

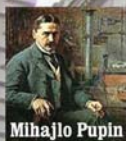

**FOND MLADEN SELAK
MLADI PRONALAZAČ**

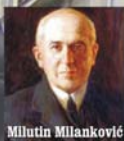

Glasnik 9

MLADEN SELAK PROSLAVIO DEVEDESETI ROĐENDAN

Mihajlo Pupin

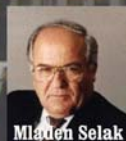

Milutin Milanković

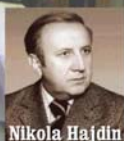

Nikola Tesla

**SRPSKA AKADEMIJA
NAUKE I UMETNOSTI**

Mladen Selak

Nikola Hajdin

Slobodan Simić

100 NAJMOĆNIJIH SRBA U SVETU

Glasnik 9

Izdavači: Selakova fondacija

Glavni i odgovorni urednik: Milan Božić, pat. ing

Urednici: akademik Aleksandar Marinčić

prof. Lazar Bunović, dipl. ecc.

mr Đuro Borak, dipl. ing.

prof. dr Radovan Kovačević

ing. Ljubica Marković

Slavica Popović, dipl. ecc.

Lektor: Predrag Čonkić i Miroslav Stanković

Korektor: Rada Kedža i Radojka Miletić Bijelić

Kompjuterska obrada: Bojana Carević
Zorica Tanasković
Henc Aleksandar

Tiraž: 2000

Štampa: »Euro Dream«, Nova Pazova

Oktobarski susreti pronalazača, koji su plod Inovacijskog pokreta u našoj zemlji u 2010. godini održani su posle šest godina ponovo u **Idvoru**. Tako, **Mihajlo Idvorski Pupin**, najveći srpski i jugoslovenski um nauke i tehnike, postaje zaštitni znak ovih Susreta. Pupin je **sinonim pravih vrednosti Inovacijskog pokreta**, koji je stalno isticao da prosperitet jedne države u prvom redu zavisi od **proizvodnje**, koje nema bez primene Tehnoloških inovacija. Danas se nalazimo u ogromnim teškoćama, ali kada je bilo i teže imali smo **ugledne ljude** koji su bili u stanju da štite naš interes kod svetskih centara moći. Uticaj i doprinos Pupina za vreme Prvog svetskog rata našim nacionalnim interesima, dobro su poznati. Manje je poznat doprinos **Jovana Ristića**, jednog od najvećih naučnika i diplomata Srbije u drugoj polovini XIX veka. Za vreme Berlinskog kongresa 1878. svojim ugledom preko uticajnog svetskog naučnika **Otto Von Rankea**, **Ristićev prijatelj**, uticao je na **Bizmarka** u borbi za nezavisnost Srbije.

Nažalost, danas nemamo takvu uglednu osobu, možda bi smo takvu ličnost mogli prepoznati u **sjajnom Novaku Đokoviću**. Naši Bogovi danas, kreirani uglavnom po meri samoljubivog čoveka, određuju nam sudbinu, koja nije baš ružičasta. Dok je Privredna komora Srbije bila odanija izvornim principima Inovacijskog pokreta, **predsednik Republike Srbije** više puta je bio na Oktobarskim susretima. Takođe, bio je i pokrovitelj Skupa kojim je **obeleženo 150 godina od rođenja Mihajla Pupina**. Zalažući se kroz Oktobarske susrete, da se slava i ugled naših velikana stave u **funkciju borbe za prave vrednosti**, prepoznatljive u znanju, tehnološkim inovacijama i proizvodnji, dajemo skroman doprinos rešavanju ekonomskih problema u našoj zemlji. Zato je tema u Idvoru i bila „**Mihajlo Pupin proizvodnja i diplomatija**”.

I ovom prilikom u Idvoru je bilo više stotina ljudi da odaju zahvalnost Pupinu, a među njima delegacija SANU na čelu sa predsednikom **Nikolom Hajdinom** kao i veliki broj uglednih srpskih i jugoslovenskih privrednika: **Milan Pavić, Slobodan Simić, Rajko Unčanin, Ljubodrag Dindić, Dragan Tomić, Miroslav Stojković i mnogi drugi**. Na žalost od raspada SFRJ ni jedan ministar za nauku, izuzev **prof. Domazeta** nije se udostojio da prisustvuje Oktobarskim susretima pa ni da poseti Idvor, jer su uvek imali „važnija posla”. Uvek je tako, kada se u **struku umeša politika**, pa partijski kadrovi odlučuju i tamo gde bi morali bar čuti, ljude od znanja.

Sl. 1 – Oktobarski Susreti pronalazača 2010. Idvor, akademik Hajdin uručuje Pupinovu zlatnu medalju Miloradu Blagojeviću

Sl. 2 – Duško Belić, predsednik MZ Idvor predaje za dr Koču Jončića diplomu "Počasni građanin Idvora" njegovoj unuci

Sl. 3 – Aleksa i Mateja redovno prate značajna događanja u zemlji, Sajam nauke, Beograd 2010.

OKTOBARSKI SUSRETI PRONALAZAČA 2010. GODINE

SCENARIO

SELAKOVA FONDACIJA SRPSKA AKADEMIJA NAUKA I UMETNOSTI SAVEZ PRONALAZAČA BEOGRADA

Idvor, 12.10.2010.

SCENARIO POVODOM

“OKTOBARSKIH SUSRETA PRONALAZAČA 2010.”

KULTURNO UMETNIČKI PROGRAM

Pred početak rada folklorni ansabl **Osnovna škola “Mihajlo Pupin” iz Idvora** izvešće kratak program

Sl. 4 - Otvaranje Oktobarskih susreta pronalazača 2010.

1. Voditelj: Zahvaljujemo se folklornom ansamblu Osnovne škole “Mihajlo Pupin”, na lepo izvedenom programu.

Poštovani gosti, dozvolite mi da pre otvaranja svečanosti “Oktobarski susreti 2010.,” pročitam odlomak iz govora **Mihajla Pupina Privrednikovcima, 29.3.1925.** Njujork.

Ako želiš da postaneš dobar gospodar, onda moraš biti dobar sluga rada i posla.. Kao što bez sejanja neće biti

žetve, tako i bez rada, i bez privrede nema blagoslova. To je filozofija onih mudrih rodoljuba koji su stvorili Privrednik pre 28 godina i to će postepeno postati naša narodna srpska filozofija. Mi Srbi u Americi razumemo tu filozofiju bolje nego naša braća u starom kraju, jer svi smo mi prošli kroz istu školu koju „Privrednik” preporučuje svojim pitomcima. U tom smislu svi smo mi Srbi u Americi PRIVREDNIKOVI i zato treba da pomognemo našu braću u starom kraju da oni postanu PRIVREDNIKOVI.

* * *

OTVARANJE SVEČANOSTI OKTOBARSKIH SUSRETA 2010.

2. Voditelj: Molim radno predsedništvo da zauzme svoje mesto: **Aleksandar Marinčić, Slobodan Simić, Milan Božić, Duško Belić i Đuro Borak.**

3. Voditelj: Molim prisutne da otpočnemo sa radom ovog svečanog skupa “Oktobarski susreti pronalazača 2010.” koji se ove godine održavaju uz podršku Fondacije – “Mladen Selak”, koja obnavlja Pupinov fond, Srpske Akademije Nauka i Umetnosti i Saveza pronalazača Beograda, u lepom Idvoru, rodnom mestu našeg velikana Mihajla Pupina. Koristimo priliku da još jednom istaknemo da je **Mihajlo Idvorski Pupin** bio ne samo izvanredan naučnik, pronalazač, filozof, dobrotvor, književnik, već i veliki rodoljub i pre svega čovek. Zbog toga ovi susreti se

1 Vesna Ralić, diplomirani biolog, aktivista Saveza pronalazača

Sl. 5 – Radno predsedništvo (s leva na desno) Belić, Simić, Božić, Marinčić i Borak

održavaju pod motom: “**Pupin, proizvodnja i diplomatija**,,

A sada molim **Milana Božića**, predsednika Fondacije Mladen Selak da uzme reč.

4. Voditelj: A sada molim domaćina skupa **Duška Belića**, da uzme reč.

5. Voditelj: A sada molim predstavnika SO Kovačica da uzme reč.

6. Voditelj: A sada molim Predsednika Privredne Komore Vojvodine **Nikolu Stojšića** da uzme reč.

7. Voditelj: Pre nego što predemo na oficijelni deo pročitamo jedan od mnogih telegrama koji su upućeni Skupu, a to je **telegram Mladena Selaka**. Molim **Slavicu Popović** pomoćnika predsednika Fonda da pročita telegram.

Telegram

Dragi moji prijatelji, poštovani prof. Hajdin, poštovani gospodine Beliću,

Ja, od nedavno **počasni građanin Idvora**, neizmerno tugujem što danas, kada tradicionalno obeležavamo OKTOBARSKE SUSRETE PRONALAZAČA i obnovu PUPINOVOG FONDA, NISAM U MOGUĆNOSTI DA BUDEM SA VAMA,

Sa velikim poštovanjem za sve što radite pozdravlja Vas

Vaš čika SELAK sa porodicom

9. Voditelj: Poštovani gosti, sada ćemo preći na dodeljivanje nagrada najboljim pronalazačima u 2010 godini. Ovogodišnji žiri obnovljenog Pupinovog fonda Selakove fondacije u sastavu: akademik **Aleksandar Marinčić**, predsednik, **Đuro Borak**, zamenik predsednika, **Milan Božić**, član, **Ljubica Marković**, član i **Slavica Popović**, član, doneo je odluku da se dodele odgovarajuća priznanja iz 5 kategorija, a to su:

1. **Pupinova medalja**
2. **Zlatna medalja Tesla – Pupin za Pronalazača godine**
3. **Simićeva nagrada, legendama inovacijskog pokreta**
4. **Selakova nagrada za najuspešniju ovogodišnju knjigu koja popularše inovacijsku delatnost**
5. **Zlatne medalje sa likom Mladena Selaka, mladim pronalazačima**

Krenimo od prve grupe nagrada, a to je:

1. PUPINOVA MEDALJA

10. **Voditelj:** **Pupinovu medalju za 2010. godinu** žiri je dodelio dvojici autora i to:

1. Matić Dragiši zvanom Uča iz Idvora, za koga se može slobodno reći da je legendarna ličnost Idvora. Kroz svoj mukotrpan i nada sve kreativni rad podizao je mnogobrojne generacije, nadahnjujući ih istinskim vrednostima narodnog stvaralaštva i mudrosti koja proizilazi iz bogatog kulturnog nasleđa ovog kraja, što je bilo osnova velikog uspeha Mihaila Pupina. Zahvaljujući dobrom poznavanju lika i dela Pupina, a pre svega, kao rodoljuba i dobrotvora, više

Sl. 6 - Nagrada u prave ruke Uči, legendi iz Idvora

godina je obavljao funkciju prvog direktora Zadužbine i Doma kulture “Mihajlo Pupin,, u Ildvoru. Taj skromni i tihi čovek je, između ostalog, bio i akter obnavljanja Pupinove zadužbine i gotovo nezaobilazni učesnik svih važnijih događaja u Ildvoru, kao i brojnih okupljanja, počev od skupova naše dijaspore do poseta đaka osnovnih i srednjih škola.

Nagrade će uručiti akademik **Nikola Hajdin** i **Milan Božić**.

Molim nagrađenog Matić Dragišu da primi nagradu. Čestitamo!

Sl. 7 – Milorad Blagojević najbolji u svom poslu

2. Milorad Blagojević, iz Mladenovca, ugledni preduzetnik-novator koji je posle 1995. nakon OLUJE, sa svojom porodicom došao u Beograd. što je imao izgubio je ratnom stihijom. Morao je sve da stvara iz nova. Od 1998. počeo je ispočetka. Oslanjajući se na bogato preduzetničko iskustvo morao je, shodno novoj sredini i novom vremenu, da posegne za originalnim rešenjima i primeni mnoga inovativna rešenja. Shvatio je da se uspeh može obezbediti samo ako se tržištu ponudi koncept **prirodne i zdrave hrane**, za šta se i Pupin zalagao u svojoj zadužbini, koju je 1928. odobrio kralj Aleksandar.

Oslanjajući se na tu logiku, za relativno kratko vreme stvorio je autentičan BREND restoran “MB kod Mladevnoca,,, poznat po proizvodnji i prometu prirodne i zdrave hrane i pića.

Molim nagrađenog Milorada Blagojevića da primi nagradu. Čestitamo!

11. **Voditelj:** Prelazimo na sledeću kategoriju nagrada kojoj pripada:

2. ZLATNA MEDALJA TESLA - PUPIN

Zlatnu medalju Tesla-Pupin za 2010. žiri je dodelio jednoj organizaciji za izvanredne rezultate u razvoju pronalazaštva u privredi, i trojici autora pronalazača godine i to:

Sl. 8 - Predsednik Farmakom MB prima nagradu

1. KONCERN “FARMAKOM MB,,

Konzern “Farmakom MB,, d.o.o. Šabac je najveća srpska kompanija za proizvodnju i preradu mleka osnovana 1989. Od 2006. uspešno posluje na domaćem i međunarodnom tržištu, kao matična kompanija koja u sebi ima više od deset zasebnih preduzeća. Konzern “Farmakom MB,, predstavlja jednu od retkih kompanija na domaćem tržištu koja se bavi isključivo proizvodnjom, i koja je od početka razvijala koncept da samo proizvodnjom i

kontinuiranim ulaganjem u istraživanje i razvoj, uz primenu novih tehnoloških rešenja, može ostvariti zavidne rezultate u svim segmentima svog poslovanja. Nagrade će uručiti akademik **Aleksandar Marinčić** i **Đuro Borak**.

Molim predstavnika firme “Farmakom MB,, d.o.o. da primi nagradu. Čestitamo!

2. Svetlana Dašić, dipl.inž.maš., iz Beograda. Kao mašinski inženjer radila je u MINEL Elipu, zatim u TeLOPTIK - Žiroskopima i ILR LOLA Sistem A.D. gde je kao stručnjak pokazala izvanredne kreativne sposobnosti i kao rezultat takvog rada je realizacija više desetina novih inventivnih rešenja koji su plasirani na tržište kao novi proizvodi. Za mnoga od tih rešenja je dobila vredne nagrade kako na izložbama pronalazača tako i na saj-

Sl. 9 – Ing. Svetlana Dašić istaknuti aktivista Inovacijskog pokreta prima nagradu

movima u zemlji i inostranstvu. **Svetlana Dašić** je poznato ime inovacijskog pokreta i među pronalazačima Beograda, Srbije i Jugoslavije. Svoj radni vek je potpuno posvetila razvoju tehnike i pronalazaštvu, bilo da je lično učestvovala na projektima ili kao rukovodilac, čega je za proteklih 35. godina bilo zaista mnogo. Svetlana Dašić je preko dve decenije aktivna u organizaciji svih većih akcija u našoj zemlji o pronalazaštvu, a sada je sekretar Saveza pronalazača Beograda.

Nagrade će uručiti **Milan Božić** i akademik **Aleksandar Marinčić**.

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

Sl. 10 – Ing. Drago Jurić, najbolji preduzetnik-novator prima nagradu iz ruke akademika Marinčića

3. Drago Jurić, dipl.inž.maš., preduzetnik-novator iz Beograda je jedan od osnivača firme “TRIO”, osnovane 1991. godine sa namerom da se bavi elektronskom zaštitom automobila od korozije i elektronskom zaštitom automobila protiv krađe, korišćenjem originalnih inventivnih rešenja. Dalji razvoj firme „TRIO” se bavi razvojem elektronskih uređaja, najpre razvojem merne opreme i inventivnim razvojem mašina za palenje mina. Posebno se ističe izvanredan rad mašina za detoniranje mina u rudnicima, naročito u opasnoj metanskoj sredini. Uređaji se proizvode i plasiraju kako na domaćem tako i stranom tržištu.

Nagrade će uručiti Akademik **Aleksandar Marinčić** i **Đuro Borak**.

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

12. **Voditelj:** Narednoj grupi nagrada pripada:

3. SIMIĆEVA NAGRADA LEGENDAMA INOVACIJSKOG POKRETA

Sl. 11 – Miroslava Ivančević, glavni i odgovorni urednik Glasila Saveta Godine tehnoloskih inovacija prima nagradu

Simićevu nagradu legendama Inovacijskog pokreta dodeljujemo istaknutim aktivistima Pokreta koji u njemu deluju preko 30 godina i to:

1. Miroslavi Ivančević, iz Beograda, novinaru-uredniku, koja je radila u Savezu inženjera i tehničara Jugoslavije. Bila je istaknuta aktivista Saveza pronalazača Jugoslavije i glavni i odgovorni urednik glasila Inovacijskog pokreta, **koga je osnovala Skupština SFRJ**. Animirala je istaknute kulturne i javne radnike, najviše državne funkcionere da podstiču i pomažu pronalazaštvo, kao osnovi za razvoj domaćih tehnologija da bi se što manje zavisilo od inostranstva. Tu je posebno značajna njena uloga u borbi da Jugoslavija usvoji Zakon o patentima kao **Tipski zakon zemalja u razvoju**. Svojom ogromnom energijom, zajedno sa stvaraocima koji su izgarali u proizvodnji, puno je doprinela snazi Inovacijskog pokreta koja do današnjih dana nije ugašena.

Nagrade će uručiti **Slobodan Simić** i **Milan Božić**.

Molim dobitnicu da primi nagradu. Čestitamo!

2. Jelici Jager iz Beograda, za vreme stvaranja Inovacijskog pokreta radila je u Saveznom izvršnom veću i Saveznom zavodu za patente u **zlatno doba Zavoda za vreme direktora Dragutina Boškovića**. Kao istaknuti aktivista Saveza pronalazača Jugoslavije, svojom snagom i mladosti izgarala je u saradnji sa privredom u formiranju aktiva pronalazača u fabrikama. Bila je neprikosnoveni borac za dobru saradnju sa Komorom u borbi za izvorne principe Inovacijskog pokreta i jačanja Saveza pronalazača u privredi. Velika je njena zasluga za uspšeno održanu **Skupštinu Saveza pronalazača Jugoslavije u Ljubljani 1987.** gde su se lomila koplja o daljoj borbi zemalja u razvoju, na čelu sa Jugoslavijom, za ravnopravni međunarodni transfer tehnologije. U tom smislu puno je doprinela dobroj saradnji sa Specijalizovanom organizacijom UN za intelektualnu svojinu WIPO, Ženeva.

Sl. 12 – Jedna od najodanijih žena Inovacijskog pokreta Jelica Jager prima nagradu

Molim dobitnicu da primi nagradu. Čestitamo!

3. Nataliji Ilić iz Zemuna, radila je u Galenici, gde je njenom zaslugom delovao jedan od najboljih Aktiva pronalazača u zemlji. Istaknuti je aktivista Saveza pronalazača Beograda, Srbije i Jugoslavije i kao takva, posle raspada zemlje, odigrala je presudnu ulogu, delujući kroz komorski sistem, da se Inovacijski pokret ne ugasi. Ako se za nekoga može reći da je **zaljubljen u ideje** proglašenja 1975. i 1976. za Godine inovacija i njegove izvorne principe, onda je to **Natalija-Nataša Ilić**. Bila je i ostala pesnik Inovacijskog pokreta: *“Bili smo tako mladi entuzijasti.... na početku, a kraj se ne vidi....”*, Neumorna gotovo 40 godina sa divnim osobinama da misli inventivno, radi kreativno, dosledni patriota, veliki i uporni radnik u borbi za bolju budućnost.

Sl. 13 –Niko se nije iz privrede bolje borio za ideje Inovacijskog pokreta od Nataše Ilić i zato Simićeva nagrada ide u prave ruke

Molim dobitnicu da primi nagradu. Čestitamo!

* * *

13. **Voditelj:** Pre nego što nastavimo sa daljim programom, dozvolite mi da pročitam još jedan **Citat Mihajla Pupina** i čujemo **Skeč folklorne grupe iz Idvora**.

Citat

Ja sam Višnjićeve pesme upoznao još u mome detinjstvu i nijedna uspomena iz tog doba nije dublje urezana u mojoj duši od te uspomene. Višnjićevo ime i njegove pesme treba da se rano urezuju u dušu naše omladine, jer te pesme dišu najčistijim duhom. Malo je bilo stvari koje su me više zanimale od sviranja srpskog gajdaša..Najvše me je zanimalo usaglašavanje i štimovanje gajdi. Nisam ni sanjao da će nekoliko godina kasnije taj isti posao obavljati električnim kolima. Operaciju podešavanja nazvao sam elektrišnim saglašavanjem a taj izraz je kasnije bio opšte prihvaćen u telegrafiji bez žica. A niko nezna da su i funkcionisanje i njeno ime vukli poreklo od srpskog gajdaša koga sam slušao nekih destak godina pre nego što sam došao do svog izuma 1892.

Mihailo Idvorski Pupin

Skeč folklorne grupe iz Idvora

14. Voditelj: Hvala mladim umetnicima folklorne grupe iz Idvora. A sada prelazimo na četvrtu grupu nagrada, a to je:

4. SELAKOVA NAGRADA ZA NAJBOLJU KNJIGU

Sl. 14 – Potpredsednik UO Selakovog fonda akademik Nikola Tasić obrazlaže nagradu za najbolju knjigu

Zlatna medalja Tesla-Pupin za najuspešniju knjigu u 2010. koja populariše inovacije i inovatore, dodeljuje se **dr Obradu Čabarkapi** za knjigu *“Zaštita poverljivih inovacija,,*

Istraživanja i rad na navedenoj knjizi su rezultat dugogodišnjeg rada **dr Čabarkape** na poslovima patentne zaštite poverljivih pronalazaka i konkretnih predloga od značaja za odbranu zemlje.

Ova knjiga pruža čitaocu elementarna **znanja o inovacionoj delatnosti**, osnovnim pojmovima i oblicima intelektualne svojine i značaju inovacija za potrebe odbrane zemlje, patentnoj zaštiti poverljivih pronalazaka i prihvatanju ostalih oblika

inovacija u sistemu odbrane. Jednim svojim delom služi kao putokaz ka pravcu i potrebi stvaranja inovacija na naučno zasnovanim metodama.

Nagradu će uručiti akademik **Nikola Tasić** i **Đura Borak**. Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

5. ZLATNA MEDALJA SA LIKOM MLADENA SELAKA -MLADIM PRONALAZAČIMA

15. Voditelj: Prelazimo na poslednju grupu nagrađenih a to su mladi stvaraoči.

Žiri je dodelio četiri **zlatne medalje sa likom Mladena Selaka za 2010.** mladim inovatorima i autorima industrijskog dizajna.

Nagrađeni su:

1. Nebojša i Nataša Milanović, Ugri-novci-Beograd, završen poljoprivredni, odnosno menadžment fakultet, za **“Postupak za proizvodnju biofermentisanog soka od cvekle”**, BIOSIL DOO – Beograd.

Biosilov organski sok od cvekle se dobija biofermentacijom sa mlečnokiselinskim bakterijama. Koristeći ovaj postupak dobija se prirodan sok bez dodataka aditiva. Rezultat ovakve prerade je dobijanje visoko proteinskog proizvoda koji može da se koristi kao čist proizvod, koji služi za lečenje raznih bolesti, ili kao dodatak raznim vrstama hrane za životinje. Prednost ovog postupka je da se zadržavaju svi minerali i vitamini iz cvekle.

Nagrade će uručiti **Milan Božić** i **Duško Belić**. Molim dobitnike da prime nagradu. Čestitamo!

2. Ivana Pavić iz Beograda, Tehnološko-metalurški fakultet Beograd, za pronalazak: **“Postupak za dobijanje novih NN – disupstituisanih hloracetamida”**.

Pronalaskom su definisani postupak, reaktant i optimalni reakcioni uslovi za dobijanje novih NN – disupstituisanih hloracetamida. Ova jedinjenja poseduju odgovarajuću biološku aktivnost što omogućava njihovu herbicidnu primenu.

Molim dobitnicu da primi nagradu. Čestitamo!

Sl. 15 – Mladi pronalazači dobitnici nagrade Mladena Selaka stoje: Pavić, Nikolić, Milanović i Matić

3. Nina Nikolić iz Beograda-Samostalni umetnik, član ULUPUDS-a – Beograd, za pronalazak „**Torbica za ruku**„.

Sl. 16 – Zajednička fotografija nagrađenih

Torbica-narukvica je stvorena sa idejom da oslobodi i rastereti prvenstveno žensku populaciju od nošenja suvišnih stvari. Zamisljena je za stavljanje najneophodnijih stvari kao što su mobilni, ključevi, novac, platna kartica... Njena upotreba se može proširiti i na sportsku populaciju. Ovo je originalno patentno i dizajnersko rešenje.

Molim dobitnicu da primi nagradu. Čestitamo!

4. Matić Dragiša, iz Vukovara, učenik prvog razreda Matematičke gimnazije iz Beograda, takođe učenik škole za talente za matematiku i fiziku Mihajlo Pupin u Pančevu. Ima **veći broj inovacija** i preko 15 nagrada iz oblasti šaha i pobednik je mnogih kadetskih takmičenja sa visokim rezultatima. U 2010. osvojio je prvo mesto na Republičkom takmičenju iz matematike za učenike osmog razreda.

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo! U ime nagrađenih molim **Matić Dragišu** da se obrati skupu.

Hvala Vam!

DIPLOME I NAGRADE ZA MLADE

16.Voditelj: Diplome i nagrade će biti dodeljene i polaznicima **Regionalnog centra „Mihajlo Pupina“ iz Pančeva. I to:**

- **Branku Grbiću**, prošle školske godine učeniku Matematičke gimnazije iz Beograda za osvojeno prvo mesto iz matematike na Republičkom takmičenju.
- **Čedomir Žebeljan**, prošle školske godine učenik 1. razreda PTT škole iz Beograda za osvojeno prvo mesto iz osnova elektronike na Republičkom takmičenju.
- **Darko Mijatov**, prošle školske godine učenik OŠ „Žarko Zrenjanin“ iz Kačareva za osvojeno drugo mesto iz matematike na Republičkom takmičenju.
- **Stefan Šušnjar**, prošle školske godine učenik osmog razreda Matematičke gimnazije iz Beograda za osvojeno prvo mesto iz fizike i osvojeno treće mesto iz matematike na Republičkom takmičenju.
- **Jelenu Marinković**, prošle godine učenicu druge godine gimnazije „Uroš Predić“ za osvojeno drugo mesto na Republičkom takmičenju iz srpskog jezika.
- **Renatu Meheš**, prošle godine učenicu 3. razreda Tehničke škole „23 maj“ iz Pančeva za osvojeno treće mesto na Republičkoj smotri istraživačkih radova.
- **Dejan Tomić**, prošle godine učenik 3. razreda Matematičke gimnazije iz Beograda za osvojeno treće mesto na Republičkoj smotri istraživačkih radova.

Sl. 17 – Mladi pronalazači sa Slobodanom Simićem

- **Tamara Tomić**, prošle godine učenicu 2. razreda gimnazije „Uroš Predić“ iz Pančeva za specijalnu nagradu na republičkoj smotri istraživačkih radova učenika Srbije.
- **Stefan Stojku**, prošle godine učenicu 2. razreda gimnazije „Uroš Predić“ iz Pančeva za osvojeno 3. mesto na republičkom takmičenju iz fizike.

16. Voditelj: Molim nagrađene na zajedničko fotografisanje i delegaciju u sastavu: Akademik **Nikola Tasić**, **Milan Božić**, **Nataša Ilić**, **Đuro Borak** i **Laslo Vidač**, da položi venac na Pupinov spomenik.

Nakon slikanja sledi ručak i druženje.

Podsećamo Vas da je slobodan ulaz u kuću Mihaila Pipina i ukoliko neko želi može da istu poseti.

Sl.18 - Oktobarski Susreti 2010. U predsedništvu sede s desna na levo: akademik Zoran Kovačević, akademik Aleksandar Marinčić, akademik Nikola Tasić, akademik Nikola Hajdin, Slobodan Simić, Milan Božić, Nikola Stojšić, Milan Pavić i general Branko Krga. Sve su to ugledni društveni radnici, članovi Upravnog odbora Selakove fondacije, koji su mnogo doprineli da se ova aktivnost uspešno razvija u pravcu afirmacije Pupinovog dela.

FONDACIJA MLADEN SELAK

11000 Beograd, Terazije 5; tel.: 011-3334301; 064-21-26-785; 064-12-10-148
Fax: 011-333 4485; E-mail: s.jeremic@invest-import.co.rs; Ž.R./CC N°: 205-1294-86

Poštovani,

Teška ekonomska kriza u kojoj se nalazi naša zemlja nastala je zbog objektivnih ali i subjektivnih slabosti. *U takvoj situaciji kada je najteže, pravi stvaraoci najbolje rade.* To je filozofija Inovacijskog pokreta, koji ima dugu tradiciju u našoj zemlji. **Oktobarski susreti** koji su posvećeni Danu novatora (12 okrobar), redovno se održavaju preko 30 godina ne dozvoljavajući da se ugasi filozofija Pokreta.

Danas malo ko govori o proizvodnji, o tehnološkim inovacijama i kreativnim ljudima koji jedino mogu rešiti ekonomsku krizu. **Na ceni je sve ono što ne stvara zdrav dinar: loša privatizacija i trgovina, neproduktivni krediti i uvozni lobi, razni festivali i igre na sreću, pa sve do pogrešne zaštite intelektualne svojine.**

Moramo pružiti šansu sopstvenoj proizvodnji, boreći se za privrednu reformu i naše prave vrednosti u nauci i tehnici, što je osnovni zadatak Inovacijskog pokreta.

Tradicionalni Susreti ove godine održaće se u Idvoru. Pored redovnog dodeljivanja priznanja Selakove fondacije koja obnavlja Pupinov fond, promocije GLASNIKA 8 i proglašenja pronalazača godine, osnovna tema biće „*Mihajlo Pupin i diplomatija*“. Upravo nam danas treba jedan **Mihajlo Pupin**, jedan **Jovan Ristić** koji su bili u stanju da utiču na donošenje ključnih odluka **svetskih Centara moći** u zaštitu naših interesa.

Oktobarski susreti koji se održavaju kao zajednička aktivnost **Saveza pronalazača, SANU i Privredne komore** je skroman doprinos borbe za prave vrednosti našega društva. U okviru Susreta održaće se i skupština Fondacije „**Mladen Selak**“.

Pozivamo vas kao istinskog borca za napredak nauke i tehnike, bez koje nema privrednog oporavka, da susretima prisustvuje.

Susreti će se održati **u Idvoru 9. oktobra 2010. u 13h**. Za učesnike Susreta obezbeđen je prevoz, a o vašem dolasku i informacijama u vezi prevoza na raspolaganju vam je tel. 011/ 333-4331, gospoda Seka Jeremić.

S postovanjem,

Predsednik Fondacije
Milan Božić

Predsednik Saveza
Duro Borak

Predsednik Idvora
Dušan Belić

Predsednik SANU
Nikola Hajdin

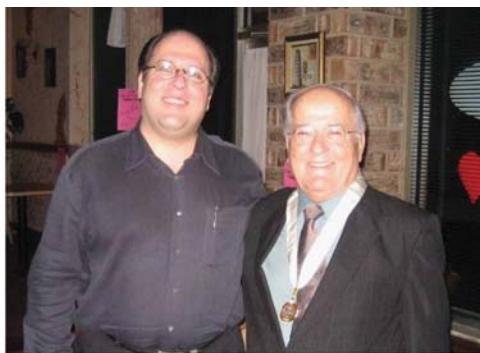

FONDACIJA »MLADEN SELAK«

plod Inovacijskog pokreta u Jugoslaviji

Ing. Mladen Selak, svetski priznat pronalazač i veliki patriota. Odluku Generalne Skupštine UN da se Inovacijskim pokretima u zemljama u razvoju započne smanjivati ekonomski (tehnološki) jaz bogatog Severa i siromašnog Juga, doživljava kao **hrišćansku vrednost**. Našu Zemlju-planetu ili ćemo celu razviti ili ćemo svi propasti, tako misle mnogi svetski velikani, tako misli Mladen Selak. Inovacijski pokret u Jugoslaviji doživljavao je kao veliku civilizacijsku tekovinu i maksimalno ga je pomagao.

Osnovao je Fondaciju, da bi započeo obnovu Pupinovog fonda, koja deluje u našoj zemlji preko 30 godina. To su bile zajedničke aktivnosti svih društvenih faktora Jugoslavije i Srbije u prvom redu **Privredne komore, SANU**, resornih Ministarstava naše dijaspore i Idvora. Sa Savezom pronalazača Jugoslavije, Selak intenzivno sarađuje od II Kongresa pronalazača 1989. u T. Užicu.

Sl. 19 - Mladen Selak sa suprugom i sinom (desno), imao je veliku podršku američkog ambasadora Majkla Polta u Srbiji u radu Fondacije i izgradnji Tehnološkog parka »Tesla-Pupin« u Šimanovcima. Selakova Fondacija je između ostalih nagradila Milorada Blagojevića Pupinovom zlatnom medaljom za izuzetne rezultate u svom preduzetničkom radu (proizvodnja i ugostiteljske usluge). Na slici (levo) ambasador Polt sa svojom majkom i Blagojević u njegovom restoranu MB, kod Mladenovca. Mnoge javne i kulturne ličnosti, strani ambasadori i drugi, redovno posećuju restoran MB, što najbolje govori o kvalitetu proizvoda i usluga gospodina Blagojevića.

IZLAGANJE MILANA BOŽIĆA, predsednika fondacije »Mladen Selak«

Dame i gospodo, dragi prijatelji

*Sve vas pozdravljam i zahvaljujem se što ste došli danas u Idvor da uveličate ove SUSRETE. Posebno pozdravljam članove SANU-a, na čelu sa predsednikom **Nikolom Hajdinom**, pozdravljam **Nikolu Stojšića** predsednika PKV, koji je uvek sa nama, pozdravljam **Slobodana Simića** uglednog srpskog privrednika i potpredsednika UO SF, pozdravljam generala **Branka Krgu**, koji je kao načelnik generalštaba mnogo pomogao IP, posebno pozdravljam ugledne srpske i jugoslovenske privrednike: **Milana Pavića**, **Rajka Unčanina**, **Ljubodraga Đindića**, **Dragana Tomića**, **Miroslava Stojkovića**, **Miodraga Babića**, pozdravljam predstavnike državnih organa posebno Zavoda za intelektualnu svojinu, pozdravljam naše prijatelje iz Privredna komora Srbije, pozdravljam predstavnike vojske Srbije, predstavnike dijaspore i sredstava javnog informisanja, pozdravljam naše dobre domaćine a posebno **Biljanu Pupin**, Pupinovu rođaku.*

Sl. 20 - Uvodno izlaganje Božića na Oktobarskim susretima, Idvor 2010.

Prošle godine obeležili smo jubilej **30 godina od kada se održavaju Oktobarski susreti**, a ove, održavamo u Idvoru, treći put od kako se Susreti uopšte organizuju. **Prvi** su se održali 1979. kada je Inovacijski pokret i Jugoslavija skrenuli pažnju našoj i svetskoj javnosti na **Mihajla Idvorskog Pupina**, jednog tako velikog naučnika i čoveka, koga smo od 1945. polako prepustili zaboravu. **Drugi** su se održali 2004. kada smo obeležili 150 godina od rođenja ovog velikana. Oba puta pokrovitelji su bili predsednici republike a 2004. Susrete je uveličao

predsednik Republike Srbije gospodin Boris Tadić. Tema ovogodišnjih susreta je **“Mihajlo Pupin proizvodnja i diplomatija”**, zato što nam danas više nego ikad treba jedan Pupin koji bi mogao da utiče na svetske centre moći u zaštiti naših interesa, a nama da pokaže pravi put razvoja.

Skoro me je sreo jedan ugledni privrednik, bivši ministar za nauku, aktivni učesnik Pokreta i onako iznenađen reče: “čitam glasnike Selakove fondacije i ne mogu Božiću, da verujem, da Inovacijski pokret i dalje deluje, da je preživeo sva zla koja su nas snašla,.. Da. **Inovacijski pokret je i dalje živ**, jer je udružio sve društvene snage a njegovi **izvorni principi su toliko snažni** i uvek neophodni svakom društvu, koje želi privredni razvoj. To je stalna borba za Strategiju privrednog razvoja koja će tehnološkim inovacijama i masovnim inventivnim radom u proizvodnji, stalno unapređivati privredu a njihove autore nagrađivati.

Pokretu su večita inspiracija naši velikani nauke i tehnike koji služe za uzor celom svetu. **Dragulj kakav je Mihajlo Pupin, kome se divimo iz ma kog ugla ga posmatrali**, da li kao naučnika, rodoljuba, književnika, filozofa a nadasve čoveka, bio je toliko zaboravljen da, do 1979. nismo znali tačno ime, datum njegovog rođenja i broj патената.

Danas nagrađujemo četiri dame. Tri legende Inovacijskog pokreta, Simićevom nagradom. Jednu, proglašavamo pronalazačem Godine. One su delujući u raznim sredinama: Saveznoj vladi, sredstvima informisanja, u radnim organizacijama, ugradile sebe trajno u temelje stvaranja Pokreta. **Jedna** je pesnik Pokreta “*bili smo tako mladi....*” **druga** je Mira najbolje novinarsko pero, **treća** je Jelica beskompromisni borac, **četvrta** Svetlana umetnik u tehnici, a **petu** Radu, kraljicu pokreta, još nismo nagrađili.

Pupinovu medalju ove godine dodeljujemo dvojici izuzetnih ljudi. **Jedan** je ceo svoj život posvetio afirmaciji Pupinovog dela a **drugi** je stvorio porodičnu fabriku, kako je to Pupin predlagao sa izvanrednim ugostiteljskim objektom, koji je primio mnoge ugledne ličnosti. O

Sl.21- Akademik Aleksandar Marinčić govori na Oktobarskim susretima pronalazača u Idvoru

samom kvalitetu objekta najbolje govori redovna poseta **američkog ambasadora** Majkla Polta sa porodicom. Nagradujemo i izuzetne privrednike koji su postigli velike rezultate u proizvodnji, danas kada je to najteže u Srbiji.

Ove godine, **shodno novom Zakonu o fondacijama**, preregistrovana je Selakova fondacija u Fond, koja pored očuvanja imena i dela Mihajla Pupina predstavlja sada uz SANU **temelj Inovacijskog pokreta**. Predsednik Upravnog odbora Fonda je akademik Nikola Hajdin.

Upravo Pupinovo delo nas uči šta treba raditi kad nam je najteže. U svojoj zadužbini, **koju je 30 novembra 1928. kralj Aleksandar**, na predlog ministra za poljoprivredu, odobrio, stoji da je naša šansa proizvodnja i to proizvodnja u poljoprivredi. Stvorimo industriju voća i povrća, kaže Pupin.

Svi dobro znamo u kakvom je lošem stanju naša privreda i pored toga malo ko govori danas o proizvodnji o Tehnološkim inovacijama i kreativnim ljudima koji jedini mogu da reše ekonomsku krizu. Zašto se ne primenjuje **Zakon o inovacijskoj delatnosti**, temelj svake ozbiljne proizvodnje? **Zašto ne funkcioniše Savez pronalazača Srbije?** Ovo su strateška pitanja, sa kojima treba da se bavi Vlada i Privredna komora Srbije. Nažalost, na ceni je sve drugo osim proizvodnje, loša privatizacija, uvozni lobi, neproduktivni krediti, razni festivali, igre na sreću pa sve do pogrešne zaštite intelektualne svojine.

Moramo pružiti šansu **sopstvenoj proizvodnji** ako želimo rešiti tešku ekonomsku krizu u kojoj se nalazi naša zemlja a bez toga ne možemo ni u EU. Naše prave vrednosti posebno u nauci i tehnici moramo više ceniti i preko sredstava javnog informisanja stvarati povoljniju klimu za njihov rad.

Završiću sa **opaskom Mihajla Pupina** kada su ga prijatelji upozoravali da ne pomaže toliko Srbiju jer sve će to da propadne. Neka, ako Srbija propadne neka propadnem i ja. Shvatite, **sve što sam stariji sve više volim svoje**.

Sl.22 - Događanja sa Oktobarskih susreta iz Idvora 09. oktobra 2010. gde je tema bila: "kako oživeti proizvodnju". Skroman doprinos koji ovi Susreti čine u borbi za pokretanje proizvodnje, afirmišući Pupinove ideje i okupljanjem kreativnih snaga, imaju male šanse na uspeh, bez angažovanja državnih Organa i Privredne komore Srbije.

ZAŠTO PUPIN I PROIZVODNJA?

BAŠTOVANSKA INDUSTRIJA - Mihajlo Idvorski Pupin

Sl. 23 – Mihajlo Pupin
Idvorski 1929. ispred svoje
kuće u Norfolk-Konektikat

Jedan mi prijatelj iz Bečkereka piše i tuži se ovako:

“Imamo žita i kukuruza, ječma i ovsu i svake druge hrane u izobilju, ali nemamo novca. Nismo gladni hrane, al smo gladni para. Najglavniji među nama je seljak; mada ima i hrane i stoke u izobilju ipak nema ni prebijene pare; a kada seljak pati od kubure u novcu onda svaki pati od iste kubure. To je bolest od koje nam boluje i trgovina i industrija i zemljoradnja i ceo državni život”.

Slična pisma dolaze mi i sa drugih strana Jugoslavije. Njihovi glasovi čuju se danas i kod drugih poljoprivrednih naroda evrope i Amerike. Svuda su i pšenica i kukuruz i ječam i ovas, jeftiniji nego su ikada bili. Svi ti proizvodi mnogo su veći od svetske potrošnje. Pa zato je kubura u novcu i kod američanskog farmera i kod evropskog, a naročito kod jugoslovenskog seljaka. Ali ta se kubura mnogo

manje sreće u voćnjacima i baštama Kalifornije, Floride i drugih južnih krajeva u Sjedinjenim Državama Amerike. Nihovo voće i povrće uvek nađe mušteriju i dobru cenu, pa njihovi baštovani napreduju i džepovi su im puni para, a ne da farmeri propadaju sa praznim džepovima i ambarima punim pšenice i kukuruza. Ti baštovani su stvorili naviku kod Amerikanaca, da traže voće i povrće i leti i zimi i u svako doba godine. **A što Amerikanci ne potroše sami, to se brzo proda u Evropi.** Pa zato su voćarstvo i baštovanluk otvorili u Americi ogromnu industriju koja napreduje i u ovim kritičnim vremenima i održava blagostanje u Kaliforniji, Floridi i drugim južnim krajevima Sjedinjenih Američkih Država, gde su voćarstvo i baštovanluk razvijeni. Pa zar se ne bi slično blagostanje moglo razviti i u Jugoslaviji kada bi ona naučila od Amerike da pored obične zemljoradnje stvori industriju voća i povrća? Pre odgovora na to pitanje moramo odgovoriti na sledeće pitanje: Dopušta li priroda da se u Jugoslaviji stvori industrija voća i povrća?

Sl.24 - Amfiteatar
Mihajlo Pupin

Kada god se setim slasti i mirisa idvorskih višanja i trešanja, breskava i kajsija, jabuka i krušaka, grožđa i drugog voća koje sam uživao u mom detinjstvu, i u starijim godinama za vreme posete mom rodnom mestu, uvek mi se pojača vera da te slasti i tog mirisa nema ni u Kaliforniji, ni u Floridi, pa ni u drugim južnim krajevima Severne Amerike. Ja znam da idvorsko voće i povrće ne zauzima prvo mesto u Jugoslaviji, i u tome pogledu Idvor se ne može ravnati sa drugim krajevima Jugoslavije. Svako zna, da je dalmatinsko, negotinsko i sremsko grožđe bolje od idvorskog grožđa a šta da kažem o tetovskim i metohijskim jabukama i kruškama pa o breskvama i šljivama i drugom jugoslovenskom voću kome nema ravna u celoj Evropi, a još manje u Severnoj Americi. To je sasvim prirodno, jer gde u Evropi ili Americi ima tako plodne zemlje, blagog vazduha i vedrog podneblja kao što čovek vidi u krajevima blagoslovene Jugoslavije? Dakle, priroda je spremna da stvori industriju voća i povrća u Jugoslaviji, ali da li je čovek spreman?

Sad mi se nameće pitanje, zašto velika većina jugoslovenskih seljaka troši gotovo sve svoje vreme na negovanju žita, kukuruza, ječma i ovsu, a nikad se i ne seća, a niko mu i ne kaže, **da je Bog stvorio Jugoslaviju da svojom baštovanskom industrijom zauzme u Evropi ono mesto koje Kalifornija i Florida imaju u Sjedinjenim Državama Amerike?** Ja se ne ustručavam da mu to sad kažem, i da ga uverim, da je moje mišljenje opravdano, jer je osnovano na dugom iskustvu u Evropi i u Americi. Uveren sam, takođe, da veliki deo evropskog naroda čeka na jugoslovensko voće i povrće. Kada, bi se, na primer,

Sl. 25 - Bostanijada Idvor 2010. po
Pupinovom receptu

narod u Severnoj Nemačkoj i Poljskoj, u Danskoj, Švetskoj, Norveškoj, i Engleskoj, upoznao sa voćem i povrćem kakvo se može odgojiti u Jugoslaviji, onda bi se ti narodi koristili proizvodima voća i povrća Jugoslavije sa istim zadovoljstvom sa kojim se Amerikanci koriste proizvodima Kalifornije, Floride i Džordžije. Jugoslavija bi onda postala jedna od najimućnijih država u Evropi, kao što je Kalifornija jedna od najimućnijih država u Severnoj Americi.

Ja mislim da je stvaranje industrije, koju ja bar za sada nazivam “baštovanskom industrijom,,, jedan od najvažnijih ekonomskih problema u Jugoslaviji. Ja sam uveren da Jugoslavija može rešiti taj problem, mnogo lakše nego što Amerika može da reši problem američanskog farmera koji ne zna kako da se oprosti od svoje sitne hrane koja leži u prepunim ambarima i uzalud čeka na glavnog kupca. **Industrija voća i povrća**, kao i svaka druga, sastoji se iz više zasebnih delova, kao što su negovanje voća i povrća, spremanje tih proizvoda na put za svetsku pijacu, otvaranje

Sl.26 – Pupinova laboratorija Svetskog značaja na Kolumbija Univerzitetu

te pijace i transportacija proizvoda baštovanske industrije. Ta se industrija neće stvoriti preko noći; treba najpre kroz dugo iskustvo steći temeljnog znanja: Došlo je vreme da jugoslovenski seljak steče mnogo većeg znanja nego što je potrebno za negovanje žita, kukuruza, i druge sitne hrane. To negovanje je mnogo prostije od negovanja voća i povrća. Od nedostatka većeg znanja pati ne samo jugoslovenski seljak, nego i američanski farmer. Današnja ekonomska kriza opametiće i jednog i drugog, a to će biti velika dobit koji će i Amerika i Jugoslavija izvući iz ovih teških dana.

Jugoslovenski seljak bar u početku mora se ugledati na američansku baštovansku industriju. Jugoslavija bi trebala da **otpremi u Kaliforniju, i u Floridu, što veći broj mladih Jugoslovena**, da na licu mesta i u praktičnom vežbanju izuče razne delove američanske baštovanske industrije. Ti mladi Jugosloveni trebali bi da sa sobom ponesu u Ameriku ako ne više a ono bar osnovnu spremu u baštovanskoj industriji. Sada dolazi pitanje: Na koji način će jugoslovenska država dati tim jugoslovenskim pitomcima tu osnovnu opremu? Odgovor na to pitanje ja sam dugo tražio i našao sam jedan odgovor. Ne kažem da je to najbolji odgovor, ali mislim, da zaslužuje da mu ovde poklonim nekoliko reči.

Sl. 27 – Razgovor sa Učom legendom iz Idvora, borba za afirmaciju Pupinovog dela

onda učitelj treba da vrši tu nastavu u vrtu gde učenik odmah ima prilike da svojim rukama vrši poslove o kojima učitelj govori. Takva nastava stvara **znanje koje putuje u glavu kroz ruke a ne samo kroz oči i uši**; znanje tako stečeno ostaje trajna tekovina. Razume se po sebi, da se ovakva praktična nastava ne može vršiti preko zime. Za vreme zimskog doba nastava bi se morala oslanjati na knjige i na predavanja, ali ta predavanja bi morala biti poduprta svima spravama koje je nauka stvorila za tu svrhu. Među tim spravama bioskopske slike služile bi kao odlično sredstvo. Država bi bila pozvana da za ta bioskopska predavanja izradi filmove i da ih razdaje svima osnovnim školama koje su snabdevene sa bioskopskim aparatima. Među tim filmovima prvo mesto bi **zauzimali filmovi** koji bi bili namenjeni nastavi u voćarstvu i u

Jugoslavija je zemljoradnička država, ali ta činjenica treba da nađe mnogo jačeg izraza u **nastavi osnovnih škola Jugoslavije** nego što je do danas našla. Trebalo bi, po mom mišljenju, dodati posle svršetka obične nastave u tim školama dodati još i nastavu u poljoprivredi a naročito u negovanju voća i povrća. Ta nastava bi trebala da bude što praktičnija, to jest, ispunjena eksperimentalnim demonstracijama. Nastava pomoću knjiga i običnih školskih predavanja ne privlači ni iz daleka onoliko koliko ga privlače **praktične demonstracije**. Na primer, kada se učenik podučava kako da sadi voće i kako da ih neguje,

Sl. 28 – Bunar isperd rodne kuće
Mihajla Pupina u Idvoru

drugim zemljoradničkim radovima. Ta bioskopska predavanja poučavala bi ne samo mladež nego i starije seljake. Bioskop i radio pružaju nam sredstva da i kod starijih seljaka produžimo nastavu koja je prekinuta kad su oni svršili osnovnu školu. Na tom se polju danas mnogo i vrlo uspješno radi u Americi. Ja sam već nekoliko godina **član američanskog udruženja** koje je organizovalo ovaj rad, učiniću koliko mi je moguće da se ovakva nastava uredi i u Jugoslaviji. **Ovaj članak je prvi korak u tom pravcu.**

Za gore opisani zadatak običnoj nastavi u osnovnim školama u Jugoslaviji bio bi potreban veliki državni budžet. **U svakoj osnovnoj školi u kojoj bi bila uvedena ta nova nastava trebala bi dodati učitelja koji je spreman u zemljoradničkoj nauci a naročito u nauci o negovanju voća i povrća.** Tom učitelju trebalo bi staviti na raspoloženje što veći vrt, recimo vrt od pola hektara, i sve sprave koje su u takvom vrtu potrebne za radove oko negovanja voća i povrća. Trebalo bi mu, takode, staviti na raspolaganje prostoriju snabdevenu sa savremenim bioskopom aparatima i drugim spravama za eksperimentalne demonstracije na predavanjima, a naročito za vreme zime kada su praktične demonstracije u vrtovima nemoguće. Ukratko rečeno u svakoj ovako uređenoj osnovnoj školi bila bi organizovana **eksperimentalna stanica za poljoprivrednu nastavu**, a naročito o negovanju voća i povrća, a učitelj poljoprivredne i baštovanske nastave bio bi upravitelj te stanice. Priznajem da bi ovakav dodatak nastavi u osnovnim školama Jugoslavije doneo sa sobom velike promene u uredbi tih škola. Ali bez velikih promena ne može se očekivati rešenje velikog ekonomskog problema o kojem je ovde reč.

Ne verujem da je jugoslovenska država spremna za velike izdatke, koji bi bili skupčani za izdavanje velikog broja gore opisanih stanica; ne verujem čak ni da će ta država biti voljna da i sa jednom stanicom proučava prednost mog gornjeg predloga. Ja to i ne tražim i ne očekujem. Ja nisam nikada tražio da neko drugi troši svoje vreme i svoju tekovinu za ispitivanje mojih predloga i mojih pronalazaka. **To sam uvek ja sam radio o svom trošku.** Spreman sam da se i ubuduće o mom trošku eksperimentišu u pravcu mojih predloga za stvaranje **baštovanske industrije i poljoprivrednog preporoda u Jugoslaviji.** Jedino očekujem da jugoslovenske državne vlasti budu prijateljski nastrojene ovome predlogu. To preduzeće od moje strane bilo bi izraz moje ljubavi prema **mom seljačkome narodu koji mi je miliji nego svi industrijski velikani na svetu.**

Sl. 29 – Idvor početkom XX veka

Ja sam seljački sin i od vjkada sam želeo da nešto učinim za poboljšanje seljačkog staleža. Uvek sam tvrdo verovao da je **najlepša sudbina moga naroda da ostane zemljoradnički narod.** Neka drugi narodi razviju velike industrije sa njihovim proleterijatima, to industrijsko razvijanje njima je potrebnije nego Jugoslovenima, jer njihove zemlje nisu kao Jugoslavija od prirode obilno obasute blagoslovima koji otvaraju zemljoradnički raj. Te su me misli rukovodile kada sam pre nekoliko godina **osnovao jedan Fond koji je pod pokroviteljstvom udruženja "Privrednik,,"** Prihodi toga Fonda biće posle moje smrti namenjeni unapređenju poljoprivrednih nauka u Vojvodini. Svetsko iskustvo u poljoprivredi za prethodnih pet godina, a naročito novčana oskudica koja se za to vreme razvijala i kod američanskog farmera i kod jugoslovenskog seljaka, obratila mi je pažnju na jedan opredeljen pravac u kome bi prihodi gore pomenutog fonda mogli uopšteno delovati. To je pravac koji, po mom mišljenju vodi konačnom rešenju najvećeg ekonomskog problema u Jugoslaviji. Taj problem je, da još jednom ponovim, **stvaranje jugoslovenske baštovanske industrije.**

Sl. 30 – Unutrašnjost Narodnog doma
Mihajla Pupina u Idvoru, danas

spomenuo kao potrebne za eksperimentalne demonstracije u vrtu i za predavanje u dvorani Narodnog Doma.

Mada bi nastava u ovoj školi bila dodatak običnoj nastavi u idvorskoj osnovnoj školi taj dodatak ne bi bio pod kontrolom idvorske školske vlasti. **Učitelj te nove nastave bio bi upravitelj i Narodnog doma** i celokupne nastave u njemu. Vrhovna vlast nad upraviteljem bio bi “**Privrednik**... On upravlja fondovima koje sam ja osnovao u svrhu unapređenja poljoprivrednih nauka. Jedan deo te svrhe, tj. unapređenje nauke o negovanju voća i povrća, vršilo bi se u Narodnom domu moga rodnog mesta, a o trošku mojih fondova. **To je moje obećanje Idvoru**. A od Idvora očekujem da mi ustupi mesto koje ja tražim za Narodni dom. To je mesto nova crkvena porta u Idvoru. **U mom detinjstvu, to je bilo prazno mesto na sred sela i tu smo se mi deca igrali lopte**. Sada je to mesto dodato staroj porti i stoji u zagradi. Na njemu se seje detelina koju crkvena opština prodaje godišnje za malu svoticu dinara. Mesto je u naručju crkve i škole, i izgleda mi kao naročito stvoreno za Narodni dom i za gore propisani rad u njemu, a ne za sejanje deteline. Ako Idvor želi Narodni dom neka preda novu portu školskom fondu kojim upravlja “Privrednik,, a ako mu je milije da u njoj i dalje seje detelinu za idvorsku stoku onda će “Privrednik,, tražiti drugu zadaću za moje fondove. Ne verujem da **Idvorci neće shvatiti pravi značaj Narodnog doma**, ne samo za svoje selo nego i za celu državu. Važnost toga Doma za selo ležala bi u tome što bi se pomoću čitaonice, javnih predavanja i bioskopskih i radio demonstracija u dvorani Narodnog doma širila prosveta i u Idvoru i selima koja su u blizini Idvora. Važnost Doma za celu državu bila bi u tome što bi naročita zadaća prosvete koja bi se negovala u Domu bila da pomogne pokret koji vodi preporodaju zemlje u Jugoslaviji. Najvažniji deo toga preporodaja bila bi jugoslovenska industrija voća i povrća. Ako je ova industrija zaista onako važna u jugoslovenskom nacionalnom životu kako ja zamišljam, onda će se Idvor uvek ponositi da je bio među prvima u pokretu koji je doveo do stvaranje te industrije. Da se ja u tome ne varam dokaz mi je istorija razvića američke industrije voća i povrća.

Sl.31 – Sa otvaranja manifestacije „40 dana
Mihajla Pupina” – Medijska Pupinizacija

* * *

Ovaj Pupinov članak objavio je **Privrednik** br. 11 i 12. Za XI i XII 1933. na strani 156-168 Matica srpska. Danas 78 godina posle, borimo se za ovoga srpskog velikana, koga su zlonamernici nazivali nacionalistom, da se njegovo veliko delo nikad ne zaboravi. Bio je čovek Sveta. Ponosno je uvek isticao da je Srbin, ali voleo je sve narode, posebno Južne Slovence i Amerikance narod svoje nove domovine. Zadužio je sve jugoslovenske narode. Koliko je poštovan u Makedoniji kao i u ostalim Republikama SFRJ najbolje govori pismo **prof. dr. Pavla Mitrevskog** istaknutog naučnog istraživača Pupinovog dela, upućena **Milanu Božiću**. Profesor Mitrevski je jedini naučni radnik koji se ozbiljno bavio poreklom Mihajla Pupina još pre seobe Srba 1690. pod **Arsenijem Čarnojevićem**.

Sl.32. – Sa promocije knjige o Pupinu, Struga 7.11.1995.
Promoteri: prof. dr Satir Panoski i prof. dr Trajko Ognjenoski

Prof. dr Pavle
Mitrevski

12.05.2011
Dofug

Поштовани Браничу,

Поздрављено велико хвала за такво
информационо и поштом за много књижевних
научно дело.

У сада, први велики допринос
мачи, као и сву књижевну, који такође
управо и поштом ради ми бисмо и
мештани велика поштом научно дело
јављамо, поштом допринос тако, јер
заједно је прора компанија.

Ова дело, поштом допринос
мештани поштом велико дело, да
о поштом, заједно за поштом, јер
је и за заједно. Сви поштом се
поштом, иако други поштом да велико,
и поштом и Македонија поштом заједно
поштом све, а и поштом допринос и поштом
поштом и поштом, заједно и поштом
поштом.

Вероватно да поштом поштом
и поштом за поштом, да
ви поштом поштом за поштом
једно поштом за поштом.

Јако једно поштом поштом.

Др. Трајко Огњеноски

075-554-802-мобил
06-264-304 (фикс)

150 GODINA OD ROĐENJA MIHAJLA PUPINA

Samo je Pupin imao tu privilegiju da sve što napiše bude objavljeno na prvoj strani

The New York Times
The Washington Post

Selak u akciji 2002.

ČLANCI IZ NOVINA

*Iz novinskih članaka toga vremena (početkom XX veka) jednostavno se vidi kako su, Pupinova naučna teorija i njegovi patenti, rešavali u Americi i Evropi jedan od najvećih tehničkih problema na svetu, **prenos govornih struja na velike daljine**. Ovaj problem, ni evropski pa ni svetski naučnici nisu mogli da reše, čitav XIX vek. Takođe, može se videti kako su evropski naučnici (posebno engleski i francuski) omalovažavali Pupinov rad. Tvrdili su da kada oni nešto ne mogu da urade, to sigurno ne mogu ni američki naučnici, jer je to onda nerešiv problem. Na osnovu toga, vidi se koliko su Amerikanci bili ponosni na svoga velikog Pupina.*

New York Times 13. januar 1901.

DA BI RAZGOVARALI PREKO MORA DR PUPIN JE IZUMEO PLAN ZA OKEANSKU TELEFONIJU NJEGOV METOD TAKOĐE DOZVOLJAVA ZEMALJSKE RAZGOVORE NA BILO KOJOJ UDALJENOSTI. ON JE DOBIO 200.000 \$ ZA PATENTNA PRAVA

Električarska revija, izdata juče, objavljuje **ku-povinu patenta dr Mihajla I. Pupina sa Kolumbije, od strane Američke telefonske i telegrafske kompanije**. Profesor Pupin izjavljuje da njegov izum pokriva okeansku telefoniju i omogućava da telefonske poruke budu poslate na bilo koju udaljenost zemaljskim linijama. On takodje izjavljuje da je **suma od 200.000 \$ plaćena dr. Pupinu, za svoj izum i sa godišnjom** platom od 7.500\$ godišnje za vreme trajanja patenta (izuma). Izum za koji su dva patenta izdata juna 1900 g. okarakterisan je kao jedan od najbriljantnijih izuzetnih izuma dr. Pupina. Mislilo se, a u govoru su davane dužine od 500 milja, u podzemnim kablovima da budu bakarni i prekriveni tankim slojem izolacije. Koštanje takvih žica i materijala je dovoljno da obezbedi konstrukciju podzemnih "krugova,," Izum profesora Pupina je deklarisan kao metod gde provodnici relativno malog pečnika pokriveni izolujućim materijalom male debljine mogu biti upotrebljeni umesto velikih i skupih provodnika kako se ranije mislilo da je potrebno. Teoriju na bazi koje je izum baziran je teško objasniti ne tehničkim jezikom, ali može se reći da je to metod **"Borbe Đavola sa Vatrom,,**

Jedna od teškoća na koju telefonisti najčešće žale je kako oni zovu **"Samoindukcija,,** druga teškoća je kako je oni zovu **"Statička retardacija,,** a treća teškoća je poznata kao **"Otpor,,** Dr Pupin je smestio ove različite teškoće u tako sredjeni odnos da oni šire svoj maligni uticaj jedno na drugo i **ostavljaju telefonskoj struji slobodan put** da nastavi svoj put neometana. Drugim rečima, on je **"Posadio ružu da uhvati lopova,,** i ovim ometačima potrošio njihovu sopstvenu snagu na njima samima neutrališući njihove destruktivne osobine.

Sl.34. Pupin odeven u duhu Američke tradicije, na svom imanju u Norfolku

Sl. 33 - Mihajlo Pupin i Tomas Edison u Edisonovoj kompaniji u Njudžersiju. Pupin je dobio od Edisona Fluorescentnu ploču za prvi snimak X-zracima u SAD

Električarska revija izjavljuje "eksperimentišući sa veštačkim provodnicima dr. Pupin je otkrio da je bilo moguće telefonirati i na mnogo većim udaljenostima preko kabla nego što je ikada pre bilo moguće i da je sposoban da napravi željenu dužinu telefonskog kruga što je lako moguće. Pokazao je crtež za **induktivne kaleme** koji treba da budu umetnuti na **odredjenim intervalima transatlanskog kabla** koji će dozvoliti da telefonska komunikacija bude održana preko Atlanskog okeana. Veruje se od strane onih koji su stvar potpuno ispitivali da primena njegovih izuma da će isti omogućiti telefoniju putem zemaljskih linija na bilo koju dužinu u upotrebi da to rešava probleme i teškoće i osvaja problem okeanske telefonije".

New York Times Januar, 15 , 1901.

*OKEANSKA KABLOVSKA TELEFONIJA -
PROFESOR PUPIN OBJAŠNJAVA SVOJ NOVI PODMORSKI SISTEM*

Prof. Mihajlo I. Pupin sa Kolumbijskog univerziteta pronalazač novog sistema podmorskog kabla koji će biti revolucija u izgradnji telegrafskog kabla i **učiniti telefonsku komunikaciju između Londona i New Yorka mogućom**, objasnio je juče važne činjenice svoga izuma govoreći da opis njegovog sistema koji je nedavno štampan bio je pogrešan u mnogim aspektima. Prof. Pupin, kada je upitan da li je suma od 200.000 \$ koju je objavio da je primio za svoj patent korektna odgovorio je: *da bi to pomnoženo sa dva bilo bliže pravoj cifri*. Pema tome, on prima i prava od Američke telegrafske i telefonske kompanije u iznosu od 7.500 \$ godišnje za sve vreme trajanja njegovog patenta.

Sl.35 - London početkom XX veka

Ono što je poznato kao **“Otpor,, kabl je učinilo telefoniranje preko okeana nemogućim**. Čak i u prekooceanskoj telegrafiji ako je brzina prenosa uvećana do izvesne tačke reči su ometane (izobličavane) na drugom kraju žice zbog ovih otpora i u pokušaju da razgovarate na preko 2000 milja žicom ništa sem uznemirenog zvuka drugo nije rezultiralo. Bilo je prema prevazilaženju ovog otpora ono što je prof. Pupin usmerio svoje napore i proveo godine studiranja i istraživanja. Bila je dugo dokazivana činjenica da otpor žice može biti neutralizovan na neke opsege. Onim što je nazivano **“Prigušujući kalem,, to je običan kalem žice u vezi sa kablom**, koji kada je postavljen na krugu pomaže da se prevaziđe otpor. U svojoj laboratoriji Prof. Pupin na Kolumbija univerzitetu je eksperimentisao nekoliko godina sa “Prigušujućim kalemima,, i iz svakog opisa na kraju je otkrio da se na kabl u koji je na svaku

osminu milje postavio Pupinove kalemove postižu najbolji rezultati. Kada je kabl postavljen preko okeana posle metoda Profesora Pupina i na svakoj osmini milje na celoj razdaljini mali kalem umetnut ispod obloge i on će **anulirati žičane otpore i dozvoliti poruci da predje do odredišta brzinom svetlosti**. Prof. Pupin je takodje pronašao da njegov kabl može biti upotrebljen u okeanskoj telegrafiji sa jednako dobrim rezultatima kao u telefoniji i mnogo se vremena uštedi kada se telegrafije **kablom ojačanim indukcionim kalemima**.

Plan je tako primenljiv na zemlji kako i pod zemljom i okeanu i direktna telefonska veza sa San Franciskom je jedna od mogućnosti u bliskoj budućnosti. Jedna od odlika ovog kabla je činjenica da **čelična žica može biti upotrebljena umesto mnogo skuplje bakarne**.

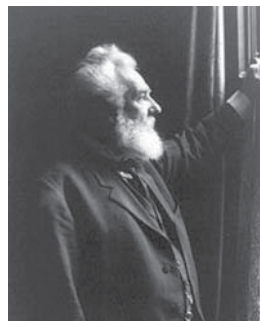
Komercijalni i ekonomski aspekt izuma prof. Pupina je neophodno smanjenje u ratama što će rezultirati smanjenja vremena potrebnog za transmisiju. Istaknuto je da novi kabl može **da da 300 puta više učinka** nego stari način. Profesor Pupin iz čijeg je uma iznedren ceo sistem diplomirao je na Kolumbija univerzitetu 1883 godine onda je otišao u inostranstvo studirao u Nemačkoj primivši doktorat Ph. D. Berlinskog Univerziteta 1889. Po svom povratku u Ameriku prihvatio je mesto na Kolumbijskom univerzitetu i bio u laboratorijama Univerziteta gde je nastavio sa istraživanjima koja su dovela do njegovih otkrića.

The Washington Post, Februar 03.1901.

*TELEFONIRATI SA EVROPOM MOGLO BI BITI
MOGUĆE DA SE RAZGOVARA IZ NEW YORKA SA LONDONOM
- TRIJUMF AMERIČKOG GENIJA PUPINA*

Pronalazač je već izložio svoj program uz malo sreće, to će tražiti veliki utrošak da se Američki kabl opremi sa neophodnim brojem indukcionih kalemove ali izvodljivost programa je nesumnjiva.

Često ponavljana izjava, da se **inventivni geniji po prirodi okreću i prema Americi kao magnet prema polu**, nalazi svoju potvrdu u

Sl. 36- Aleksandar Bell
(1847-1922)

nedavnom objavljivanju onoga što je označeno kao najveći izum posle telefona. Prvo veće novog vekovnog dostignuća nazvano je u nedostatku boljeg termina okeanska telefonija, a to je rezultat duge serije eksperimenata **profesora Mihajla I. Pupina** profesora mehanike na Kolumbija Univerzitetu New York. Prema poslednjim izveštajima on je već primio 300 000\$ za svoj veliki izum, a dodatno će još biti plaćen godišnjim pravima od 15 000\$ za svo vreme života patenta. Ovaj izum profesora Pupina kojime će novi svet uskoro dobiti verbalnu komunikaciju sa strogo naglašenom činjenicom da je telefon čisto Američkog porekla, i stavlja se iznad monumenta nastalog, vekovima dugim istraživanjima, i tako utemeljio uspešna istraživanja.

Sl.37- Elisha Gray
(1835-1901)

Može se zahtevati pravo da nema nacionalnosti u genijalnosti, **da je božanski plamen dat** da izgori neočekivano u jednoj ili drugoj zemlji. Ali sve to mi ne očekujemo da nademo široko primenljivo u unutrašnjosti Afrike ili Sibirskim stepama. Drugim rečima, **dok to ne dobije potrebnu negu, pažnju drugih umova** i podstrekačkih napora sličnog okruženja, to je kao biti zagušen. Sada, dok ova zemlja ne naduva sebe kao monopol pronalazačkog genija, ne može biti jasno bliskom posmatraču svog tog progressa na početku ovoga novog veka da je to univerzalno prepoznavano kao nešto da u najboljim uslovima postoji u svom punom razvitku.

PRODATI PLANOVI ZA POLA MILIONA DOLARA

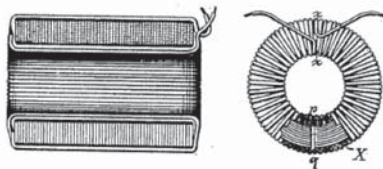
Najveća imena u istoriji električne nauke, u koje sigurno ubrajamo telefoniju, su Američka, **počev sa Franklinom i završavajući u sadašnjosti sa Bellom, Edisonom i Pupinom**. Ne mari što su neki kao prof. Bell bili rođeni u inostranstvu, kao i oni ispravljaju grešku kada su došli u zrelim godinama. Isto se odnosi na telefon, da li mi smatramo da prednost pripada **Bellu ili Grey-u** (zadnji je umro januara 21. 1901. koji je zaštitio svoje specifikacije i drugi koji je postavio svoj izum istoga dana) ili najveća unapređenja koja je učinio **Edison**, no ipak čast pripada Americi.

Samo 25 godina od patentiranja Bellovog telefona, može izgledati čudno da je rođena Bellova kompanija bila voljna da plati pola miliona dolara za izum koji je jedino neizbežni zaključak prvog. Ipak ova činjenica pokazuje da ni **jednome umu ne može pripadati evolucija** i perfekcija bilo kojeg izuma u svojoj večnosti. Okeanska, podmorska ili na duge razdaljine telefonija, ma kojim imenom može biti nazvana, bila je želja u pogledu cilja pronalazača elektroničara tokom mnogo godina.

Primenljivost izuma profesora Pupina nije još pokazana praktičnim radom na velike daljine ali teoretski je prihvaćen od najkvalifikovanijih da to znaju. Kako je on sam rekao da je izjavio, **Bellova kompanija nije kupila planove da ih gleda ili se igra sa njima već zbog biznisa**. Električna transmisija i telefonija mogu sada biti uračunati u i kao egzaktne nauke a program je rađen u saglasnosti sa svim dobro poznatim principima. Autoritet u elektro stvarima nedavno je podvukao: "Eksperimenti profesora **Pupina su urađeni i pokazali** van svake sumnje da je telefoniranje na bilo koju razdaljinu preko zemlje, vode ili pod vodom izvodljivo. Mi sada možemo da razgovaramo na 1 500 milja preko specijalno konstruisane zemaljske linije i na kratkim udaljenostima pod vodom. Smatrano je kao veliko dostignuće kada je **Njujorku omogućeno da razgovara sa Čikagom** naprimer, ali ovaj sistem induktivnih kalemova na jednakim razmacima po liniji omogućava Atlantskoj da razgovara sa Pacifičkom obalom i Americi sa Evropom, Azijom ili Afrikom.

POSTAVLJANJE NOVOG KABLA

Kao poslovni predlog stavljanje u praksu sistema bić e posao velike važnosti. Teško je bilo postavljanje prvog Atlantskog kabla ali je on bio izuzetno profitabilan. Cena običnog kabla do Evrope je iznosila 5 000 000 \$, telefonski kabl će trebati mnogo veće izdatke ali američki kapital će ga bez sumnje izvesti, američka energija će ga dovesti do uspešnog završetka. Ne treba nas podsećati da je **Amerikanac bio prvi koji je "usidrio,, novi svet pored starog**, niti treba da zaboravimo neustrašivu hrabrost **Cyrus W. Fielda** na svojim ponavljanim putovanjima preko Atlantika i njegovo insistiranje na projektu dok na kraju to njegovi herkulovski naponi nisu krunisali uspehom.

Sl. 38- Pupinov kalem

Sl. 39 - Cyrus W. Field
(1819-1892 hrabri i
uporni moreplovac

Teškoće na putu perfektne transmisije kroz podmorski kabl na koje smo naišli i prevazišli sa pomoćnicima, bile su slične onima koje su do sada ometale telefonsku komunikaciju pod Atlantikom. Može biti kao podsećanje da je posle nekoliko nedelja problematičnog rada **prvi kabl, postavljen 1833.**, postao tih i odbijao da radi i tako je bilo do 1866., kada je objavljeno da je perfektna komunikacija koja je od tada nastavljena praktično bez prekida. Struje kroz prvu žicu su bile tako slabe, tako da je čestitajuća **poruka Kraljice Viktorije od 90 reči putovala do predsednika Amerike 70 minuta**. Slanje poruka telegrafskim kablom u najboljem poređenju je sporo. Kabl treba da je napunjen na svakom kraju i na svaki “klik”, ključna struja je iscrpljena, oslabljena. **Profesor Pupin ilustruje ono što električari zovu kapacitetom kabla** dovodeći u vezu sa gumenom kesom koja ima rupu na drugom kraju. “Vetar će početi da izlazi samo kada je kesa puna, slično je i sa kablom, on mora da bude napunjen svaki put pri slanju punim kapacitetom i na krajnjem prijemu. Šta je on uradio? Bar teoretski je išao prema smanjenju “kapaciteta”, tako da poruka može biti transportovana brzo, jasno i čisto, ukratko **on je očistio put od svih prepreka**. To je postignuto “uzimajući”, elemente impedance na običnoj telegrafskoj ili telefonskoj liniji i balansirajući jednu prema drugoj tako da je njihov efekat neutralizovao i ostavio čist prolaz za prenos električnih talasa.

INDUKTIVNI KALEM

Ovo je urađeno **umetanjem “indukcionih kalemova, na svakih 8 milja na kabl u jedan na svaku milju po zemaljskoj liniji**. Ovi kalemovi rade kao releji za električne talase i održavaju energiju i omogućavaju veću brzinu prenosa sa relativno istom srtujom. Sada kada je to objašnjeno čudno je da se o tome nije mislilo ranije. Za teoriju nije tako neobično, ali se to pojavljuje kao gorak kolač električarima. Profesor Pupin izjavljuje da će moći da izvrši i dodatne uštede na svakom zemaljskom krugu od 1000 milja ili on priznaje da će prvi troškovi polaganja kabla ili umetanja indukcionih kalemova na stari način biti ogromni. Ipak to je manje važno u poređenju sa perspektivom profita prve uspešne telefonske linije ka Evropi ili između Atlantske i Pacifičke obale, a to će biti vredno Americi.

Lično **profesor Pupin je srednje visine ali atletski građen, tamnog tena, kose i brkova, oko 45.godina**, od kojih je mnogo posvetio radu na izumima što mu je osiguralo kompetencije za ostatak života. On je to dokazao i sa tim ušao u naučni svet - svet nauke.

New York Times, Januar, 15.1904

NOVI TELEFONSKI TESTOVI KONVERZACIJA SA LONDONOM MOGUĆA – SA PUPINOVIM SISTEMOM. EKSPERIMENTI SA POGLEDOM NA PRENOS NA VELIKE DALJINE, KABLOVI PODZEMLJOM DO KINGS BRIDŽA

Sa željom da uradi **unapređenje “sadašnjeg, telefonskog sistema** i testove pronalazaka prof Mihajlo I. Pupin sa Kolumbija univerziteta, telefonske kompanije sa upravicima grada su uspostavili linije prema sistemu Profesora Pupina i već je **mного zadovoljavajućih rezultata proizišlo**.

Postavljanjem kalemova na žice u pravilnim intervalima na određenim mestima **prof. Pupin je našao da je struja** prenošena bez interference talasa ili gubitka struje. Da bi praktično primenio ovo okriće Njujorška telefonska kompanija je ugradila pod zemlju Kabl do Kings Bridža. Njujorška kompanija i Kompanija New Džersija su eksperimentišući linijom između ovoga grada i Elizabeta dve linije na Long Ajlendu, a iz Američke telegrafске i telefonske kompanije su **testirali ove Pupinove linije do Omehe – St.Paul i Bostona**.

Prva praktična primena bila je polaganjem kabla do Kings Bridža koji je Njujorška telefonska kompanija upravo kompletirala sa troškovima od 200.000.-\$ Neke od žica su u upotrebi sada i daju zadovoljavajuće rezultate što je i bilo očekivano.

Sl. 40- Kingsbridge

Sl. 41. - Lozana, na Ženevskom jezeru, sediste dva velika univerziteta. Pupin dok je bio na odmoru 1894. u Švajcarskoj sinula mu je ideja za kalemove

Namena Kings Bridž kabla, rekao je glavni inženjer **J.J. Carty** je da omogući da nosi žice na velike daljine kao **“Čikago žice,”** u gradskom podzemlju. Starim sistemom konverzacija sa žicama velike daljine, kada bi se vukle pod zemlju za takvu razdaljinu od 15 milja bilo bi nemoguće,. **Jedna milja pod zemljom ima toliko jednak efekat kao žica od 28 milja vazduhom.** Tako, običnih 5 milja pod zemljom rastegnutih na svakom kraju odavde do Čikaga bilo bi jednako 140 milja vazdušnog ili praktično cela razdaljina između dva grada.

U novom sistemu žica kalemovi su postavljeni u intervalima od 2 milje na svakom krugu i po akciji svojstvenoj zakonima elektrike i sa radom koji je čak i inženjerima bio nejasan. Struja se prenosi bez uobičajenih interferenci. Iz ovog razloga se nadamo da potvrdimo osećanje ljudi ovoga grada u cilju da prevaziđu žice **uklanjanjem sadašnjeg kruga žica za velike razdaljine sa West Strita** što ćemo i učiniti ako eksperiment pokaže komercijalni uspeh. Finalni test tek treba obaviti ali do sada su rezultati bili vrlo zadovoljavajući.

I da mislim da je podzemni prenos čak i sa novim sistemom praktičan u sadašnjem vremenu za vrlo velike daljine za velike razdaljine, ekonomski i praktično ništa se ne može uporediti sa duplim vazдушnim linijama,.

Američka telefonska i telegrafska kompanija je primenila **ideje Profesora Pupina** na svojim vazдушnim linijama i sad eksperimentiše na svojim više od godinu dana. Rezultati su bili uglavnom zadovoljavajući ali neke manje poteškoće na primer efekat minorne “grmljavine, na Pupinovim žicama je prisutan.

Profesor Pupin očekuje da će njegov novi sistem revolucionisati izradu telefonskih kablova i učiniti telefonsku komunikaciju između ovih gradova i Londona. Zbog onoga što je poznato kao “Otpor, kablova učinilo je telefoniranje preko okeana nemogućim čak i u okeanskoj telegrafiji ako je brzina prenosa uvećana iz određenih tačaka zvuci su konfuzni, uznemireni i na drugom kraju žice iz razloga ovog otpora. U prevazilaženju ovih otpora **Profesor Pupin je potrošio nekoliko godina** studija, istraživanja i eksperimenata.

New York Tribune * (Washington Post) 13.08.1909.

Sl.42.- West Street 1899.

TELEFON PREKO OKEANA

Eksperiment na **kanalu La Manš**, oživljava spekulacije oko transatlanske linije.

Novi eksperiment treba da bude urađen sa promotivnom metodom podmorske telefonije, **izumom Profesora Pupina od pre nekoliko godina**, a sastoji se u unošenju na pažljivo računatim razmacima na kابلu, onoga što elektroničari zovu “prigušujući kalem,,”. Ovo povećava razdaljinu na kojoj govor može da bude čujan ne sa pojačivačima zvuka već smanjenjem brzine kojom električne vibracije umiru (nestaju).

Sl.43- Kanal Lamanš, Evropljani sumnjaju u Pupinovo rešenje

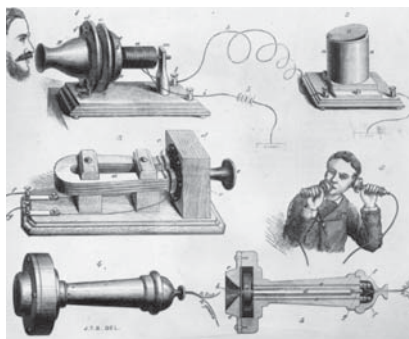
Prema pisanju “*London Timesa*” Britanska vlada, bez sumnje u kooperaciji sa Francuskom odlučila je da **postavi kabl pripremljen na ovaj način preko engleskog kanala**. Kako će to spojiti zemaljske linije Dovera i Kalea očekuje se da **olakša telefonsku komunikaciju između Londona i Pariza**. Mada je nešto od **izuma Profesora Pupina urađeno u Americi**, a to je da poveća – proširi efikasnost američke zemaljske 3 Belove telefonske kompanije. Pre je i bila jedna proba pod vodom, telefonski kabl preko jezera Costanza od Švajcarske do Nemačke. Kako iz nekih

razloga pionirski eksperimentat nije bio zadovoljavajući, delo drugoga, probe pod vodom će se čekati sa izuzetnim interesovanjem. **Ako na ovoj instanci sisem bude radio perfektno** nije se za čuditi da bude novih rasprava na temu izvodljivosti transatlanske telefonije. Ponovo je podvučeno da čak ako sve teškoće na putu budu prevaziđene možda se neće pokazati komercijalno uspešnom. Sati za vreme kojih će se linija između New Yorka i Londona biti nadgledana biće smanjeni i kabl posvećen takvom servisu će koštati mnogo više nego jedan sam za telegrafiju. Treba se setiti dakako da kabl opremljen sa **“Pupinovim kolima,, može da bude upotrebljen i za telegrafiju kako i za telefoniju.** Neće zato ležati uzalud te stoga kada se ne upotrebljava za telefoniju. Zaista, stručnjaci kažu radio bi bolje nego bilo koji telegrafski kabl iste dužine.

New York Times, Juli, 26. 1910.

IZUM PROFESORA PUPINA

Profesor Mihajlo I. Pupin sa Kolumbije ruga se mogućnostima bežične telefonije u borbi (nadmetanju) sa okeanskim kablovima, ali u pismu “London Times-u,, objavljuje da je on lično sam napravio **“prvu praktičnu demonstraciju okeanske telefonije** „,London Times-u,, Novim telefonskim kablom postavljenim za Britansku poštansku službu između Engleske i Francuske. Prof Kennelly sa Harvarda objavio je pre tri godine da proširenje žičane telefonije preko okeana bilo drugačije “Umetanjem izolovanih “punjećih,, kalemova u intervalima od jedne morske milje. **Profesor Pupin je uveliko unapredio prenos telefonskih struja pod vodom** i učinio transokeansko telefoniranje mogućim.

Sl.44- Prikaz Belovog principa uspostavljana telefonske veze

Sl. 45- Mobilni telefon danas - bežični prenos govora

U svetlu svog sopstenog izuma, zašto je profesor Pupin skeptičan oko umetnosti prenosa inteligencije kroz etar? **Bežične poruke su već bile vodjene preko okeana.** To je naučnički ubedljivo da talasne vibracije sada proširuju i rasprostriru se u svim pravcima, mogu biti koncentrisani (usmereni) prema njihovim prijemnim stanicama sa takvom preciznošću i snagom da će ovaj metod telegrafije vremenom postati efikasniji nego što je metod žica po zemlji i podmorski kablovi. To je takođe uveliko jeftiniji metod, a **amtosferski (etar) je sebe pokazao kao bolji provodnik nego što je to bakarna žica.** Na primer, čak i izum prof. Pupina pada na zadovoljavajućem eliminisanju izobličenja vokalnog zvuka na višim tonovima oni su “bubnjevit,, nedostaje im čistoća, punoća i prepoznatljivost. Sadašnji je sigurno neočekivano nepredvidljiv u prenosu komponenti zvuka. U bežičnoj telefoniji, glas nije izobličen, i prenesen je sa svim svojim karakteristikama čistoće čak i kad postaje suviše prigušen da bi bio interpretiran. **Mi predviđamo da će bežična telefonija preko okeana** istisnuti-zameniti (onu sa kablom) naročito zbog svoje isplativosti- Pupinovog telefonskog kabla.

New York Times, Decembar 03.1911.

RAZGOVARANJE PREKO OKEANA TRANSATLANTSKA TELEFONIJA BIĆE USKORO REALNOST PREMA OVIM PROROCIMA

U poređenju sa prošlim vremenima stoji činjenica da je **telefoniranje preko Atlantskog okeana**, bilo objavljeno kao moguće ali bez score primene. Prvo predviđanje je napravljeno pre 35 godina od strane dr. Aleksandra Grahama Bella ubrzo pošto je izumeo telefon. Ali u zadnjem pismu popularnom **“Magazinu Mehanike,, dr. Bell** je rekao: “*mogu da kažem da sam malo više skeptičan sada...Ne sumnjam da će to ipak biti urađeno jednog dana.,,*

Drugo predviđanje je bilo od strane bivšeg predsednika Instituta Američkih elektroinženjera u članku o važnosti istraživanja profesora Mihajla I. Pupina sa Kolumbija Univerziteta prema kome problem telefoniranja na velike daljine sa linijama dugim nekoliko stotina milja jeste proširenje a što je i praktično učinio, a i prema mišljenju drugih autoriteta je pobeđio u tom pogledu i sada su dr. Bell i evropski naučnici još više skeptični u uspeh Pupinove misije.

Sl. 46-Vilijam Thomson
(Lord Kelvin) (1824-1904)

Ali posle svih teškoća na putu, samo su praktični problemi sada i verovatno će oni biti brzo prevaziđeni. Samo pre nekoliko meseci telefonski inženjeri su uspeali da **primene Pupinov izum na podmorskom telefonskom kablju preko Engleskog kanala između Engleske i Francuske, tako da telefoniranje može biti uspešno vršeno između dve zemlje.** To je bio šamar neprijateljskim kriticama od strane eminentnih evropskih i američkih telefonskih inženjera, da ni praktične teškoće na putu ovoga usavršavanja, nemoguće prevazići.

No stvar je urađena uprkos Bellovoj sumnji prema telefonskoj profesiji. Onda **zašto ne Transatlantski podmorski telefon,** to je sigurno mnogo teži predlog, ali prepreka je jedino u stepenima, i kao problem je teorijski ali je i potpuno kao da će eventualno rešenje biti nađeno. **Major W.A.J.O.Meara** šef inženjera koji su radili na spajanju telefona Engleske i Francuske ima poverenje da će Transatlantska telefonija doći sa stalnim unapređenjem i povećanjem dometa telefonskih razgovora. U pismu popularnom **“Mehaničkom Magazinu,”** on kaže: *“Prema mojim viđenjima mogućnosti i vrednosti uspostavljanja telefona preko Atlantika, mogu da kažem da će takva usluga sigurno biti značajno vredna ali tako željena upotreba nije u domenu sadašnjeg gledanja. Postojeća sredstva ili uređaji za povećanje dometa govora, oba, u podmorskim tako i u zemaljskim provodnicima mogu biti vrlo značajno primenjeni u bliskoj budućnosti i dalja primena može biti učinjena na prenosnim i na prijemnim aparatima. U pogledu ogromnog napretka učinjenog zadnjih godina u pravcu povećanja x telefonskog govora ja mislim da ima puno nade za Transatlantsku telefoniju i priznajem da imam ogromno poverenje u mogućnosti inženjera da stvore mašine i povežu ljude razdvojene preprekama koje danas mogu biti smatrane nepremostivim”.*

Na prvi pogled nestručnjak bi podvuka to da je Transatlantski podmorski kabl telegrafije u uspešnoj upotrebi već mnogo godina. **Tako zašto ne i Transatlantska telefonija?** Odgovor je da je telegrafisanje moguće toliko daleko koliko je prijemna stanica sposobna da primi i razlikuje kratki od dugog električnog impulsa. Impulsi koji čine električne telefonske poruke moraju biti preneti i primljeni sa malo ili bez ikakvih izobličenja, iz razloga da bi se prepoznao kao artikulisani govor u prijemnoj stanici (aparatu). Kablovska telefonija se razlikuje od zemaljske telefonije po činjenici da podmorski kabl ima više stepeni poznatijih kao “kapacitet» i on će prenositi električne impulse u merljivim vrednostima i on mora biti električki napunjen slično čupu koji se puni. Na putu podmorski kabl može biti povezan kao **velika cev kroz koje neko poželi da propusti vodu** u jednakim količinama i u datim vremenskim intervalima. Prvo će naravno biti potrebno da se cev napuni vodom, isto je i sa kablom, neko će **morati da ga “napuni, sa izvesnom količinom elektriciteta.** Tako u slučaju vodene pumpe određena količina vode pumpana na jednom kraju će uzrokovati da ista količina vode bude gurnuta na drugom kraju, ali napor da bi se izazvalo kretanje velike količine vode u cevi i prevazišao otpor kretanja vode na račun trenja će oduzeti vreme i kretanje kroz cev će biti sporo. **Analogija nije potpuna** ali će služiti da se ilustruje da čak i posle toga pošto je podmorski kabl dovoljno napunjen elektricitetom, transmitovani impuls je vrlo slab i dugo prenošen. Pokojni **Lord Kelvin,** (William Thompson) pokazao je telefonski snimak, **u vezi sa prvim atlantskim kablom (1857.-1860.),** koji je imao teškoće prijema i snimanja slabih impulsa prenetih podmorskim kablom a jasno je da je bilo potrebno i vreme zbog male brzine slanja impulsa. Kasniji izumi su od tada omogućili da se prenosna brzina poveća. U slučaju

Sl.47-Joseph John
Thomson(1856-1940)

telefona ovo slabljenje poslatih impulsa još je specifičnije i njihovo neodržavanje je potpuno fatalno za uspešan prenos. U originalnom Bellovom telefonu prenosnik je bio **Dinamo**, uređaj za pretvaranje kinetičke energije sa vibrirajuće opne (**koju pokreće ljudski glas**) u električnu struju a ista je prenešena preko žica i pretvarana ponovo na drugom kraju u vibraciju kod opne koja tako reprodukuje zvuk. Takve struje su bile izuzetno slabe, zaista računato je da rad (energija) potrebna da se težina od jedne funte podigne na razdaljinu od jedne stope i tako se transformiše u električnu energiju mogao da **održi sličnim zvuk u Bellovom telefonu za preko 340 000 godina**. Naravno originalni telefon je bio primenjen da bi se divili njegovom radu kao releju putem koga električna baterija može biti kontrolisana od predajnika da pošalje poruku na zavidnu daljinu. Ali još uvek ostaje činjenica da su telefonske struje nužno male i kada su transmitovane na velike udaljenosti, naročito kada je **“kapacitet,, unešen u liniju mali**, impulsi gube dovoljno svojih primarnih karakteristika koji uništavaju dobru artikulaciju kod prijemne stanice.

Sl.48 - Denver danas

Profesor Pupin posle dugih matematičkih istraživanja i mnogo praktičnih eksperimenata uspeo je u eliminisanju ili poništavanju mnogih smetnji koje imaju za uzrok da iskrivljuju telefonski impuls pri prolazu kroz duge žice. Ovo je on uradio umećući tzv “puneće kalemovce,, na liniji i na određenim dužinama (u određenim intervalima). Ovi “puneći kalemi,, su **kalemi žice male otpornosti i sa mnogo obrta tako da struja prolazeći kroz svaki navoj-obrt žice deluje induktivno na samu sebe**, to je isto pri prolazu struje kroz svaki namotaj. Dakle ovo ima prigušujući efekat, ili ubrzavajući efekat na struju i ubrzavajući vreme transmisije do određenog proširenja a to teži da održi originalne (početne) karakteristike telefonskog impulsa i tako mu omogući da bude transformisan u prijemnoj stanici kao originalni artikulisani govor. Efekat je sličan kao i kod prenosa energije pleskanjem na žicu tako da proizvede vibracije ili talase. Kada je žica dopunjena sa tegovima u određenim intervalima više energije može biti transmitovano na ovaj način. Pupinovi “puneći kalemi,, su analogni u radu sa primenom tegova. Po svom značaju telefoniranje na velike daljine zemaljskim putem je urađeno praktično i **najbolje istančana je linija između Denvera i Njujorka**. Samo je pitanje vremena, kažu eksperti, možda samo godina dve kada će Njujork moći da razgovara sa San Franciskom čisto i jasno preko kontinenta. To je odprilike razdaljina kao od Amerike do Evrope tako da kada gubitak “kapaciteta,, bude prevaziđen praktično i komercijalno, **lekcija optimizma** biće data telefonskim pesimistima od **strane majora O Meare i njegovih sledbenika**, a po uspešnom postavljanju podmorničkog telefonskog kabla između Engleske i Francuske, a može biti ponovljeno i na većoj razdaljini. Njujorški operater na dugim linijama može jednoga dana da misli, da nema ništa od zvanja preko telefonskog kabla *“Halo London dajte mi St. Petersburg ,,,*

Ima onih koji veruju ako je problem sa transatlantskom telefonijom rešen da će to biti bežična telefonija. **Bežična telefonija nije još toliko napredovala** da može da postoji i van današnjeg sistema. Ako to ikada i bude, dovoljno je već urađeno da pokaže velike mogućnosti u budućnosti. Verovatno na poljima svojstvenim za sebe i ne prelazeći u druge sfere električnih komunikacija. Možda će jedna od tih sfera **biti provodna telefonija**. Ostaje za nekoga samo da otkrije višak intenziteta električnih zračenja kroz svemir od tananih energija zvučnih vibracija ljudskog glasa i mogućnost usmeravanja zračenja. Tada, ako neki kao Vi “neotkriveni William Thompson“ može da razvije osetljiv prijemnik koji će pokupiti ta zračenja i prevesti ih u govor, problem će biti rešen. Ovo je zaista **tvrd orah za razbijanje**, ali u svetlu prošlih dostignuća stvar ne izgleda nemoguće.

Sl 49 - St.Petersburg

New York Times Jun. 28, 1915

*PUPIN, TAKOĐE, OČEKUJE RAZGOVOR PREKO MORA USKORO
KOLUMBIJSKI PROFESOR SLAŽE SE SA HAVITOM, ALI KAŽE DA ĆE TO BITI BEZ
ŽICA ZAVRŠAVANJE APARATA SADA VERUJE DA ĆE KOMUNIKACIJE KROZ VAZDUH
POSTATI UNIVERZALNE U BLISKOJ BUDUĆNOSTI.*

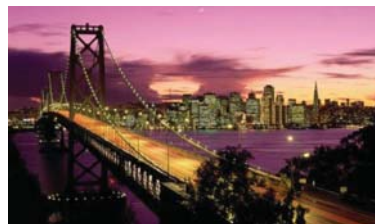
Sl. 50 - Peter Cooper Hewitt (1861-1921) i Thomas Edison (1847-1931)

Da će telefonija bez žica biti za sve vrlo velike daljine konverzacija u razumno bliskoj budućnosti je mišljenje Dr. Mihajla I. Pupina sa Kolumbije, čiji izum *pupinovog kalema* je učinio mogućim, isto toliko kao i bilo šta drugo. Transkontinentalno telefoniranje je demonstrirano prošlog ponedjeljka od strane Američke telefonske i telegrafске Kompanije. Dr. Pupin je rekao prošle noći da je **radio na usavršavanju instrumenata za bežičnu telefoniju** koju on smatra pouzdanom i da će učiniti pouzdanim konverzaciju na bilo kojoj razdaljini. Ovo znači prema pronalazaču da dugo diskutovani telefonski kabl ispod Atlantika nikada neće biti postavljen. Ljudi će razgovarati između New Yorka i Londona bez žica mnogo pre nego što konverzacija putem

kablova bude uspostavljena (primenjena). Dr. Pupin misli, on veruje, da će bežična telefonija prevazići žičani prenos i na zemlji takođe.

Ovaj pogled na progres sa izjavom **Peter Cooper Hewit-a** u četvrtak da će razgovor sa Evropom uskoro biti moguć, ukazuje da naučna mišljenja priznaju da je elektricitet još uvek u povelju i da tu ima još puno posla.

Dr. Pupin je rekao *“Tajmsom”*, reporteru **“Ali sledeći korak je u usavršavanju bežičnog telefoniranja radije nego proširenje servisa putem žice.** Prvo, kako je John J. McCarty šef inženjera Američke telefonske i telegrafске kompanije podvukao više od 2.000.000\$ mora biti investirano u opremu da bi se komercijalno **razgovaralo iz New Yorka do San Franciska.** To po sebi čini razgovore na velikim udaljenostima zabrinjavajuće skupim. Da bi se napravila popularnija stvar mora se naći neki drugi način.

Sl. 51 – San Francisko danas

I mi pronalazimo način u bežičnom telefoniranju. Niko nije blizak sa razvojem bežične elektromisije u zadnjih nekoliko godina pa ne može ni da sanja o napredku koji je učinjen. Samo oni koji dobro poznaju ovaj razvoj mogu da **cene sigurnost bežične telefonije, kao stvar ne daleke budućnosti.** Niko danas ne bi pokušao da polaže ili upotrebljava transatlantski kabl za telefoniranje. Teškoće koje trebaju biti prevaziđene pre nego što bi ovo bilo urađeno su daleko veće od onih koje stoje na putu transatlantske bežične telefonije i to ne uzimajući u obzir razlike u ceni.

Pozdravljajući demonstraciju transkontinentalnog telefoniranja dr. Pupin je podvukao značajnu činjenicu da dr. Alexander Graham Bell iz New York-a jeste razgovarao sa sa Tomas A. Watson-om u San Francisku sa duplikatom (istim) prenosnika koji je upotrebio i za prvi razgovor 1876. To znači **rekao je dr. Pupin da su izumi i sva poboljšanja koji su učinili konverzaciju na velikim daljinama mogućom bili u provođenju struje** a ne na samom telefonskom aparatu.

Šef inženjeringa Američke telefonske i telegrafске kompanije, rekao je da je upotreba teške bakarne žice bio jedan veliki faktor u činjenju transkontinentalnog telefoniranja mogućim, ali da izum i **primena Pupinovog “punjivog kalema,”** jeste drugi. Gospodin Pupin je sa onoliko tehničkog objašnjenja koliko je bilo potrebno objasnio funkcionisanje svoga izuma.

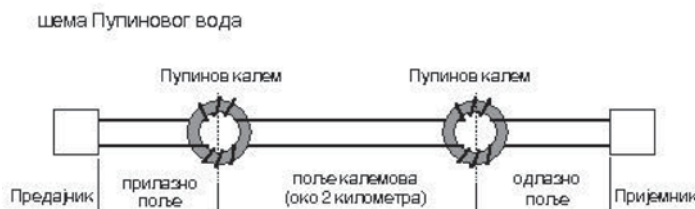
Za električnu struju, **da prenosi ljudski glas,** on je rekao, mora postojati fiksni proizvod voltaže i amperaže. Što manja amperaža a veća voltaža tim bolje. Pre nego je Pupinov kalem izmišljen, telefoniranje na velike daljine je bilo nemoguće održavati. Pupinov kalem je jednostavan

uređaj kroz koji struje prolaze čineći tako **gubitke amperaže, povećavaju voltažu** i taj se odnos voltaže i amperaže čitavom dužinom održava konstantnim.

New York Times, Februar 1. 1915.

UREĐAJ PROFESORA PUPINA

Za urednika Njujork Tajmsa

Sl. 52 – Pupinov vod

jednim Njujorškim novinama nije bio pomenut čovek kome naučnička počast potpuno pripada. Čak je i predsednik SAD-a čestitao gosp. Belu na usavršavanju, prenebregavajući činjenicu da su aparati koji su upotrebljeni da prime i pošalju prvu transkontinentalnu poruku bili upotrebljeni još 40 godina ranije, pokazujući da bilo koja prednost naznačena prenosom govora na preko 8400 milja žicom nije učinjena zahvaljujući aparatima na krajevima.

Ovaj veliki a neobjavljeni čin je proizlazio zahvaljujući **predanom radu Prof. Mihajla I. Pupina sa Kolumbijskog Univerziteta**, koji je sa zaista jednostavnim uređajima učinio upotrebu telefonije na velike razdaljine.

Mada su uređaji jednostavni, njihov oblik je postignut samo posle marljivog rada i usavršenih matematičkih analiza. Krajnji rezultat izuzetno praktičan, **ali zasnovan na radu najvišeg nivoa čiste nauke.**

Barclay Persons

W. M

Uređaj Profesora Pupina je bio objašnjen u The Times-u od njega samog.

New York Times, Octobar, 02.1915.

VAŠINGTON PONOVO RAZGOVARA SA HAVAJIMA PROFESOR PUPIN USAVRŠIO UREĐAJ KOJI ĆE OMOGUĆITI BEŽIČNI SISTEM OKO SVETA

Predsednik Američke telefonske i telegrafske kompanije, **Teodor N. Vail** primio je juče popodne od šefa ove kompanije J.J.CARTY-a poruku koju je ranije toga dana Loyd Espenshield njihov predstavnik u Perl Harburu-Havaji poslao, **da je uspeh komunikacije** između Mornaričke bazne bežične stanice u Arlingtonu i stanice u Perl Harburu od srede uveče ponovljen i u četvrtak uveče.

Ali, najzaprepašujuća stvar je deo Espenshildove poruke je bila to da je na srednje pacifičkom ostrvu bio u **stanju da jasno prepozna glas R.A:** Heisinga iz inženjerskog tima West Electric kompanije, koji je govorio sa njim iz Arlingona, **4600 milja daleko**, u četvrtak uveče. gosp. Espenshield i gosp. Heising su prijatelji i poznaju galas jedan drugome. Inženjeri telefonske kompanije podvukli su činjenicu da je Espenshield bio u stanju da prepozna glas čoveka sa kojim je govorio ilustrujući tvrdnjom da će **bežična telefonija doneti mnogo pouzdaniju komunikaciju** nego li bežična telegrafija. Projekciju ličnosti (lične note) **kroz talase etra** on svrstava u najvažnije karakteristike savršenstva bežične telefonije.

Sl.53- Perl Harbor

Sl.54- Wašington danas

telegrafske kompanije koji su radili uspješne eksperimente ove nedelje, i još jednom nekoliko mornaričkih oficira, koji su pridodati timu inženjera Kompanije.

Ove činjenice su postale poznate juče u odgovoru na zahtev, "New York Times", a zvaničnicima Američke telefonske i telegrafske kompanije, oko opisa aparata koji su učinili mogućim san koji su naučnici decenijama sanjali. Zahtev se odnosio na Bancroft Gerardi-a glavnog nadzornika postrojenja Telefonske kompanije, a koji je radio sa šefom inženjera J.J. Carty-em na usavršavanju izuma za bežičnu telefoniju.

„Zahtev nije razuman u ovo vreme” rekao je gosp. Gerardi „**U prvom redu naša Kompanija je zainteresovana oko komercijalnih mogućnosti projekta**, a to znači uložiti još mnogo rada i novca. Mi još nismo obelodanili patente i da ih objavimo sada, značilo bi da se sami predajemo-stavljamo projekat po strani”.

„Pretpostavljamo da neka druga nacija ponudi veliku svotu novca za istraživačka prava” bilo je predlagano gosp. Gerardiju..

„Nećemo nikoga slušati „bio je odgovor. „Ova Kompanija i njeni inženjeri će učiniti sve moguće da sačuva interese američke Vlade oko bežične telefonije”. Gosp. Gerardi je rekao da je želeo da da jasan izveštaj da pronalazak pripada Vladi. Pripadao je Kompaniji koja bi mogla da uradi sve i da omogućiti upotrebu od strane Vlade objasnio je on. Glavna predložena upotreba **bežične telefonije je interkomunikacija između brodova**, za hitne slučajeve na velikim daljinama i doseganje prostora nepristupačnih žičanim linijama.

Sledeći korak u eksperimentima Američke telefonske i telegrafske kompanije je **instaliranje stanica** na Mar Ostrvu i Perl Harburu. Eksperimenti od ove nedelje bili su vršeni samo sa prijemnim instrumentima na Mar ostrvu i Perl Harburu, tako da vesti o uspehu poruka poslatih iz Njujorka i Arlingtona, Vail je morao da vrati (pošalje) žičanim sistemom i bežičnom telegrafijom. Sa emitujućim i isto tako prijemnim stanicama na ovim mestima gosp. Vail se nada da u bliskoj budućnosti razgovara i dobije odgovor sa Mar ostrva i iz Perl Harbura, a sve razgovorom kroz vazduh. Kada ovaj zadatak bude usavršen i gotov biće moguć razgovor preko **Pacifika do**

Sl.55- Japan

Japana i iz Vašingtona sa Filipinima što je pola puta oko globusa. Gosp Carty i Mi.I. Gerardi su rekli da je glavna prepreka za civilnu upotrebu bežične telefonije bio statički elektricitet. Juče **profesor Mihajlo I. Pupin** sa Kolumbijskog univerziteta, čiji su indukcioni kalemovi učinili mnogo da telefonija na velike daljine postane efikasna, **objavio je da je usavršio uređaj koji će imati isti efekat i kod bežične telefonije, a to je u sprečavanju interakcija statičkog elektriciteta**. Sa primenom njegovim uređaja biće moguće preneti ljudski glas na neograničene daljine bežično i bez interferencija statičkih faktora koji sada, kako je on rekao, čine bežičnu telefoniju mogućom na preko 4600 milja samo pod idealnim uslovima.

„Nema ničega sada da spreči **prenos poruka bežičnim telefonom na bilo koji deo globusa**” rekao je **dr. Pupin** „Mi možemo da govorimo o suprotnostima, ali je stvar potpunog slanja poruke oko globusa, moguća, ako mi to želimo”.

Sl.56- Kembridž Univerzitet, gde je Pupin izučavao Fardeja i Maksvela

Dr. Pupin je rekao da je njegov izum plod sedmogodišnjeg rada u inženjerskim laboratorijama Kolumbijskog univerziteta. On je čestitao gospodinu Vail-u na dostignuć i njegovih inženjera za razgovor na preko 4600 milja bežičnim putem. Kao odgovor na svoje pismo dr. Mihajlo Pupin je primio juče pismo od gospodina Vail-a sledeće sadržine: „Hvala Vam na čestitkama. Zauzvrat dozvolite mi da **Vama čestitam na vašim ostvarenjima vezano za interference statičkog elektriciteta** kao važnom koraku u bežičnoj telefoniji, isto kao što je vaš kalem bio u transmisiji žicom to nas zaista dovodi praktičnim ostvarenjima.

Iskreno Vaš Teodor N. Vail.

Dr. Pupin je rekao da zbog očiglednih razloga ne može da ulazi u detalje svog pronalaska, ali je rekao da je on bio **uspešno primenjivan u laboratorijama** Kolumbijskog univerziteta nekoliko meseci. Objasnio je da efekti njegovog izuma omogućavaju da „uključite“ gluvo uho na bilo šta što nije moglo da čuje. Objasnio je da je razapeo vazdušne struje između vrhova Sermer Horna i Halls Horna i mada nije bilo dovoljno snage da pošalje poruke daleko, bio je u mogućnosti da sluša i poruke sa velikih udaljenosti. Rekao je da je bio u mogućnosti da razlikuje poruke namenjene drugim stranicama koje su zbog interferencija statičkog elektriciteta bile neprijemne tamo gde su bile namenjene.

Dr. Pupin je objasnio da bi se razumelo šta njegov izum znači bilo potrebno znati da postoje električna pražnjenja preko sadašnjih atmosferskih pražnjenja i da je **vazduh bio pun električnih talasa** kao more vodenih talasa. U Meksičkom zalivu i nekim delovima Južne Amerike, rekao je on atmosfera je bila u stanju stalnih elektrosmetnji tako da je i komunikacija žičanim putem kroz te prostore bila skoro nemoguća.

„Najveća nevolja sa bežičnom „rekao je dr. Pupin „Od kada je izmišljena je bila to što **bežični aparati su bili osetljivi i na prirodne talase** kao i na one poslate iz drugih bežičnih stanica. Bežična komunikacija danas je zavisna od statičkih uslova. Najveći napor je bio napraviti aparate koji emituju vrlo snažne impulse i prevazilaze prirodne snage. Ali, bekorisno je (besmisleno) pokušavati pobediti prirodu u svojoj sopstvenoj igri”.

Dr. Pupin nabrojao je: šefa inženjera Carty-a i njegovog pomoćnika gospodin Arnold-a iz Američke telefonske i telegrafske kompanije: gospodin Colpits—a glavnog Iz laboratorije West Elektrik kompanije: Dr. Withney-a direktora istraživačkog rada General Elektrika i njegovog asistenta gos. Langemura kao ljude koji treba da imaju puno zasluga u nedavno uspešno izvršenim eksperimentima oko bežične telefonije.

Dr. Lee de Fores rekao je prošle noći da je gosp. Vail pogrešio kada je kazao da De Forestov izum nije upotrebljen za razgovor sa Mar ostrvom na Havajima. On je neinformisan oko tehničkih detalja umešanih u ovaj epohalni podvig”. Fores kaže: „*Mogu da verujem da nijedan čovek od pedesetorice »Bežičnih« nije svestan da ovaj izuzetno bežični prijem na velikim daljinama je moguć jedino sa upotrebom audio detektora audio pojačala kod prijemnika. Detektor je u zadnje dve godine upotrebljavan isključivo za bežičnu dugodajnsku telefoniju. Raniji testovi dr. Austina iz američkog biroa za statistiku, pokazuju da je AUDION ili ULTRAUDION koji je stilizovan u poslednjem obliku, 50 do 100 puta osetljiviji od najboljeg detektora».*

„Mornarica SAD-a upotrebljava stotine ovih malih lampica prijemnika na raznim stanicama. Prošle godine Western Electric Kompanija, za Američko telefonsku telegrafsku kompaniju je kupio **licencu od moje kompanije** da može da upotrebljava ove lampe u bežičnoj telefonij. Upotrebljavaju njih i ništa drugo”.

„Kao prenosnik malo je uglavnom znano da su velike AUDION Lampe generatori energije visoke frekvence. Ja sam prvi objavio ovu činjenicu koju sam davno pre otkrio u elektro novinama rano 1914. Ubzro potom Američka telefonska i telegrafska kompanija otpočela je pregovore za otkup prava na mojim postojećim patentima i dozvola im je izdata septembra 1914.”

Sl. 57- Berlinski Univerzitet na kom je Pupin doktorirao 1889.

IZ AKTIVNOSTI NACIONALNO-POLITIČKOG RADA

Sl.58 - Slike koje je Pupin prikupio i poklonio Narodnom muzeju

Mihajla Pupina u periodu od 1908-1935.

SRPSKA CRKVENA ARHITEKTURA

POST SCRIPTUM²

Ova knjiga čije je uređenje i stvaranje nadgledao u Engleskoj vladika **Nikolaj Velimirović**, profesor na **Bogosloviji Sveti Sava u Beogradu**, ne sadrži sve pravoslavne srpske crkvene zgrade, već samo izgled onih koji su se mogli dobiti u današnjim prilikama. S obzirom da je Srbija okupirana, bilo je nemoguće nabaviti fotografije i crteže svih crkava. Otuda smo bili prinuđeni da tražimo neophodan materijal za ovu knjigu izvan Srbije, u savezničkim i neutralnim zemljama. Koristili smo ono što smo mogli da nađemo. Ima još mnogo prelepih **srpskih crkava**, starih i

novih, na južnoslovenskom području, koje treba da vidi **Zapadni hrišćanski svet kao vredne spomenike srpskog naroda** koji je kroz svoju istoriju bio duhovan i stvaralački, i stalnoj borbi protiv materijalističkih ambicija i razaračkih sklonosti izvesnih osvajačkih naroda iz Azije i Evrope. Zato se nadamo da ćemo u narednoj knjizi ove serije, predstaviti neka dela klasične arhitekture **katoličkih crkava** u zemljama Južnih Slovena.

U području između Vodene i Kragujevca i između Čustendila i Skadra, **nalaze se najčuvnije stare crkve, koje potiču iz desetog i petnaestog veka**, a koje su osnovali srpski kraljevi i vlastela. Sve one, čak i da smo imali njihove slike, ne bi mogle da stanu unutar korica samo jedne knjige. Crkve Crne Gore i Dalmacije, Hrvatske Slavonije i Banata, nisu ovde predstavljene iz prostog razloga što u ovom trenutku nije moguće dobiti njihove fotografije. Žao nam je takođe, što nismo u mogućnosti da našim čitaocima predstavimo izgled **modernih srpskih crkava u Mostaru i Sarajevu, kao i u Trstu**.

Ipak, preko ove knjige, ma kako da je nepotpuna, omogućili smo da čitaoci u Velikoj Britaniji i Americi dobiju neki utisak o **južnoslovenskoj umetnosti arhitekture**. Nadamo se, da će oni, kad se jednom rat završi, moći da posete kamene spomenike u kojima je otepoljeno mnogo toga od bogate duše i istorije Srpskog naroda.

Sl.59- Pupinov crtež, trgovac iz Farkaždina

Njujork, oktobra 1917., **M. I. Pupin**

Dnevne novine Politika, 17. mart 1935.

EPISKOP NIKOLAJ GOVORI NAM O MIHAJLU PUPINU

“Ja sam bio govedar u Banatu, pa sam uzet od svojih goveda da javljam ljudima čudesna dela gospodnja u prirodi,,

Mihajlo Pupin kao čovek, naučnik, rodoljub i pravoslavac, Novi Sad, 16. marta

Episkop g. Nikolaj, koji se sada nalazi u Sremskim Karlovcima i učestvuje na sednici sv. Arhijerejskog Sinoda, **bio je dobar prijatelj sa pokojnim Mihajlom Pupinom**. Zamolili smo ga zbog toga da nam kaže štogod iz svojih uspomena na našeg velikog naučnika.

“Nije on bio samo moj prijatelj, nego celog našeg naroda i celog čovečanstva,,, kazao nam je episkop g. **Nikolaj**. No šta bih vam mogao reći tako na brzu ruku? Poslednje delo Pupinovo, koje mi je došlo do ruku bila je knjiga sa naslovom “Roman nauke,,. U toj knjizi Pupin opisuje razvitak američke civilizacije od parnog kotla, koji se podlagao drvetom, do poslednjih električnih motora i od konjskih postiljona do poštanskih aviona. Slično tome, mislim i o Pupinu bi se mogla napisati knjiga pod naslovom “Roman života M. Pupina,,. koji se iz seljačkog oranja Idivorskog razvio i uzdigao **do panteona prvih ljudi 20. veka**.

²*Serbian Orthodox Church. Ed. by M. I. Pupin. (London 1918)

Od šegrtu do predsednika Univerzitetskog udruženja

Sedeo sam u krasnoj dvorani Univerzitetskog kluba u Njujorku sa predsednikom toga kluba. **Predsednik se raspitivao o našem narodu** do najmanjih podrobnosti.

- *Peva li se još uz gusle kao nekada?, pitao je on.*

Univerzitetski klub nije najraskošniji ali je najznamenitiji i najdo-stojanstveniji u celoj Americi.

- *A da li naše devojke i žene još tkaju onako lepe šarene ćilime?, pitao je predsednik kluba.*

Našem stolu prilazili su naučnici, državnici, episkopi, umetnici, novinari, i svaki se od njih zdravio sa predsednikom kao sa starim prijateljem.

- Halo, Majkl! Ili:

- Halo, prijatelju!

- *A drže li se u narodu još mobe na njivama, da ne znaš kad ti pre dan prođe?*

Odgovarao sam na pitanja ne skidajući oči sa njegove lavovske glave i širokog lica. A u sebi sam mislio: to je, dakle sin one pobožne Banaćanke, Olimpijade, **koja je dala svetu ovog uistini Olimpijskog čoveka.** To je ono šegrtce, koje je nekad sa fesom na glavi žurilo ulicama onog modernog Vavilona. To je sada – **slavni Mihajlo Pupin, predsednik Univerzitetskog kluba u Njujorku.**

Bio sam pun radosti što je **Bog darovao našem seljačkom narodu** jednog takvog čoveka, koga ceo američki kontinent **poštuje kao jednog od svojih velikana.** No, radost mi se pomutila odmah sutradan, kad sam u jednom jugoslovenskom američkom listu pročitao **vulgarne napade na Pupina** pod naslovom: “Pupin – najveći izrod,,.

Tako je to bilo onda. **I na Pupinu se opravdala ona reč iz Jevandjelja:** “Niko nije prorok u rodu svom,,.

“Prst je veće čudo od radia,,

Pupin je dominirao svakim skupom ljudi, u kome bi se našao, i to ne samo rečitošću i logikom nego nekako celom svojom pojavom, celinom svoje impresivne i jake ličnosti.

- *Objasnite mi radio g. profesore!, reče jedna gospođa za stolom u Norfolku. Kako to da on prenosi glas na daljinu bez žica?*

- *Pa eto tako, odgovori Pupin, to je sasvim prosto. Prenosi se glas najpre elektrikom pa vazduhom pa opet elektrikom. Sasvim prosto, kao kad mi bacamo jabuke jedno drugom iz ruke u ruke!*

- *To je za mene ipak veliko čudo, nastavi Amerikanka.*

- *Nikakvo čudo, kao što nije nikakvo čudo ma šta od onoga što je čovek smislio i konstruisao.*

- *Da, tako vi naučnici uvek!, srdi se gospođa. Međutim, za mene je čudo i telefon i radio i sve ostalo.*

Tada profesor Pupin uzdiže svoj kažiprst desne ruke pa upita:

- *Šta je ovo?*

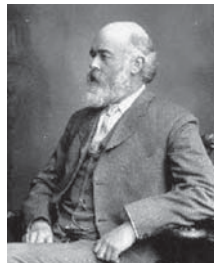
Svi se iznenadismo takvom pitanju, ne znajući šta Pupin smera tim da kaže. I radoznala gospođa ćutala je i gledala.

- **Ovo je, jel’ te prst profesora Mihajla Pupina.** Vi kažete, radio je čudo. A ja vam kažem, da sve železnice što danonoćno jure sa kraja u kraj ovog kontinenta, svi telegrafi, telefoni, parni i električni kotlovi, i teleskop **moga prijatelja Milikana,** i gramofon **moga prijatelja Edisona,** i sve ostale veštačke naprave, kao i sva naša američanska civilizacija skupa, sve to predstavlja jednu prostu grubu detinjsku napravu u sravnjenju sa organskim sastavom i konsrukcijom ovoga jednoga čovečijega prsta. Ovaj jedan prst veće je čudo, gospođo, od svega što su ljudi sazdali u Americi do sada. A šta tek da kažemo o **čudu cele vasione?** Nismo mi naučnici čudotvorci nego Onaj koji je stvorio ovaj prst. **A to je Gospod Bog.** Zato se u našoj pravoslavnoj crkvi o Bogojavljanju, tamo na plavom Dunavu, peva jedna pesma koja glasi: **Veliki si Gospode, i čudna su dela Tvoja. Ti si Bog koji jedini tvoriš čudesa!,,.**

Sve je to Pupin tako ubedljivo izgovorio, da je i ona gospođa izgubila strah od radija i shvatila, da radijo nije nikakvo čudo za obožavanje.

Sl.60 - Nikolaj Velimirović
veliki hrišćanin

Sl.61 - Oliver Lodž
(1851-1940)

Pupin među naučnicima

No ne samo da je **Pupin** dominirao običnim društvom, sastavljenim od neprosvećenih u tajne nauke, nego je on bio **dominirajuća ličnost i u društvu naučnika**. Sećam se jednog takvog društva na čaju u **stanu predsednika Kolumbuja Univrziteta g. Nikole Batlera**, gde su bili mnogi profesori, sve same znamenitosti u naučnom svetu. Povala se reč o **Pupinovoј tadašnjoj polemici sa ser Oliverom Lodžom**, ranijim predsednikom Akademije Nauka u Engleskoj. Naime, Lodž je tvrdio, poput starih istorijskih profesora, da je ceo međuprstor u vasioni ispunjen etrom. Pupin je to poricao.

- *Pa šta mislite vi, **Pupine**, upita ga neko od njegovih kolega, šta se nalazi između naše atmosfere i recimo sunca i zvezda?*

- Električni talasi, **odgovori Pupin**. Mi nemamo nikakvog faktičnog saznanja o etru, a o električnim talasima imamo, jer vidimo fenomene tih talasa u elektrici koju iskorišćujemo. I ne samo da je vasijski međuprstor ispunjen električnim talasima nego i sva tela i sva bića. **Pronaći će se neka sprava**, pomoću koje će ljudi moći videti oreol svetlosti oko svakog predmeta u svetu kao ono oko svetiteljskih glava. To je zračenje električnih talasa u svakom predmetu, koje u stvarnosti postoji ali mi ne možemo golim okom da vidimo.

- *Da, reče na to neko od prisutnih, samo što oreol oko svetiteljske glave dolazi od unutarnje svetlosti duha a ne od nekog fizičkog zračenja.*

- Mi, gospodo, još ne znamo šta su u suštini električni talasi. Mi poznajemo samo njihove fenomene. Veliko je pitanje da li su uopšte električni talasi fizička realnost ili duhovna ili pak neki najfiniji prelaz iz jedne u drugu. Vi znate, da se u nauci promenilo misljenje o pojmovima o gruboj materiji. Bar mi ovde u Americi ne držimo se više starih evropskih zabluda o materiji. Može se govoriti samo o grubim (za naše oči) fenomenima jedne realnosti, koja je jedva manje utančana i fina nego što su naše misli. Za mene to nije božanstvo – kao što je etar bio za stare – ali je prag božanstva, prag duhovnog sveta. Jer preko toga praga misao moja na čega da se zaustavi, nego jedino na Gospodu Bogu, **tako je mene učila moja majka Pijada**. Svi su ćutali kao u bogomolji.

Sl.62-Univerzitet Sorbona

Sl. 63 - Predsednik
Vudro Vilson
(1856 – 1924)

Zvono slobode

Kada je Pupin po drugi put posetio našu zemlju posle rata 1921. godine, reče mi jednog dana:

- *Pričajte mi **štogod o Ohridu**. Po čemu je Ohrid znamenit?*

Ja sam mu pričao o prirodnom položaju Ohrida, o svetinjama, o narodu, o deci, i tako redom.

- *Ali šta je najvažnije znati o Ohridu?, stavi mi on čisto američansko pitanje.*

Najvažnije je, mislim, to što je Ohrid bio kolevka slovenskog hrišćanstva na Balkanu.

Pupinu se dopao taj izraz, pa je nekoliko puta ponovio: **“Kolevka slovenskog hrišćanstva na Balkanu,,**

- *E baš mi je, veli drago. Znači, nisam se prevario.*

Drugi dan pozva me k sebi, pa reče:

“Sedite da vam pričam zašto mi je drago što je Ohrid, kolevka slovenskog hrišćanstva na Balkanu. Kad je Bugarska, na žalost, napala Srbiju, pa dok još Amerika nije stupila u rat, **ja sam jednoga dana otišao bio u Vašington po pozivu prezidenta Vilsona**. Vilson me je nešto pitao o načinu, kako bi se moglo opštiti ispod vode među dvema podmornicama. Odgovorio sam mu, da je to u načelu moguće, **pošto se glas vodom bolje prenosi nego vazduhom**, samo treba da se smisle načini i konstruišu aparati. I primio sam se da radim na tom poslu. Tom prilikom održao sam jedno predavanje o “jugoslovenstvu i značaju srpskog rata,,. Predavanju je prisustvovao i bugarski poslanik. Posle predavanja zadržim se sa njim u razgovoru. Ja počnem prekorevati **kralja Ferdinanda što je napao Srbiju u najtežem času u njenoj istoriji**, i tako ponovio pogrešku kralja Milana, a poslanik je branio svoga kralja. Tada mu ja kažem:

Ipak znajte da će Srbija pobediti. I tada će se Bugarska kajati zbog svog napada na svoju braću.

Poslanik je sa uverenošću govorio, da je sa Srbijom zauvek svršeno. Na to mu ja predložim:

*Hajde da se kladimo. I to ovako: ako Bugarska ostane pobedilac, vi da kupite jedno veliko zvono za Ohrid i upišite na zvonu ono što vi hoćete. **Ako li Srbija pobedi, kao i što hoće ako Bog da**, ja ću nabaviti jedno veliko zvono za Ohrid i nazvaću ga Zvono slobode.*

Poslanik na to pristane, i mi se prijateljski rastanemo. Eto, sad razumete, zašto mi je drago što je Ohrid bio kolevka slovenskog hrišćanstva na Balkanu. Jer uviđam, da sa takvom titulom **Ohrid zasluđuje ne samo Zvono slobode nego i veći dar**. Pri ulasku u Ameriku svaki putnik vidi Kip slobode. Neka i svaki putnik, koji dolazi u Ohrid, u taj granični grad naše zemlje, čuje Zvono slobode.,,

I zaista Pupin je odmah poručio u Ljubljani preko svoga prijatelja dr. Nika Županića, veliko zvono od 2 300 kilograma, koje, evo, **već 14 godina bruji u Svetoklimentskom Gradu**, a koje je prekjuče oglasilo smrt svog darodavca. **I Pupinovo zvono na Kajmakčalanu** takođe će objaviti smrt velikog rodoljuba.

Uzgred da napomenem, da je **Pupin** i više učinio za Ohrid. Ustanovio je jedan **Fond za ohridsku sirotinju** od 100 000 dinara, da se iz tog Fonda pomaže sirotinja i to naglašeno i hrišćanska i muslimanska. Iz blagodarnosti za to, ohridska opština nazvala je jednu od najlepših svojih ulica – ona što vodi gimnaziji i Ohridskim Izvorima – Pupinova ulica.

Srbin – i u danima stida i u danima slave

Sl.65 - Ohrid 1925. postavljanje zvonana na crkvu svetog Klimentija. Ove fotografije su dobijene od jednog meštana krajem XX veka

Profesor Pupin nikada nije pred Amerikancima skrivao svoje srpsko poreklo. Bilo je u našoj novijoj političkoj istoriji događaja, od kojih su se naši ugledni predstavnici na strani morali rumeniti od stida. **I Pupin je rumenio, ali se nikada svog naroda i narodnog imena nije odricao**. Čak me je često iznenadilo, da se on i gordio što je rođen u jednom neznatnom selu i u jednom malom narodu.

Retko u kome javnom predavanju pred publikom američkom da on nije spomenuo, **da je Srbin po rođenju i da je iz sela Idvora od seljačkih roditelja**. Jednog dana kad smo bili u njegovoj kući u Norfolku, on mi pruži svoje štampano predavanje "O glasu,, koje je odprilike ovako počinjalo: "Kao što je prorok Amos najpre bio govedar u Tekuju a potom uzet od goveda da javlja volju Gospodnju,

tako sam i ja bio govedar u Banatu, pa sam uzet od svojih goveda da javljam ljudima čudesna dela Gospodnja u prirodi.,,

Za vreme naših ratova sa Austrijom, Pupin je održao po američkim univerzitetima mnoga predavanja, u kojima je vrlo često sravnjavao tu **neravnu borbu sa borbom Davida i Golijata**. Kad su po svršetku rata Amerikanci pravili ovacije pobedonosnoj Srbiji, Pupin je odgovorio na pozdrave:

- *Meni je veliko zadovoljstvo u tome što se biblijska priča o Davidu i Golijatu potvrdila i u naše dane, a još je veće što je baš moj narod u ovome ratu odigrao časnu ulogu pravednog Davida a ne onu nepravednog Golijata.*

- Posle rata Pupin je bio predsednik Jugoslovensko-američkog komiteta. Jednoj sednici toga komiteta prisustvovao sam i ja. Naravno, **Pupin je vodio prvu reč i dominirao kao i uvek**. Posle sednice ja se pozdravim sa jednim znamenitim advokatom iz Vol Strita, Čadborlom, i zablagodarim mu na trudu za naš narod. Na to će mi on odmah odgovoriti:

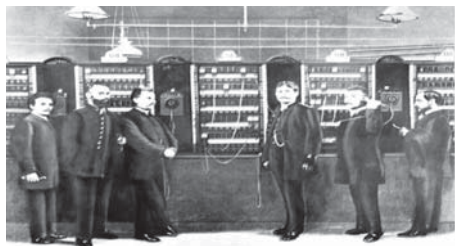
- Nemate šta da mi blagodarite. Ja se dobro naplaćujem za dolaske na ove sednice. **Od profesora Pupina uvek se toliko naučim i toliko duhovno osnažim**, da ja to ne bih mogao kupiti nizakakve pare.

Jednog dana sretnem se pred Pupinovim stanom u 72. Ulici sa **episkopom njujorškim g. Maningom**.

Sl.64 - Volovi vuku Pupinovo zvono teško 2300kg. do crkve u Ohridu

- Idem, kaže, profesoru, da mu se zahvalim što je u našoj katedrali postavio mikrofone. Pa će onda dodati: **Profesor Pupin ne samo da je veliki čovek nego je tako svestrano velik, da ja ne znam koga bih mogao drugog s njim sravniti.**

Sl.66 - Počeci razvoja telefonske industrije

I zaista **Pupin** je imao svestrano interesovanje za sve i dubok intuitivni smisao za sve. Među crkvenim ljudima širom cele Amerike on je **uživao poštovanje** isto onako kao i među naučnicima, poslovnim ljudima, književnicima, umetnicima i političarima. Na svakom tom polju on je učinio nešto značajno, po čemu će ga svi spominjati.

Pupin je tako reći za jedan dan postao slavni književnik. I to pod starost. A postao je odjednom slavan svojom knjigom "Od seljaka do pronalazača,.. Niko dotle ni slutio nije – možda ni on sam – da se u njemu skriva jedan veliki literarni

talenat. To njegovo delo postalo je jedno o standardnih dela američke literature, i **Pupin je stao u red najčitanijih pisaca u Americi**, i baš u tom delu najbolje je ilustrovana njegova rodoljubiva duša.

Što želeo, sve je postigao

- Nisam ja došao u Ameriku kao pečalbar, da zaradim pare. Ja sam pošao za znanjem, i **znanje mi je donelo imanje**, a ne obratno. Imanje je došlo kao nešto sporedno. Ja sam najpre iskao "**carstva nebeskoga,, po Jevandelju**, a ostalo sve što imam došlo je uz to.

Tako je obično odgovarao Pupin onima, koji su u njemu pre svega gledali imućnog čoveka.

Za Pupina se može reći, da je on stigao sve što je želeo i ka čemu se u životu trudio. Želeo je veliko znanje, i dobio ga je. Godinama i godinama trudio se da ujedini srpski narod u Americi u jedan savez. I posle velikog truda i velikih gorčina doživeo je da vidi ujedinjeni Srpski narodni savez i da bude počasni doživotni predsednik njegov. **Želeo je, da njegov narod bude slavan u svetu i da pravda njegovog naroda pobeđi.** I to je doživeo.

Trudio se mnogo, da srpska pravoslavna crkva u Americi bude organizovana i dobije svog episkopa. I to je dočekao.

Želeo je da što više učini dobrih dela i u svojoj otadžbini i u Americi. I to mu je dato.

I sve ostalo. Za Pupina se tako može reći ona biblijska: "**Bogat danima i sit života upokoji se i priloži se onima svojim.,,**

I mi svi koji smo imali sreću da ga imamo i svojim nazovemo sada njemu da pošelimo večni život i večni pokoj. Neka bi duša njegova prešla preko onoga "praga,, i **uselila se u carstvo večne i nepromenljive stvarnosti**, gde su i svi ostali pravi svetosavski sinovi....,

Poštovani i uvaženi episkop, dok je govorio o slavnom naučniku i velikom pravoslavlju pokojnom Pupinu, bio je iskreno uzbuđen.

Sl.67.- Gorostas evolucije komunikacija je Mihajlo Pupin

D. Đ.

PESME O MIHAJLU IDVORSKOM PUPINU

Pitamo se koliko nas je čulo za ove pesme?

Kako to da pesme o takvom gorostasu nacije nisu ušle ni u jedan udžbenik?

*Prilikom sedamdesete
Došlo je čedno iz Idvora dete
U Metropolu – Gradu svijeh rasa;
Bez opanaka – vide mu se pete;
Nema ni struke, ni gunja, ni pasa.*

*Al ima duha, pregnuća i moći.
Juri k'o vihor uzvišenoj meti;
U bezbroj burnih i besanih noći,
Njegov Genije vasionom leti....*

*Korača mlad džin kroz vrtlog života;
Orlovske oči upravo k Suncu;
Preko paklenih muka i Golgota,
Smjelo se pentra besmrtnom
Vrhuncu.*

*Nose ga vile u nebeske sfere,
Visoko iznad mnoštva miliona,
U beskonačnost, gde se dusi vere,
Mliječnom stazom –
do božanskog trona....*

*Sjatile se čete pigmeja i čivta
I prljav jezik plaze na idola,
Dok on gigantski ko mladi Bog hita.*

*Besmrtnoj slavi, besmrtnog prestola.
To bijaše Pupin – gorostas Nacije,
Heroj, što s nehom i munjama priča.
Stvaralac, umnik da mu ravnog nije.
Živio nam dugo naš Veliki Čiča!*

*Zdravo da si od Idvora Bane,
Dični sine, dičnoga Banata,
U naučne borbe i megdane,
Zar je bilo većega giganta?*

Jovan Jovanović Zmaj

Uroš Predić

Ivan Meštrović

Vojislav Ilić - mlađi

*U Idvoru selu u ravnom Banatu
pod krovom seljačke, sirotinjske kuće
jedan lep muškarčić došo je na svet...*

*I dete je raslo, stasalo na snagu;
beše istodobno i pastir i đak;
i, na čudo sviju, od prvog detinstva
pameti vanredne odavaše znak.*

*A, kad svrši školu svog sirotog kraja,
tada ovaj umni, zlatni mališan
s neugasnom žeđu za naukom višom
prelazi Atlanski burni okean.*

*U dalekom svetu, preko okeana,
sve većma uspeva mladić taj,
smatrajući znanje kao
"zlatne lestve kojima
se penje u nebeski kraj."*

*Na krilima snažnim svog blistavog duha
ovaj genijalni, dobroćudni džin
podiže se gde su: Edison, Markoni,
Faradej i Helmholtz, Njutn i Frenklin.*

*U besmrtnom svom koraćanju divskom
stao je pod moćni američki skut,
ne zaboravivši nikad, ni za časak,
na svoj dragi Banat, na svoj rodni kut.*

*On ni malo nije goredljiv, ni ohol
zbog džinovskog duha naučarskog svog,
on pojmi svu bednu sićušnost čoveka
i ogromnost onog što se zove: Bog*

*On je: sušta skromnost, humanost i ljubav,
on je: našeg roda najumniji sin;
on je: gigant nauke i vrline
"zvezda čovečanstva" – Mihajlo Pupin.*

Vojislav Ilić - mlađi

**PUPINOVI
PRIJATELJI**

1935 ZAGREB, Pribičević

FESTIVAL NAUKE 2010. U SRBIJI (3-5 DECEMBAR)

FESTIVAL posetilo oko 20 000 ljudi

Četvrti Festival nauke je završen a ispunjeni prostori Studentskog kulturnog centra, Galerije Narodne banke Srbije i bivše Robne kuće Kluz, sa oko 20 000 posetilaca, govore u prilog tvrdnji da nauka postaje sve popularnija tema u Srbiji. Učestvovalo je više **od 300 naučnika, iz 36 naučnih institucija**, koji su kroz igru, interaktivno i nenametljivo zadobili pažnju posetilaca objašnjavajući im dostignuća i praktičnu primenu nauke.

Posebnu pažnju izazvale su **radionice za najmlađe**, inspirativna predavanja, **ali i postavka**

Sl.68- Sa prve sednice UO Fonda Mladen Selak-mladi pronalazač u Beogradu
23.03.2011.

“SUTRA,, koja je povezala nauku, umetnost i tehnologiju. Veliko interesovanje izazvali su hemijski eksperimenti, postavka mašinstva gde je bilo pregršt aviona i jedan simulator letenja, fizike gde su posetioci svirali lasersku harfu, teremin i tibetansku činiju.

Osnovni zadatak Festivala nauke u Beogradu jeste da uspostavi **kommunikaciju između javnosti i stručnih institucija**, koje retko imaju priliku da široj publici predstave i objasne značaj naučnih dostignuća za naš svakodnevni život.

Bez ovakve dvosmerne komunikacije, koja **nauku treba da približi onoj publici koja nema potrebno predznanje**, i dalje bi ostali opšte prihvaćeni stereotipi o naučnicima kao osobenjacija. I dalje će postojati neutemeljeni strahovi od genetski modifikovanog paradajza i paprika, od atomske energije i pomračenja Sunca, a takođe će se ignorisati sve češća upozorenja ekologa na zagađenje vazduha i vode i na globalno zagrevanje.

Festival nauke upravo tome i služi – da najrazličitijim oblicima **prezentacije predstavi, objasni i promovise nauku** tako da ona bude podjednako bliska i jasna svakom posetiocu bez obzira na uzrast ili nivo obrazovanja. Iskustva drugih zemalja u kojima su uspešno realizovani slični festivali pokazala su da se publici mora pružiti šansa da se doslovce nađe u **“koži naučnika,,** da sama otkrije kako svet izgleda pod mikroskopom, kako nastaju određene hemijske reakcije i, što je najvažnije, kako se zapravo dolazi do novih saznanja. **Članstvo u Evropskoj asocijaciji** ove godine omogućilo našem Festivalu razmenu informacija, iskustava i sadržaja, kao i pristup idejama koje su uspešno realizovane u praksi.

Predstavljanje Srbije svetu danas je delikatna stvar, jer je o našoj zemlji stvorena kriva slika. **Prilika da istina o nama bar malo prodre u svet** bila je za vreme održavanja Univerzijade u Beogradu 2009. Nažalost, nismo na najbolji način iskoristili ovu priliku. Akademcima iz celog sveta nije predstavljen nacionalni identitet **Mihajla Idvorskog Pupina**, već samo **Tesle i Milankovića**. **Idvor**, rodno mesto Pupina, nedaleko od Beograda moglo je da bude posebna turistička destinacija, da su nadležni imali bar malo sluha. To je kao da se ode u Veronu, a da se ne poseti mesto gde su se voleli Romeo i Julija. Amerikanci, za razliku od nas, mnogo bolje znaju Pupinovu svetsku veličinu kao naučnika, pronalazača i profesora, jer su ga predsednici Amerike: **Teodor Ruzvelt, Vilson, Harding, Kulidž i Huver**, poznavali ne samo kao velikog Amerikanca, nego i kao **velikog srpskog rodoljuba**.

Na proslavi 125 godina od Pupinovog rođenja, tadašnji američki ambasador u Beogradu, kasnije i državni sekretar SAD, **Lorens Ingberg** je rekao: **“Majkl Pupin je bio veliki čovek i kao Jugosloven i kao Amerikanac. On je ono najbolje što su naše dve zemlje mogle da daju”**. Tada je nobelovac Isak Rabi pravio poređenje između Pupina i Tesle: **“Pupin je postao naučnik i profesor i pronalazač. Tesla je svakako bio veliki genije, došao je do svojih izuzetnih pronalazaka. Ali postoji ogromna razlika u doprinosu, van domena isključivo tehničkih stvari. Pupin je kao profesor bio u stanju da stvori**

Sl.69 - Aleksa i Mateja na Festivalu nauke slušaju predavanje

izuzetne ljude, od kojih su neki bili isto tako veliki ili čak veći nego on sam". Tri dobitnika Nobelove nagrade i veliki broj svetskih naučnika bili su Pupinovi studenti, za koje je on bio izvor inspiracije.

Profesorka Vu, Kolumbija Univerzitet: *"...Pupin je bio elokventni govornik, imao je izuzetnu ličnost, podarena mu je poetska imaginacija koja je dala veliko uživanje i inspiraciju popularnoj publici. Nagrađen medaljama i poveljama, istican kao jedan od najvećih svetskih naučnika, profesor Pupin je uvek zadržavao saosećanje, razumevanje i srdačno ponašanje koji su ga činili omiljenim kod prijatelja, kolega sa fakulteta i studenata. Pupinu, nadahnutom praktičnom pronalazaču, koji je učinio više od bilo kog drugog čoveka njegovog vremena na podizanju idealizma američke nauke, naučnici Sjedinjenih Država duguju veliku zahvalnost".*

SL.70 - Aleksa upravlja robotom na Festivalu nauke

Za Pupinovu autobiografiju, za koju je 1924. dobio Pulicerovu nagradu, kao jedini naučnik koji dobija nagradu za književnost. **Miloš Crnjanski** navodi prikaz Pupinove knjige: *"...U svakom slučaju, svojom knjigom, Mihajlo Pupin, sin seljaka iz Idvora, moćni gospodar električnih izuma, predsednik najotmenijeg univerzitetskog kluba itd. koji je rečju i delom i kapitalom toliko zadužio naš narod i svoj rodni kraj, pokazao se i kao pisac u najboljem svetlu. Negova knjiga, njegov život, za našu omladinu vanredna knjiga, delo je trajno, kao ona književna antička dela koja su bila pisana mudrošću, jednog velikog radnog života, te se o njima moglo govoriti samo sa divljenjem."*

Šta je uradilo Ministarstvo za nauku i tehnologiju?

Ministarstvo za nauku pokrenulo je inicijativu da **Dan nauke** u Srbiji, kasnije i u Svetu, preko Ujedinjenih Nacija, bude vezan za Dan rođenja Nikole Tesle. Inovacijski pokret u SFRJ, imajući u vidu ono što Tesla jeste, genijalni pronalazač, a ne naučnik, proglasio je **12. oktobar**, kada je Tesla prijavio svoj patent obrtnog magnetnog polja 1887, **Danom novatora**. To je imalo podršku specijalizovanih organizacija UN, WIPO-a i UNCTAD-a.

Za datum obeležavanja Dana nauke bilo bi daleko prikladnije uzeti **Dan rođenja Pupina** kao svetskog velikana nauke. **Šta je sve Pupin učinio za Srpski narod**, kao prvi srpski diplomata i značajna ličnost SAD, već je deo svetske istorije, a nama malo poznate. U pitanju je **najsvestranija ličnost koju su Srbi kao narod imali u svetu**. Srbija duguje Pupinu mnogo više nego bilo kojoj drugoj ličnosti svog naroda. To je i pravi razlog što je Srpska akademija nauka i umetnosti na predlog Selakove fondacije podnela vladi Republike Srbije zahtev za **izgradnju muzeja i spomenika Mihajlu Pupinu u Beogradu**.

SL. 71- Mali Mateja vrši eksperiment

Svetska laboratorija za fiziku, koja nosi Pupinovo ime i nalazi se na Kolumbija univerzitetu, a od 1966. je **nacionalni spomenik SAD**, jer je u nju utkan i deo Američke istorije. Pupin je bio predsednik Njujorške akademije nauka, predsednik najznačajnijeg Američkog udruženja za unapređenje nauke, kao i predsednik Univerzitetskog kluba u Njujorku. U svim tim institucijama **Pupin postaje predsednik po prvi put kao čovek koji nije rođen u Americi**. Posebno su značajne njegove nagrade ne samo kao svetskog naučnika, pronalazača, nego i kao jednog od **najvećih profesora elektrotehnike svih vremena**. Za razliku od Tesle, mada su živeli i radili u Americi,

Pupin je dobio najznačajnije nagrade koje se dodeljuju za nauku. Ali nažalost i javnost Srbije često ne zna ko je Mihajlo Idvorski Pupin, što neopravdava Ministarstvo, koje treba da zna i da se bori za prave vrednosti. **Za razliku od nas Pupin će za SAD uvek ostati veliki Amerikanac, mada je do kraja svog života ostao Srbin i veliki Svetosavac.**

Profesor Vest, dekan pravnog fakulteta na univerzitetu Priston 1924 godine je rekao: *"Dr Mihajlo Pupin, bio je prvi među naučnicima koji je ušao u elektrotehniku i od nje stvorio nauku ..."* Njujork tajms je ovim rečima propratio smrt Mihajla Pupina: *"Kao fizičar, on se uvek približavao*

*naučnom problemu sa svim moćnim matematičkim sredstvima kojima raspolaže. Opiti koji bi trebali kasnije da se izvrše jasno su stajali u jednačinama. Pronalasci kao induktivni kalemovi, koji su omogućili telefoniju na velike daljine, metode odabiranja električnih talasa, koja je bila primenjena u elektroinženjerstvu mnogo pre nego što su uvrštene u svaki radio aparat, elektrifikacija neizmjenične u direktnu struju pomoću električne baterije nose pečat naučnika a ne empiriste koji retko zna šta će da postigne i čiji uspeh zavisi delom samo od slučaja. Pa, ipak, ima mašte u svim Pupinovim uspesima-mašte koja nas podseća na velikog umetnika". **Pupin je pomoću nauke dolazio do svojih velikih izuma.** Služio se svojim metodom za naučni rad: *posmatra, računa i radi na opitima.**

Da podsetimo!

Nažalost po Odluci vlade Republike Srbije **Dan nauke** je vezan za Nikolu Teslu. Ministar za nauku Božidar Đelić u nedeljniku NIN (22.jula.2010.) pored Tesle navodi još jednog velikog srpskog naučnika, Milutina Milankovića, a Pupina ni ne spominje. Ministra neupućenost ne opravdava, što je Ujedinjenim Nacijama predložio da Dan svetske nauke bude Dan rođenja Nikole Tesle. **Amerika i svet znaju da je Pupin značajnije svetsko ime od Tesle,** jer su sama naučna dela i priznanja, dokaz. Pupinova medalja u SAD je i medalja za vanredne nacionalne zasluge, koja se periodično dodeljuje. Posebno se mora koristiti i činjenica, da su Teslu i pored njegovog svetskog doprinosa na polju prenosa električne struje, neke njegove neobične izjave, koje su plod mašte, dovele da bude odbačen od svetske naučne zajednice.

Jedino **prava istina o Pupinu kao srpskom velikanu** mnogo govori o vrednosti Srpskog naroda koji nije zaslužio sve ono što je doživeo krajem dvadesetog veka. Godinama je **Pupin minimiziran u našoj zemlji**, a njegov nacionalni identitet do danas na pravi način nije predstavljen od nas čovečanstvu, jer je i dalje **poznatiji u svetu kao veliki Amerikanac, a ne kao Srbin.** Pupinov bogat životni put i njegova svestranost, bili su i ranije kao i danas podložni različitom tumačenju o njegovom značenju. U svakoj civilizovanoj državi, kada je takva ličnost u pitanju, koja prelaskom iz jedne kulture u drugu, a posebno kada postigne svetski uspeh u nauci na tuđem tlu, dobija elemente kulturnog i nacionalnog heroja. **To je ono što mu danas duguje Srbija** po mišljenju Fondacije "Mladen Selak".

Sl. 72- Mladi slušaju predavanja o nauci

Sl. 73 - Ministar za nauku Božidar Đelić na Festivalu nauke. Nažalost za tekst u NIN-u nije konsultovao akademika Aleksandra Marinčića (na slici iza njega)

Nobelovci, kao i svi pravi svetski naučnici nauke i tehnike bili su veliki pronalazači, kao što je naš Mihajlo Idvorski Pupin.

MLADEN SELAK PROSLAVIO 90-ti ROĐENDAN

Mladen Selak u krugu porodice u svom domu u Čikagu sa svojom suprugom i decom: **sinom Đorđem i ćerkama Nevenkom, Mirjanom, Nadicom i Anicom**, obeležio je 90 godina izuzetno teškog i plodonosnog života. Dobio je veliki broj telegrama sa željom da još dugo godina poživi u sreći i ljubavi.

DRAGI NAŠ ČIKA SELAK

Tvoj devedeseti rođendan budi emocije na jednog velikog čoveka koji je u životu činio čestita i dobra dela, **dragom Gospodu pristupačna**. Stalno si se borio da prave vrednosti svuda vladaju a posebno kod svog naroda. Podržao si II Kongres pronalazača Jugoslavije 1989. poslednji pokušaj da se privrednom reformom spasi raspad zemlje koju je nacionalizam opasno napao. Kada je nažalost do raspada došlo, sve si učinio da padom morala u Srbiji ne dozvoliš da se unište sve prave vrednosti. Spasao si Savez pronalazača Jugoslavije, **Srbima si, obnavljajući Pupinov fond otvorio oči da slede dela Mihajla Pupina**, najvećeg srpskog i jugoslovenskog uma, prigrlio si Srpsku akademiju nauka i umetnosti, pomagao si mlade pronalazače, škole, univerzitete i da ne nabrajamo. Danas je **Mladen Selak zbog svog dela** cenjen i poštovan u Srbiji i šire. Možemo reći da je ovozemaljski život kratak, pa smrtni čovek nastoji udahnuti besmrtnost produžavajući se kroz svoje potomstvo i svoja duhovna dela. To su postigli mnogi naši velikani, to je **postigao Mihajlo Pupin ali to si stigao i Ti, dragi naš čika Selak**.

Molimo se Gospodu da Ti da **sreću i zdravlje** kako tebi tako i tvojoj porodici kao i da još dugo budeš sa nama.

Milan Božić, Slobodan Simić, Rada Kedza, Rada Miletić Bjelić

*Sl.74 - Simić i Božić sa Selakom, Beograd 2010
ispred Srpske akademije nauka i umetnosti*

*Sl. 75. Selak dobija priznanje SANU
od predsednika Nikole Hajdina Srpske
akademije nauka i umetnosti*

DRAGI PRIJATELJU

Na Tvoj devedeseti rođendan pored želje za dobro zdravlje hoću da Ti izrazim svoje poštovanje, za sve što si učinio da primenjena nauka u Srbiji ne zamre.

Do skorog viđenja, poštovanje Tebi i Tvojim porodicama.
Beograd 08.02.2011.

Akademik Nikola Hajdin predsednik SANU

DRAGI ČIKA SELAK

Bog Vam je dao dug put. Vi hodate uspravno i ponosno a imate i zašto. Put nije bio lak. Uz veliku podršku i ljubav vaše saputnice **Melanije koja vam je izrodila petoro dece** i stvorila jedno čvrsto porodično uporište puno ljubavi iz koga ste mogli da crpate svu pozitivnu energiju za vaš uspešni stvaralački rad. Časno i teško ste probijali put ka uspehu. Čovek čiji je moto živi, radi i drugima pomozi, mržnju zameni ljubavlju a pohlepu humanošću, ne može da ne uspe.

Hvala Bogu Vi danas na Vaš devedeseti rođendan možete sa ponosom da kažete, ja sam uspeo. **Ne samo materijalno nego i duhovno** jer ste okruženi svima onima koji vas iskreno vole, poštuju i kojima je ponos što vas znaju i što ste među njima.

Srećan rođendan, budite zdravi i ostanite još dugo među nama. **Stipendisti**

Beograd 08.02.2011.

DAVANJE JE VELIKA HRIŠĆANSKA VREDNOST

MOJ DEDA

*Nije svaki čovek deda
Zato što mu kosa seda
Već unuče kada stisne
Uza svoja nedra.*

*Toplo ljubi milo gleda
I još kaže pravi deda
Pa slađe je i od meda.*

Tetka Meli

*Sl.76 - Mladen Selak sa proslave 90-og rođendana sa najmilijima u
svom domu u Čikagu*

12.03.2011. IDVOR

U Idvoru je 12.3.2011. uz prisustvo najodanijih poklonika Mihajla Pupina obeležena 76-ta godišnjica njegovog upokojenja polaganjem venca na njegov spomenik. Vence su položili: predstavnici **Jugoslovenskog odbora** za obeležavanje imena i dela Mihajla Pupina, predstavnici **SANU-a**, predstavnici **Selakove Fondacije** i predstavnici **Idvora**.

*Sl.77- Idvor je obeležio 12.03.2011. 76 godina upokojenja Mihajla Pupina i ako je glavna manifestacija **9.oktobar Dan rođenja**, koji se redovno obeležava svake godine na tzv. Oktobarskim susretima pronalazača*

SEDNICA UPRAVNOG ODBORA SELAKOVOG FONDA 23.03.2011.

*Sl.78 - Akademik Hajdin otvara Prvu sednicu
Upravnog odbora*

Selakova Fondacija shodno pozitivnim zakonskim propisima nastavlja borbu za jačanje **Inovacijskog pokreta** u našoj zemlji i negovanje imena i dela Mihajla Idvorskog Pupina.

Scenario za Prvu sednicu UO

Otvaram PRVU sednicu Upravnog odbora Selakovog Fonda i predlažem da pre prelaska na Dnevni red gospodin **Simić** uruči pomoć Fondaciji za petoro studenata. Molim gospodina **Božića** predsednika Fonda da uzme reč. (Božić obrazlaže nagrade studentima.)

Sada predlažem sledeći

Dnevni red

1. **Osnovna akta Fonda** (Biljana Nikolić)
2. **Aktivnosti Fonda** u periodu 2010-2015. (Milan Božić)
3. **Uručenje zlatne medalje** Tesla-Pupin presedniku Agrobanku Dušanu Antoniću (obrazloženje Milan Božić)
4. **Film o Selakovoj Fondaciji**

Posle sednice prigodan koktel.

Predsednik UO
Akademik Nikola Hajdin s.r.

Sl.79 - Mladen Selak izuzetno poštuje akademika Nikolu Hajdina vrlo značajnog čoveka koji je u Selaku prepoznao velikog patriotu (slika levo). Podrška koju Slobodan Simić, veliki srpski dobrotvor pruža Selakovoj fondaciji presudna je u jačanju Pupinovog fonda (slika desno).

FONDACIJA MLADEN SELAK

11 000 Beograd, Terazije 5; tel.: 011 / 333-43-01; 064 / 12-10-148; 064 / 212-67-85
Fax: 011 / 333-4485; E-mail: s.jeremic@invest-import.co.rs; Ž.R./CC N°: 205-161567-96

ČLANOVIMA UPRAVNOG ODBORA

Poštovani,

Mladen Selak naš ugledni privrednik i pronalazač iz SAD-a, preko trideset godina na razne načine pomaže Inovacijski pokret u našoj zemlji. Kao istinski patriota, prosperitet svog naroda vidi u negovanju pravih vrednosti. Dela naših velikana nauke i tehnike su najbolji putokaz, kako treba rešavati probleme. Izabrao je Mihajla Pupina kao uzor, osnivajući Selakovu Fondaciju sa osnovnim zadatkom da obnovi Pupinov Fond.

Svi dobro znamo u kako se teškom položaju nalazi naša zemlja, na međunarodnom i unutrašnjem planu. Žalimo što danas nemamo jednog Pupina. On je za vreme I svetskog rata, kada je bilo još teže, uticao na svetske centre moći u zaštitu naših interesa. Za Pupina je proizvodnja, koja počiva na tehnološkim inovacijama osnova za napredak i bolji život. Mladen Selak to dobro zna i zato njegova Fondacija pomaže posebno mlade pronalazače.

Shodno novom Zakonu o fondacijama, krajem prošle godine, Selakova Fondacija se preregistrovala u Selakov Fond, nastavljajući borbu za jačanje Inovacijskog pokreta i negovanje lika i dela Mihajla Pupina.

Pozivamo Vas na prvu sednicu Upravnog odbora „Fonda Mladen Selak-mladi pronalazač“, koji će se održati 23.03.2011. sa početkom u 13h, u sedištu Fonda, Invest-Import, Terazije 5, Beograd

S poštovanjem:

Predsednik Fonda Mladen Selak

Pat.ing. Milan Božić

Predsednik Upravnog odbora

Akademik Nikola Hajdin

INFORMACIJA O ODRŽANOJ PRVOJ SEDNICI UPRAVNOG ODBORA

Sl.80 - Akademik Hajdin uručuje priznanje predsjedniku Agrobanke gospodinu Antoniću

Predsedik UO akademik Nikola Hajdin je otvorio sednicu, predložio Dnevni red i po prvoj tački dnevnog reda reč dao advokatu Biljani Nikolić.

Gospoda Nikolić je članove Upravnog odbora ukratko upoznala da je skladno novom Zakonu o fondacijama preregistrovana Selakova fondacija u Fond **“Mladen Selak-mladi pronalazač,,** sa sedištem u Beogradu. Osnivač je **Mladen Selak**, koji je za predsednika Fonda na pet godina predložio pat.ing. **Milana Božića**, dok je akademika **Nikolu Hajdina** predložio za predsednika, a **Slobodana Simića** za zamenika predsednika Upravnog odbora.

Utvrđena su osnovna akta Fonda, kako to zakon predviđa. **Osnovni zadatak Fonda**, kako se to iz Statuta vidi: afirmacija **imena i dela Mihajla Idvorskog Pupina** i pokušaj da se obnovi **Pupinov fond** dodelom pomoći djacima i studentima.

Po drugoj tački dnevnog reda **predsednik Fonda Milan Božić** je upoznao članove UO sa aktivnostima u periodu 2010. – 2015. Redovno godišnje održavanje Oktobarskih susreta pronalazača u **Idvoru, na Dan rođenja Mihajla Pupina – 9.oktobar**. Tada se na neki način sumira sve ono što smo u zemlji uradili na polju razvoja Tehnoloških inovacija, kao osnove za oživljavanje privrede i dodeljuju priznanja. Svake godine pre godišnjih odmora izlazi **GLASNIK Fonda** u kome se nalazi izveštaj sa Oktobarskih susreta prethodne godine, aktivnosti Srpske akademije nauka i umetnosti, deo koji je posvećen velikanima nauke i tehnike, kao i deo o Inovacijskom pokretu u našoj zemlji.

*Sl.81-Za vreme sednice Upravnog odbora
- Svetlana Dašić i Đura Borak*

U vezi treće tačke dnevnog reda, **Milan Božić** je obrazložio dodelu Zlatne medalje TESLA – PUPIN predsedniku Agrobanke, **Dušanu Antoniću**.

Sl 82 - Mladen Selak govori kako je došlo do formiranja “Fondacije –mladi pronalazač” u okviru priprema za Film. U to vreme SANU je zajedno sa Privrednom komorom i Savezom pronalazača Jugoslavije radio na formiranju i obnovi Pupinoivog fonda.

O B R A Z L O Ž E N J E

Za nagradu DUŠANU ANTONIĆU

Sl.83 - Nagrada u prave ruke

U našoj zemlji preko 30 godina traje jak **Inovacijski pokret**, koji počiva na preporuci Generalne Skupštine Ujedinjenih Nacija zemljama u razvoju, kako bi digle privredni razvoj na viši nivo i na taj način ojačale sopstvenu proizvodnju. Najviši organi tadašnje Jugoslavije, **Skupština SFRJ donosi Odluku** da se 1975. proglasi **GODINOM TEHNOLOŠKIH INOVACIJA**. Nosioci posla bili su državni organi, Privredna komora i Savez pronalazača Jugoslavije.

Od tada, 32 godine redovno sumiramo rezultate na razvoju Inovacijske delatnosti u zemlji i pregaoce nagradjujemo **ZLATNOM MEDALJOM TESLA** –

PUPIN. Naše nagrade su dobijali pored vrhunskih naučnika i pronalazača i istaknuti privrednici, društveni i javni radnici, **koji su posebno doprinosili da se izvorni principi Pokreta ne ugase**. Danas, zahvaljujući delovanju DIJASPORE, SELAKOVE FONDACIJE, SRPSKE AKADEMIJE NAUKA I UMETNOSTI, Pokret je dobio novu snagu.

Dušan Antonić, predsednik AGROBANKE, je izuzetna ličnost koja svojim delovanjem doprinosi opštim naporima društva da se **Tehnološkim inovacijama oživi privredna aktivnost**. Osnovno strateško opredeljenje Agrobanke, na čijem je čelu Antonić, bilo je i ostalo dragulj razvoja poljoprivrede i saradnje sa Dijaspomom. Time je intenzivirana poslovna saradnja, čime se stvaraju povoljni uslovi za uključjenje **srpske Dijaspore u privredni razvoj zemlje**, što je osnova za rešavanje nagomilanih problema u kojima se nalazimo.

Gospodin Antonić prepoznajući ciljeve za koje se borimo, **pomaže obnovu Pupinovog fonda** čiji je osnovni zadatak, između ostalog, razvoj poljoprivrede a što nam je u amanet ostavio sam Mihajlo Pupin. Selakova Fondacija, dodeljuje mu danas ZLATNU MEDALJU TESLA – PUPIN, za sve ono što je do sada učinio a što će ga nadamo se obavezati i u narednim godinama, da se naše prave vrednosti, kao što su **Mihajlo Pupin i Jovan Ristić** koji su zadužili ovaj narod, utičući na svetske centre moći u odbrani naših interesa, nikada ne zaborave.

Sl.84 - Predsednik Upravnog odbora Agrobanke Rajko Latinović zahvaljuje na nagradi

Sl.85 - Priznanje predsedniku Agrobanke gospodnu Dušanu Antoniću za sve ono što je do sada učinio, uz očekivanje da će i dalje činiti da se naši velikani nauke i tehnike, posebno Mihajlo Pupin, otrgnu od zaborava

LIK I DELO MIHAJLA PUPINA DA SE NE ZABORAVI

Fond »Mladen Selak«

UPRAVNI ODBOR

1. Akademik Nikola Hajdin predsednik SANU, predsednik
2. Dipl.ecc. Slobodan Simić vlasnik Invest-Importa, zamenik predsednika
3. Akademik Nikola Tasić potpredsednik SANU, potpredsednik
4. Mr Milan Pavić dugogodišnji predsednik PKJ, potpredsednik
5. Prof. dr. Slobodan Milosavljević Ministar za trgovinu, potpredsednik
6. Mr Nikola Stojšić predsednik PKV, potpredsednik
7. Akademik Zoran Kovačević predsednik SANU za Vojvodinu, član
8. Pat.ing. Milan Božić predsednik Fonda „Mladen Selak“, član
9. General Branko Krga zamenik direktora ADB, član
10. Akademik Aleksandar Marinčić direktor Galerije, član
11. Mr Đuro Borak predsednik SP Beograd, član
12. Mr Lazar Bunović redovni profesor, član
13. Mr Gordana Hašimbegović sekretar u PKS, član
14. Dr Blagoje Đukanović zamenik direktora KBC, član
15. Mr Duško Belić predsednik MZ Idvor, član
16. Mr Kapunac Stevan direktor muzeja Idvor, član
17. Mr Dragan Pejovski direktor štamparije „Euro Dream“, član
18. Mr Duško Stokić sekretar u PKS, član
19. Mr Mirko Stojković direktor „MS Net“, član
20. Prof. dr Slobodan Petrović Tehnološki fakultet, član
21. Dipl. prav Biljana Nikolić advokat, član
22. Prof. dr Branislav Donfrid načelnik u KBC, član
23. Ing. Stefan Đurđević direktor u VT, član
24. Dr Vesna Dabetić-Trogrlić sudija Trgovinskog suda, član
25. Prof. Radovan Kovačević direktor Instituta, član
26. Ing. Ljubiša Pašić sekretar SP Banja Luka, član
27. Dr Ljubodrag Đindić istaknuti privrednik, član
28. Prof. dr Rajko Umčanin istaknuti privrednik, član
29. Dr Majcen Predrag načelnik KBC Zvezdara, član
30. Ing. Svetlana Dašić sekretar SP Beograd, član
31. Mr Anka Vojvodić direktor Centra za dijasporu PKS, član
32. Mr Šarbuš Snežana načelnik u SZP, član
33. Aleksandra Ninković osnivač udruženja građana QC, član
34. Dr Tomislav Trišović član Odbora za TI u PKS, član
35. Dr Čulafić Danica načelnik u privatnoj Klinici, član

Izvršni odbor

1. **Milan Božić**, predsednik
2. **Rada Kedža**,
zamenik predsednika
3. **Slavica Popović**,
pomoćnik predsednika
4. **Bilja Zuber**, član
5. **Slava Zečević**, član

Nadzorni odbor

1. **prof. Lazar Bunović**,
predsednik
2. **Zorica Tanasković**, član
3. **Radojka Miletić-Belić**,
član

Savetodavni Odbor

1. **Nataša Ilić**, predsednik
2. **Dragutin Zelinović**,
zamenik predsednika
3. **Bata Novaković**, član
4. **Pera Belić**, član
5. **Tanja Lisović**, član
6. **Đorđe Zuber**, član
7. **Mitar Boroje**, član
8. **Gaborović Rade**, član
9. **Borivoje Matić**, član
10. **Rade Anđelković**
11. **Slobodan Stojković**

Selakov telegram iz Čikaga

Dragi moji pronalazači, poštovani prijatelji, cenjeni profesore Hajdin.

Želim na ovaj način da vas pozdravim i poželim uspešan rad prve sednice Upravnog odbora. U mom srcu i mojim mislima uvek sam sa vama.

Vaš čika Selak

*Sl 86-Nema mesta u Jugoslaviji (RiP) gde Pupin nije pružao materijalnu pomoć.
Pupinova majka, desno*

IZBORNA SKUPŠTINA SRPSKE AKADEMIJE NAUKA I UMETNOSTI

Nikola Hajdin, izabran treći put za predsednika

Sl. 87 - Nikola Hajdin,
u pozadini ulje Ljubice
Cuce Sokić

Na izbornoj Skupštini SANU održanoj 07.04.2011, akademik **Nikola Hajdin** je ponovo, treći put, izabran za predsednika. Njegovu kandidaturu su predložila 24 akademika, shodno Statutu koji predviđa minimum od 20 akademika. Za Nikolu Hajdina, koji je bio i jedini kandidat za mesto predsednika SANU, glasao je 81 akademik. Protiv je bilo 29 članova SANU, a bilo je i pet nevažećih listića.

„Trudiću se, kao i dosad, da opravdam vaše poverenje i da radim u interesu Akademije i naroda kojem pripadam. Nadam se da će naš zajednički mandat biti uspešniji nego prethodni i da ćemo kao akademija dobiti veći značaj u društvu”, rekao je Nikola Hajdin nakon proglašenja rezultata.

Na mesto potpredsednika izabrani su **Ljubisav Rakić** i **Nikola Tasić**, a za generalnog sekretara **Dimitrije Stefanović**.

Pobornici pravih vrednosti u našoj zemlji se iskreno raduju **ponovnom izboru akademika Hajdina** za predsednika SANU. On je puno učinio za primenjenu nauku, između ostalog, da se obnovi Pupinov fond, podržavajući Selakovu fondaciju. Afirmisao je **lik i delo Mihajla Pupina**, kao putokaz mladima kuda treba da krenu u beznađu koje je zadesilo našu zemlju. Pokazao je i Svetu da Srbija nije samo mito, korupcija, kontraverzni biznismeni, već da ume da prepozna svoje prave proevropske vrednosti. Izbor akademika Nikole Hajdina, se tumači kao još jedna pobjeda **proevropske struje** u našoj najznačajnijoj naučnoj i kulturnoj ustanovi.

Na pitanje kakav će biti **budući kurs Akademije**, On odgovara da se neće mnogo razlikovati od dosadašnjeg.

“Verovatno će biti još bolji. Oni koji prate rad Akademije, to i znaju. Na nama je da se trudimo da u interesu ovog naroda činimo najbolje. Pre svega, da bi trebalo da radimo ono zbog čega Akademija postoji. To znači da je osnovni zadatak Akademije da razvija nauku, da je pronosi kroz društvo, da vaspitava mlađe generacije i da reprezentuje ovu zemlju kao jaku naučnu bazu za Evropu. To se vidi i po velikim uspesima naših mladih ljudi na mnogim poljima nauke u svetu”, rekao je Hajdin.

Očekivanja od predsednika SANU uvek su velika, a naročito među mladim akademikima koji očekuju definitivni otklon Akademije od politike po kojoj je ova ustanova bila poznata tokom devedesetih godina. Jedna od njih je i **najmlađi član SANU, kompozitorka Isidora Žebeljan**, koja je uoči izbora predsednika rekla za **“Blic”** da je zadovoljna dosadašnjim radom Nikole Hajdina.

“Volela bih da se stvar u Akademiji razvija onako kako se do sada razvijala, onako kako mi se čini da je započeto, a to znači da bude još više mladih ljudi i da se

Sl.88 - Poverenje starom rukovodstvu Akademije, akademici:
Stefanović-generalni sekretar, Hajdin,predsednik, Tasić potpredsednik,
Rakić-potpredsednik (s desna na levo).
U pozadini Slobodan Simić i Milan Božić prate rad Skupštine.

Akademija koncentriše oko naučnih aktivnosti kao što to rade i akademije u svetu, jer mi se čini da je u ranijem periodu bilo zastranjivanje", kaže **Isidora Žebeljan**.

Na pitanje **"Blica"** da li će izaći u susret takvim željama članova Akademije, **Hajdin** kratko odgovara: "Ni u ovom, ni u ranijem periodu u kojem sam bio predsednik uopšte nije bilo politike. Akademija ne postoji zbog politike, ona je naučna ustanova. Naša dužnost je da u narodu širimo nauku i umetnost, a ne politiku", kaže **Hajdin**, najavljujući dvadesetak novih i mladih akademika.

Nisu svi akademici zadovoljni radom Nikole Hajdina. Njegov najžešći **kritičar je istoričar Vasilije Krestić**, koji je kurs SANU u toku dosadašnja dva Hajdinova mandata nazvao antisrpskim. Glatkim Hajdinovim reizborom, **njegova struja je doživela poraz**, pa je on juče samo rekao da volju većine treba poštovati.

"Ja ostajem pri svojim ranijim kritikama koje se tiču nacionalnog usmerenja Akademije. Međutim, valja se povinovati izbornoj volji većine. Hajdin ima pravo da vodi Akademiju onako kako on misli da je najbolje, jer je izabran većinom, i to vrlo lepom većinom", kaže Krestić za **"Blic"**.

Akademik Ljubomir Simović kaže za **"Blic"** da je Nikola Hajdin treći mandat zaslužio rezultatima postignutim u prethodna dva.

"Oni su jako dobro stabilizovali položaj SANU, a tu pre svega mislim na naše odnose sa evropskim akademijama nauka i umetnosti, koji su tokom devedesetih godina prošlog veka bili totalno poremećeni, zna se iz kojih razloga. Sada su ti odnosi dovedeni u potpuno normalno stanje", kaže akademik Ljubomir Simović.

Na pitanje da li je Akademija (bila) generator nacionalizma, Simović odgovara:

Sl. 90 - Akademik Ljubomir Simović podrška Nikoli Hajdinu za predsednika SANU-a

Sl. 89 - Zgrada SANU-borba za afirmaciju pravih vrednosti

"Apsolutno je netačno da je Akademija generator nacionalizma. Podsetiću vas na nekoliko činjenica: 18 akademika je 1991. godine, kada su počeli ratovi u bivšoj Jugoslaviji, potpisalo apel protiv rata. Taj apel je naišao na oštro reagovanje tadašnje vlasti. Već sledeće godine, 1992, 65 akademika upućuje otvoren poziv Slobodanu Miloševiću da se u interesu srpskog naroda povuče iz politike i da ostavku. Takva orijentacija ove Akademije ima kontinuitet. Tako da je o ponašanju Akademije i akademika stvorena jedna slika koja je očigledno nekom bila vrlo potrebna. Zašto, ja na to pitanje nemam odgovora."

Promocija Pupina, iz intervjuja akademika Hajdina u nedeljniku „VREME”

U kampanji od pre dve godine SANU je znatno doprineo da se lik i delo **Milutina Milankovića** promoviše u najširoj javnosti. Sada ste aktivni u promociji **Mihajla Pupina**?

„Na pitanje promocije Mihajla Pupina u Akademiji gledamo veoma zainteresovano. Pupin je veliko ime nauke u najširem smislu pa postoji više zainteresovanih ljudi i organizacija da se On afirmiše. Predsednik sam **Odbora Fondacije Mihajla Pupina** koja je potekla od Mladena Selaka iz Sjedinjenih Američkih Država. Želimo ozbiljnu afirmaciju Pupina s ciljem da to podstakne mlade ljude da krenu istim pravcem. Želimo između ostalog da stvorimo vidljive znake sećanja na Pupina, što je **spomenik i još važnije muzej Pupina**, slično kao što postoji muzej Nikole Tesle kaže za **"Vreme"** profesor Hajdin.

DANI PUPINA 14.04 - 14.05.2011.

Tokom Pupinovih dana, **Mihajlo Idvorski Pupin bio je vodič mladim ljudima** koji su kroz manifestaciju »medijska Pupinizacija« afirmisali delo slavnog naučnika, sa preko **25 različitih aktivnosti** i dva posebno važna zadatka. **Prvi** je da se ukaže poštovanje i zahvalnost velikom naučniku, pronalazaču, učitelju i dobrotvoru, ali i **drugi** da se pokaže kako njegov dostojan put i danas može biti snažna inspiracija i podrška u rešavanju nagomilanih problema.

Krilatica koja je kao **zlatna Pupinova nit** spojila sva dešavanja i jednom rečenicom ih predstavlja je: **Znanje je moć**. Moć koja nam može pomoći da živimo život vredan življenja. Uz znanje, snažnu volju, toplinu i ljudskost **Mihajlo Pupin uspeo je da postane jedna od najznačajnijih i najpoštovanijih ličnosti** svoga vremena. Njegova autobiografija *Sa pašnjaka do naučenjaka, kao i knjige, Nova reformacija i Romansa mašine*, koje je napisao, bogateći svoja znanja poetskom imaginacijom, mogu nas ruku pod ruku voditi sa velikim čovekom, toplo i prisno kroz svet nauke, idealizma, uspeha i poštovanja prema duhovnom i kulturnom nasleđu kome pripadamo.

Zato i nije čudno što su mesta ovih dešavanja i institucije koje predstavljaju prave srpske vrednosti: Univerzitetska biblioteka Svetozar Marković, Biblioteka grada Beograda, Etnografski muzej Beograda, Muzej nauke i tehnike, Beogradsko dramasko pozorište, ETS „Mihajlo Pupin“, Novi Sad. Concerti, ciklusi, predavanja, sportski turnir, umetničke instalacije, izložbe i postavke, samo su bili neki od načina kojima smo isctavali mapu Pupinovog nasleđa.

Bio je jedan od **najpublikovanijih naučnika u istoriji** i otuda naše posebno izdanje Pupinovih novina koje je obogatilo sve aktivnosti. Upravo su stranice **Njujork tajmsa, Herald tribuna, Vašington posta**, najbolji način da se neverovatnost Pupinovog duha ali i njegovih dela vidi izbliza. S najvećim autoritetom govorio je o ciljevima nauke, **duhu i duši**, ali i političkim i ekonomskim prilikama svog vremena, kao i o **svom narodu**. Želja da ovaj mali skup tekstova, citata i fotografija priredimo kao novinu treba da podstakne i da se krene dalje u otkrivanje snage jednog od najdragocenijih ljudi koje je ispisala naša istorija. Pupin se pokazao kao pravi lik, posebno za mlade ljude, kojima je danas ovakav Učitelj neophodan.

Prvi i najvažniji rezultat naših aktivnosti je **medijska pupinizacija**. Sa preko 250 obimnih medijskih objava u svim velikim televizijskim kućama, štampanim medijima, na radiju i internetu Mihajlo Pupin je svojim životom i delom zauzeo važan prostor. Tako se za širu javnost **on otima zaboravu**, a u društvenim i državnim institucijama podstiče klima u kojoj je pravi trenutak da se konkretnim akcijama ovo bogato nasleđe i zvanično utisne u vrednosni sistem naše zemlje.

Kao mladi ljudi, koji su iz želje da prenesu znanja o Pupinu, kao i vrednost inspiracije koju je ono imalo za naš narod, posebno zahvalnost pružaju onima koji su ih prvi prepoznali i pružili ruku, **Selak fondaciji i Srpskoj akademiji nauka i umetnosti**.

Sl. 91 - Aleksandra Ninković otvara 14. 04. 2011. Dane Pupina u Narodnoj biblioteci Beograda

<i>Touching the hot spots of life</i>			
Београд, 14. април - 14. мај	Уредници и аутори програма: Александар Нинковић и Давор Арсовић	www.nihajloparic.rs	број 1, година 2011.

Први циљ науке је да благонаклоно и без предрасуда изучава језик природе. То води разумевању које нам пружа увод у вечиту истину а истама нас чини слободним

Нашево унаследило ово старина
у чудновеном претресу. Свако
просто и стабилно је то мајкама дана
и у потпуности онеког постојећа
у највишејој квалитету која
мало осећује овог мајкаловог.
Потом безбројна квалитетна трава
унаследило јуноним постојећа, највише
оног који мајкалово мајкалово,
јероно ствара. Јероно ствара
и тако кади слике која се реторично
покреће безмалокојко постојећа.
Она тако да је онај који прати
и тако јуноним која да је јуноним
унаследило мајкаловојој квалитет
унаследило, и тако јуноним која
мајкама, безбројној претвора, бити
безмалокојко мајкаловојој квалитет

Противом да је стварна
нација изражавања је постојала
је једног народника. Такав језик је
по мислима многих истог глас
на прикључивања овога што се
обично назива хладном народном
цивилизацијом. Они то тако зову,
али да се је заправо мислима
изјавио? Јесте ли природног
народа једне класе уколико постоји
душа и срце по језику. Писао је
о свакој цивилизацији природног
народа постоје једна или две
основне: која припадају различито
постојећим или не постојећим.

[illegible]

beobrazložiti dostojstva? Mnogi od nas će reći: „Moguće pođe na letnju grobnicu.“ Tako je. Običan čovjek u čistu i čistu vidu poričemo i kraj životnog života normalizacije običajima kojima se ispoljuju dostojstva pođe koja se postojano stavio govoreći.

Ko vidu razgovara o tome kako se dostojstva izmisliti tako letiti poričemo i tako letiti zaključimo? Postojimo pođe dostojstva o tome.

[illegible]

*Порекло су савио кривина
одвајајући нас
од будуће победе*

Монтегво Џонсонс Руман

- Pomenuo bih i **Dobrivoja Božića**, imamo danas i **jednog od Božića koji nastavlja njegovo delo**, bez čijeg izuma ne bi mogao da se **zakoči voz...**

NOTES: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840

Konkurs „Od istraživanja do inovacije“

Udruženje građana **Quality Concept** u okviru Manifestacije *Dani Mihajla Pupina* čiji je osnovni zadatak **medijska pupinizacija**, raspisuje konkurs *Od istraživanja do inovacije*, za najbolju ideju ili polje istraživanja koje vodi ka viziji komunikacija budućnosti.

Pupin je uradio više nego bilo koji drugi čovek njegovog vremena na podizanju idealizma u nauci. Posebno je isticao da je istraživanje važnije od pronalazaka, a duhovne vrednosti važnije od materijalnih za dobrobit čovečanstva. Zato raspisujemo konkurs za one koji se ne oslanjaju samo na pronalaskе i nove proizvode, već na idelaizam koji ih pokreće.

Tako je ovo konkurs za one koji u sebi nose, pronalazačku aktivnost koja ih pokreće, ali i duhovne vrednosti same nauke:

- Jedan autor može poslati jedan predlog
- Predlog se šalje u tri primerka
- Predlog mora biti neobjavljen
- Učesnici mogu imati od 16 do 30 godina
- Konkurs je otvoren od 23. marta do 1. jula
- Proglašenje pobjednika je u septembru 2011.
- Adresa za slanje predloga biće objavljena na sajtu www.mihajlopupin.rs

Narodna biblioteka Beograda 21.4.2011.

Predavanje na temu: Mihajlo Idvorski Pupin najveći srpski i jugoslovenski um nauke i tehnike. Predavač Milan Božić, predsednik Selakove Fondacije

Sl.92 - Milan Božić drži predavanje o Mihajlu Pupinu u Narodnoj biblioteci Beograda. Objašnjavajući šta je Nikola Tesla stvarno stvorio u nauci i tehnici, a šta je Mit, bilo je burnih reakcija. Tesla je dovoljno velik, da mu ne treba dodavati ono što nije, kaže Božić. On je genijalni pronalazač, „Tvorac druge industrijske revolucije“. Nije naučnik. Nije inženjer. Nije izmislio struju. To su učinili Džilbert, Grej, Ersted, Faradej i Maksvel. Ne može se za Teslu reći da je značajno pomagao svoj narod i državu kao Pupin, koji se pokazao kao patriota visokog ranga. Činio je dobra dela svim južnim slovenima, a posebno srpskom narodu.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
И УМЕТНОСТИ
11000 Београд, Кнез Михаилова 35
Тел. 381 11 2634-055, факс: 381 11 2638-792
E-mail: Secretary.Gen@sanu.ac.rs
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

СРПСКА АКАДЕМИЈА
НАУКА И УМЕТНОСТИ
БЕОГРАД

Бр. 166/1

22.03.2010 год.

БЕОГРАД

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО:	23 MAR 2010
ВРЕМЕ:	
МЕСТО:	

Влада Републике Србије
Ул. Немањина бр. 11
11 000 Београд

На IV седници Извршног одбора Председништва САНУ, одржаној 11. марта 2010. године, Извршни одбор Председништва САНУ је закључио да Влади Републике Србије достави предлоге за оснивање Музеја Милутина Миланковића и Музеја Михајла Пупина, како би Влада предузела потребне кораке у оквиру своје надлежности и на тај начин омогућила оснивање ових музеја.

У прилогу дописа достављам наведене предлоге.

С поштовањем,

Генерални секретар

академик Димитрије Стефановић

SRPSKA AKADEMIJA NAUKA I UMETNOSTI

SELAKOVA FONDACIJA-OBNOVA PUPINOVOG
FONDA

Predlog

PODIZANJE SPOMENIKA I OSNIVANJE MUZEJA MIHAJLA PUPINA U BEOGRADU

Beograd, jun 2011.

Muzej Mihajla Idvorskog Pupina u Beogradu

Mihajlo Idvorski Pupin u svojoj laboratoriji

Naš narod ima tri svetska velikana nauke i tehnike: **Mihajla Pupina, Nikolu Teslu i Milutina Milankovića**. Samo Nikola Tesla ima spomenik i muzej u Beogradu. Neophodno je da i ostala dvojica naših velikana imaju odgovarajuće muzeje u našem glavnom gradu.

Mihajla Idvorskog Pupina, naučnika, pronalazača, učitelja, dobrotvora, i jednog od najuticajnijih ljudi svoga vremena, možda najbolje ilustruje naziv jednog članka o njemu, koji je u časopisu za američku omladinu, izašao početkom XX veka. Taj naslov glasi: »*Šta sanjalice mogu postići*«. I zaista, ogromna volja, istrajnost, srdačnost, hrabrost, snaga i tela i duha i uma, bila je ta koja je vodila Mihajla Pupina *Od pašnjaka do naučenjaka*. Opet smo iskoristili jedan naslov, ovaj put Pupinove autobiografije, za koju je dobio Pulicerovu nagradu. Mladić, sa crvenim fesom i pet centi u džepu sišao je s broda na američko tle, bez znanja reči engleskog jezika i bez ijednog čoveka koji bi ga dočekao na obali. A uspeo je da postane prvi predsednik Njujorške akademije nauka rođen van Amerike, pronalazač sa 35 patenata, tvorac jedne od najvećih laboratorija za fiziku na svetu, koja danas nosi njegovo ime. Ovo je samo početak liste izuzetnih medalja, počasti, i funkcija koje je obavljao čitav život. Stvarajući i gradeći neverovatan životni put, obogaćujući društvo svog vremena ne samo naukom i uspehom, već i dobročinstvima koja je stalno činio uz neverovatnu brigu o domovini koju je pokazivao, ostavio je neizbrisiv trag ne samo u nauci, obogaćujući je i pronalascima i idealizmom, već u našem društvu, dajući uputstva za dostojan i plemenit život.

O Pupinu možemo izneti mnogo izuzetnih podataka. Bio je najpublikovaniji naučnik u istoriji, bio je najbolji lobista koga je Srbija ikada imala u Americi, bio je naučnik na koga se danas gledajući tehnologiju budućnosti poziva Bil Gejts. Kada čitate reči njegovih učenika, poznatih nobelovaca, pomislite da mu je misija bila da podučava, stvara kreativne umove nauke i pruža podršku. Kada čitate reči naših velikih umetnika, Paje Jovanovića, Miloša Crnjanskog, Ivana Meštrovića, Uroša Predića, pomislite da mu je misija bila da brine o kulturnoj baštini svoga naroda. Kada čitate reči njegovih savremenika, natpise iz Njujork tajmsa, Herald tribjuna, Vašington posta, pomislite da je njegova centralna funkcija bila društvena, da savetuje, objašnjava, pita se za sve bitne društvene teme, s danas nezamislivim autoritetom i poštovanjem. Kada pogledate spisak Fondova, Udruženja, Društava, Saveza koja je osnovao i pomagao, pomislite da mu je osnovna uloga bila upravo zaštitnika i dobročinitelja.

Ali on je bio sve to, podjednako časno i istrajno na svim poljima dajući sve od sebe. I onda za današnji trenutak najviša vrednost - sve to uz idealizam i entuzijazam koji su mu bili najvažniji saradnici.

Pupinov kalem je bio revolucija u telefonskoj, telegrafskoj i radio industriji. Njegovi pronalasci, koji su rezultat ozbiljnog naučno-istraživačkog rada, spojili su narode i kontinente, a ljudi na planeti su počeli da razgovaraju telefonom na velike daljine.

Najbogatiji čovek na svetu, **Bil Gejts**, svojevremeno o Pupinu kazao je sledeće: »*Informatička revolucija u Sjedinjenim Američkim Državama nezamisliva je bez otkrića Mihajla Pupina.*» Pupin je svojim pronalascima unapredio električno prenošenje putem kablova postavljenih ispod mora. Gotovo

nepoznato je da je idvorski mališan zaljubljen u nauku, kasnije veliki naučnik, ujedno i osnivač preteče američke svemirske agencije poznate pod imenom NASA. **Najveća imena svetske nauke njegovo ime izgovaraju sa posebnim pijetelom.** Uprkos svemu, u Srbiji, nažalost, ne postoji spomenik ovom gorostasnu nauku, kojim se, po svojoj prilici, više ponose Amerikanci nego mi, Srbi.

U pitanju je čovek koji je ceo život stvarao i mnogo ostavio današnjem čovečanstvu. Mada pripada onom malom broju ljudi, za čije stvaralaštvo nije dovoljan samo jedan životni vek. **Podizanjem spomenika i Pupinovog muzeja u Beogradu,** ostvarile bi se želje dva do sada najveća Skupa, gde su šefovi država bili pokrovitelji, posvećena 125 i 150 godišnjici njegovog rođenja. Prvi je Međunarodni naučni skup “Život i delo Mihajla Idvorskog Pupina”, koji je održan od 4. do 7. oktobra 1979. u Novom Sadu. Drugi je „Akademija o Pupinu” održana 9. oktobra 2004. u Idvoru.

Isidor Rabi, kao nobelovac, a kasnije i dobitnik **Pupinove medalje** (koja je u Americi medalja za nacionalne zasluge), je tada rekao: “*Mogu da vam kažem da morate biti veoma ponosni što ste imali čoveka kao što je bio profesor Pupin. Ja bih ga uzeo kao primer vrline, visokog uma, velikog Amerikanca i velikog potomka Srbije. Pupin je predstavljao određeni centar Kolumbija Univerziteta. Veliki čovek. Vremena su se promenila i na američkim univerzitetima više nemamo tih velikih ljudi*”.

Kao svetski naučnik, istraživač, profesor, humanista i svestrana ličnost, Pupin je imao suviše značajnu ulogu na američkoj sceni. Njegovi studenti, kasnije svetski naučnici i nobelovci, u Pupinu su prepoznali rođenog vođu, koji nije bio pretenciozan, već ubedljiv i jasan. Bio je veliki izvor inspiracije onima koji su težili da dalje istražu na polju nauke, u kojoj je bio pionir, a kao profesor bio je poput dragulja.

Pripadao je vrhu društvene elite Njujorka i SAD-a. Dobitnik mnogobrojnih počasnih doktorata i titula, predsednik najznačajnijih instituta, ali do kraja života ostao je veran tradiciji svog naroda. Kada je postao predsednik Američkog udruženja za unapređenje prirodnih nauka, **Njujork Tajms** 5. januara 1925. objavio: “*Izbor dr Mihajla Pupina za predsednika ima veliki značaj. Po rođenju Srbin, došao je u Ameriku kao mlad i koristeći ovdašnje prilike za više obrazovanje postao je jedan od svetskih vođa u nauci. Ali u njemu su sjedinjeni književnik sa naučnikom. Ne samo da je unapredio fiziku i izumeo pronalaskе od velike praktične vrednosti, nego je obogatio i književnost njegove nove domovine i ulio u američku dušu oduševljenje njegovog uživanja vašione zvezde i atoma*”.

Pupinov stvaralački nemir prostirao se pored nauke i istraživačkog rada, i preko ekonomije, filozofije, politike, istorije prirodnih nauka, narodnog stvaralaštva, kulture i umetnosti, jer njegova svestranost samo dokazuje da je u pitanju i **jedan od pet najvećih profesora elektrotehnike svih vremena.**

Bio je i jedan od osnivača i dugogodišnji predsednik Srpskog narodnog saveza u Americi. Takođe je dobio i **Pulicerovu nagradu** (1924) za autobiografsko delo “*Sa pašnjaka do naučenjaka*”.

Celoga života pamtio je reči svoje majke koje navodi u svom autobiografskom delu: “*Dete moje, ako želiš da pođeš u svet, o kome si toliko slušao na našim poselima, moraš imati još jedan par očiju — oči za čitanje i pisanje. U svetu ima mnogo čega o čemu ne možeš saznati ako ne umeš da čitaš i pišeš. Znanje, to su zlatne lestvice preko kojih se ide u nebasa; znanje je svetlost koja osvetljava naš put kroz život i vodi nas u život budućnosti pun večne slave.*”

Dobitnik je mnogih naučnih nagrada i medalja, bio je član Američke, Francuske i Srpske akademije nauka i umetnosti i počasni doktor 18 univerziteta.

Svetska Laboratorija za fiziku na Kolumbija Univerzitetu, za koju je vezano i 30 dobitnika Nobelove nagrade, od 1935. godine **nosi Pupinovo ime**, da bi zgrada od 1966. zbog svog istorijskog značaja, postala **nacionalni spomenik SAD.** U Americi je 1958. ustanovljeno odličje **Medalja Mihajla Pupina.** Pupinova medalja se u Americi dodeljuje za nacionalne zasluge, a petoro nobelovaca dobili su Pupinovu medalju posle Nobelove nagrade. Pupin je svojim genijem i upornošću **donekle oplemenio Ameriku**, da pored materijalnih u svom razvoju koristi i duhovne vrednosti.

Kao počasni konzul i prvi srpski diplomata u Americi, pored svojih ogromnih obaveza koje je imao, uvek je nalazio vremena da misli i radi na tome da se pomogne njegov napaćen srpski narod. Narod koji je toliko voleo da je to teško i zamisliti. U jednom trenutku je rekao: “*Od rata postadoh živi gramofon. Govorim, govorim, govorim o Srbima i Srbiji stalno, ali ja se ne žalim*”.

Pupin je američkim poslovnim ljudima garantovao svojim imanjem da će im sva dugovanja Srbije biti isplaćena. Pošto su oni sumnjali da Srbija više ne postoji jer joj se Vlada nalazi na jednom grčkom ostrvu – Krfu.

Kao veliki hrišćanin, Pupin je u Londonu 1918. objavio knjigu, u toku samog rata, o **Srpskoj crkvenoj arhitekturi i pravoslavlju.** Normalno, sa namerom da po završetku rata pozove da srpske pravoslavne svetinje poseti i Zapadni hrišćanski svet, kao vredne spomenike jednog stvaralačkog i duhom obdarenog naroda. U pitanju su i najčuvenije crkve i manastiri koji su podizali srpski kraljevi

i vlastela, od desetog do petnaestog veka. Kao jedan od najvećih naučnika svog vremena, njegova vizija nauke povezana sa Hrišćanstvom, koju je američka javnost dobila od Pupina, nije samo deo Pravoslavne misli, već je potpuno uzdizanje optimizma i poruka da celo čovečanstvo može da razume i pronade svoje sopstvene živote i obogati ih samo uzdizanjem duhovnih vrednosti.

Pupin je autobiografiju pisao u svojoj 68 godini života, da bi smo videli koliko je i tada mislio o nacionalnom identitetu. *“Moji srpski nazori su moja majka, moje rodno mesto, moja srpska pravoslavna crkva i moj srpski jezik. Ko od mene očekuje da se odrekнем svojih srpskih nazora, to je isto kao da mi oduzima život...”*

Pupin je svetska ličnost koja je unapredila civilizaciju, obogatila kulturu i trajno zadužila čovečanstvo, a pripadnik je srpskog naroda. Njegov životni put, samo nas vodi do pravog razloga za otvaranja Pupinovog muzeja u Beogradu.

Dolazak ljudi iz sveta u Srbiju, kao i zbog naših budućih generacija, svodi se i na pravo predstavljanje Srbije svetu danas i zauvek. Kao narod imali smo samo jednog Pupina, svetsku svestranu ličnost, mada time ne umanjujemo svetski ugled i značaj Tesle i Milutina Milankovića, jer su oni samo zajedno najveće vrednosti države Srbije.

Granice Kraljevine Jugoslavije bile bi sigurno drugačije u to vreme da Mihajlo Pupin nije imao ogroman uticaj na američku delegaciju, koja je očito vodila glavnu reč na **Mirovnoj konferenciji u Parizu** 1919. Iako je Pupin bio vezan za Srbiju ispoštovao je i pomogao stvaranje Kraljevine Jugoslavije kao kišobrana svih Srba na tom prostoru.

Pupinova je zasluga što smo dobili granice u Banatu, Baranji i Međumurju. U razgovoru sa Jovanom Cvijićem, Pupin dobija jasnu sliku i na osnovu toga preporučuje američkim stručnjacima: da Dunav, ispod Mohača, svake godine plavi te krajeve, štete od tih poplava mogu se otkloniti samo tako ako se obale Dunava nalaze u jednoj državi, koja bi sazidala odbranbene bedeme. Američki stručnjaci prihvatili su to samo iz čisto ekonomskih razloga i na osnovu toga otklonio se pritisak ostalih saveznika da se Baranja, koja nam i po narodnosti pripada, ustupi Mađarskoj. Na isti način i sa istim razlozima nagovorio je Pupin američke stručnjake kada je u pitanju Međumurje. I jedna i druga pokrajina bile su već dodeljene Mađarskoj. No, naš veliki rodoljub, Mihailo Pupin, spasio ih je za nas.

Kada je po **Pašićevoj** želji došao u Beograd da prouči pitanje ratne siročadi, Pupin se upoznao sa **vojvodom Mišićem**. On je hteo da upozna ovog slavnog pobednika na Suvoboru. Veliki vojvoda je hteo da vidi čoveka koji je toliko učinio srpskoj vojsci za vreme rata, a posle rata pomagao da se spase ono što je vojska izvojevala. Sprijateljili su se brzo i Pupin je redovno posećivao vojvodu Mišića u Beogradu, a nije mu bilo teško da u Čacku poseti i proslavljenog stratega bitke na Ceru, vojvodu **Stepu Stepanovića**.

Pošto je predsednik **Vilson**, sa većinom američkih delegata, ostavio Pariz i otputovao za Ameriku, Pupin izjavljuje Pašiću da bi i sam želeo da se vrati u Ameriku ali ga je Pašić umolio da pođe u Beograd da se sastane sa **Stojanom Protićem** i s njim da prouči pitanje ratne siročadi. Iz Beograda je Pupin tom prilikom učinio dva izleta: jedan u svoje Pančevo a drugi u Novi Sad. U Novom Sadu je održan veliki narodni zbor, a u Pančevu je tada priređen **Vilsonov Dan**, u čast predsednika Vilsona. Pupin je naročito skretao pažnju na dve velike istine. **Prvo**, da je Amerika do svoje velike moći došla zahvaljujući idealizmu svojih narodnih vođa, **drugo**, da je za pravu demokratiju potrebno veliko narodno iskustvo koje je plod vremena i teških napora. Takvo iskustvo može imati samo onaj deo naroda koji već sto godina živi u svojoj slobodnoj državi, koju je podigao na zavidan nivo. Radi toga je savetovao da se bar u prvim godinama, vođstvo u našoj novoj državi ustupi Srbima.

Pupin je želeo da svoje poslednje dane provede u rodnoj zemlji, kako sam kaže: *“Takve lepote nigde nema...”* U Beogradu je Pupin birao zemljište na kome će sagraditi kuću. Advokat **Đorđe Radin** koji je u to vreme bio sa njim priča: *“Odseli smo kod ‘Srpskog kralja’... Jednog ranog jutra dok sam još ležao u postelji, ušao je on u sobu sav nasmejan i uzviknuo: - Ustajte idemo da tražimo mesto gde ću da podignem sebi kuću u Beogradu! Pokazao mi je dva mesta koja su mu se dopala: ugao Kralja Aleksandra i Kralja Ferdinanda gde je bila kafana ‘Kod tri lista duvana’... i ugao ulice Knez Mihailove i Knez Mihailovog venca, (kuća pokojnog Marka Stojanovića). Prvo mu se mesto svidelo više. ‘Ovde imam čistiji pogled na moj Idvor’... Kada je mesto izabrao, rekao je da će prvo urediti svoje stvari u Americi, pa će onda doći i u Beograd gde će podići kuću i provesti poslednje dane svoga života. Kada smo napustili Jugoslaviju, stari naučnik plakao je gorko. Rekao mi je da će gledati da se vrati u Jugoslaviju što je moguće pre...”*

Pored ogromne želje da realizuje ovu ideju, nikada više zbog bolesti nije došao u Beograd. Mada je našeg iseljeničkog komesara iz Njujorka, **Slavuja Trošta**, slao u Beograd i Idvor da pregleda

njegovu zadužbinu. Neposredno pred smrt, posle duže nesvesti, prvo što je pitao kada se osvestio je: da li se Trošt koga je ponovo poslao u Idvor vratio? Ali ovaj sjajni primer i putokaz jedinstven po mnogo čemu u našoj istoriji, ne osvetljava se i ne prikazuje se dovoljno našem društvu danas. Bez zahvalnosti, **bez muzeja i spomenika u Beogradu, bez ožvljavanja njegovih dela**, ne možemo prepoznati najdragoceniju naučnu i duhovnu baštinu koju naša zemlja ima.

Na osnovu svega što je rečeno, Mihajlo Pupin zaslužuje da mu se srpski narod bar delimično oduži **podizanjem spomenika i muzeja** u Beogradu.

POČASTI

Mihajlo Pupin je bio:

- Predsednik Instituta radio inženjera 1917, SAD
- Predsednik Američkog instituta inženjera elektrotehnike 1925-1926.
- Predsednik Američkog društva za unapređenje nauke
- Predsednik Njujorške akademije nauka
- Član Francuske akademije nauka
- Član Srpske akademije nauka

TITULE

- Doktor nauka, Kolumbija Univerzitet (1904)
- Počasni doktor nauka, Džons Hopkins Univerzitet (1915)
- Doktor nauka Princeton Univerzitet (1924)
- Počasni doktor nauka, Njujork Univerzitet (1924)
- Počasni doktor nauka, Mulenberg Koledž (1924)
- Doktor inženjerstva, Škola primenjenih nauka (1925)
- Doktor nauka, Džordž Vašington Univerzitet (1925)
- Doktor nauka Union Koledž (1925)
- Počasni doktor nauka, Marijeta Koledž (1926)
- Počasni doktor nauka, Univerzitet Kalifornija (1926)
- Doktor nauka, Rudžers Univerzitet (1926)
- Počasni doktor nauka, Delaver Univerzitet (1926)
- Počasni doktor nauka, Kenjon Koledž (1926)
- Doktor nauka, Braun Univerzitet (1927)
- Doktor nauka, Ročester Univerzitet (1927)
- Počasni doktor nauka, Midlburi Koledž (1928)
- Doktor nauka, Univerzitet u Beogradu (1929)
- Doktor nauka, Univerzitet u Pragu (1929)

MEDALJE

- Medalja Eliot Kreson instituta Frenklin 1902.
- Herbertova nagrada Francuske akademije 1916.
- Edisonova medalja američkog Instituta inženjera elektrotehnike 1919.
- Počasna medalja američkog Radio instituta 1924.
- Počasna medalja Instituta društvenih nauka 1924.
- Nagrada Džordža Vošingtona zapadnog udruženja inženjera 1928.
- Beli orao Prvog Reda, Kraljevina Jugoslavija 1929.
- Beli lav Prvog Reda, najviše odlikovanje za strance Čehoslovačke Republike 1929.
- Medalja Džona Frica četiri američka nacionalna udruženja inženjera elektrotehnike 1931

PATENTI

Mihajlo Pupin je **zaštitió patentom 35 pronalazaka**. Prvi patent je dobio 1894. a poslednji 1935. posle smrti. Pronalasci su iz oblasti telefonije, telegrafije i radija. Postao je svetski poznat nakon pronalaska postupka koji je po njemu nazvan pupinizacija, a koji je omogućio prenos teksta i govora na veoma velike razdaljine. Najplodniji period njegovog rada je deset godina od 1894 - 1904. Za svoj najvažniji pronalazak dobija patent broj **USA 652 230, 19. jula 1900.** i odmah ga prodaje u SAD-u i Evropi.

1.	US 519 346 A 08.05.1894.	Aparat za telegrafski ili telefonski prenos
2	US 519 347 A 08.05.1894.	Transformator za telegrafске, telefonske ili druge električne sisteme
3	US 640 515 A 02.01.1900.	Tehnika razvođenja električne energije naizmeničnim strujama
4	US 640 516 A 02.01.1900.	Električni prenos rezonantnim kolima
5	US 652 230 A 19.06.1900.	Tehnika smanjenja slabljenja električnih talasa i aparat za to
6	US 652 231 A 19.06.1900.	Tehnika smanjenja slabljenja električnih talasa
7	US 697 660 A 15.04.1902.	Mašina za namotavanje sa S. W. Balch-om
8	US 707 007 A 12.08.1902.	Višestruka telegrafija
9	US 707 008 A 12.08.1902.	Višestruka telegrafija
10	US 713 044 A 04.11.1902.	Postupak za proizvodnju asimetričnih struja simetričnim naizmeničnim elektromotornim silama
11	US 713 045 A 04.11.1902.	Aparat za proizvodnju asimetričnih struja simetričnim naizmeničnim elektromotornim silama
12	US 761 995 A 07.06.1904.	Aparat za smanjenje slabljenja električnih talasa
13	US 768 301 A 23.08.1904.	Bežični prenos električnih signala
14	US 821 741 A 29.05.1906.	Telegrafija
15	US 1 334 165 A 16.03.1920.	Prenos električnih talasa; sa E.H. Armstrongom
16	US 1 336 378 A 06.04.1920	Antena sa raspodeljenim pozitivnim otporom sa E. H. Armstrongom
17	US 1 388 441 A 23.08.1921.	Višestruka antena za prenos električnih talasa sa E. H. Armstrongom
18	US 1 399 877 A 13.12.1921	Zvučni generator
19	US 1 415 845 A 09.05.1922.	Impedanca koja se selektivno suprotstavlja primljenim električnim oscilacijama sa E. H. Armstrongom
20	US 1 416 061 A 16.05.1922.	Radioprijemni sistem visoke selektivnosti sa E. H. Armstrongom
21	US 1 446 769 A 27.02.1923.	Aperiodični upravljački provodnik sa M. C. Spencer-om za firmu Crocker-Wheeler Co.
22	US 1 452 933 A 24.04.1923.	Aparat za selektivno pojačavanje

23	US 1 456 909 A 29.05.1923.	Talasovod
24	US 1 488 814 A 01.04.1924.	Aparat za selektivno pojačavanje
25	US 1 494 803 A 20.05.1924.	Električno saglašavanje
26	US 1 502 875 A 29.07.1924	Radiofonski prijemnik sa E. H. Armstrongom za Westinghouse Electric and Manufacturing Co.
27	US 1 541 845 A 16.06.1925.	Prenošenje električnih talasa
28	US 1 561 278 A 10.11.1925.	Sistem za signaliziranje talasima
29	US 1 561 279 A 10.11.1925.	Pojačavač sa elektronskom cevi za izjednačavanje
30	US 1 571 458 A 02.02.1926.	Elektromagnetska proizvodnja jednosmerne struje koja ne fluktuiru
31	US 1 657 587 A 31.01.1928.	Generator električnih impulsa
32	US 1 811 368 A 23.06.1931.	Sistem za telegrafiju
33	US 1 834 735 A 01.12.1931.	Induktivni veštački vod
34	US 1 983 774 A 11.12.1934.	Sistem za napajanje vakuumskih cevi
35	US 2 150 781 A 14.03.1939.	Sistem za telegrafiju.

Poslednji patent je Mihajlu Pupinu odobren posle smrti, jer je u njegovoj zaostavštini nadena prijava koju je on pripremio, ali zbog bolesti nije stigao da je prijavi. Ovaj pronalazak je prijavljen tek 09.07.1936. od strane njegove ćerke **Varvare Pupin Smith** koja je kao naslednik bila administrator njegove imovine tokom ostavinskog postupka.

* * *

Nema ni jedne zemlje u svetu koja neguje osnovne civilizacijske vrednosti koja ne bi odala posebno priznanje takvom velikanu, kao što je **naš Mihajlo Idvorski Pupin**. Veliki ljudi čine velika, dela koja treba koristiti kao putokaz za prosperitet svoje zemlje i nacije. Mihajlo Pupin je **najveći srpski lobista u Americi** svih vremena i nešto najvrednije što su Amerika i Srbija dale svetu. Njegova nova domovina Amerika pružila mu je sve: ugled, slavu, novac, a On je stalno isticao da pripada srpskom rodu, koji ga je blago rečeno zanemario.

Čovek, koji je daleko manje zadužio srpski rod Nikola Tesla, u Beogradu ima Muzej, Spomenik i Aerodrom koji se po njemu zove. Dan njegovog rođenja proglašen je Danom nauke u Srbiji. Sada neki predlažu da se gradi Teslin toranj sa Lok Ajlanda u Beogradu i da se novi most preko Ade nazove Nikola Tesla. To je sve **blago rečeno neukusno**, jer forsirajući jedne, praveći od njih Mit, neopravdano zanemarujemo druge, značajnije i izuzetno važne kako za Srbe tako i za ceo svet.

Neverovatno, srpski narod je stvorio Mit „Nikola Tesla“ koji ne počiva na stvarnim naučnim vrednostima. Onaj ko čita, prati svetska dostignuća i zrelo rezmišlja, zna da je Mihajlo Pupin dragulj i najveći um srpskog naroda, nauke i tehnike. Veliki je **greh i sramota što Pupin nema bar ono što ima Tesla** u Beogradu, mada je zaslužio mnogo više.

SRPSKI VELIKANI NAUKE, TEHNIKE I PRIVREDE

DIMITRIJE NEŠIĆ³

veliki srpski matematičar, predsednik Srpske kraljevske akademije (1892-1895)

jedan od 16 prvih proklamovanih akademika

Sl.93-Akademik Dimitrije Nešić (1836-1904)

Dimitrije Nešić je rođen u Beogradu 8.oktobra 1836. Bio je najstarije dete Stojana Nešića, zanatlije, i Savke, domaćice. Otac je bio pismen i poslovan čovek, a majka, kao i većina žena toga vremena, nepismena. Nešićev deda bio je trgovac u Novom Pazaru, koji je 1808. zbog pritiska Turaka na srpski narod, u krajevima koje nije zahvatio Prvi srpski ustanak, napustio Novi Pazar. Spas je potražio u tek oslobođenom Beogradu.

Dimitrije Nešić je pošao u osnovnu školu 1843. Ubrzo, još kao osnovac ostaje bez majke. Savestan i marljiv, sa uspehom završava osnovnu školu i šestorazrednu gimnaziju, a potom se 1853. upisuje na Licej.

Već ispoljena težnja ka znanju i svest da se bez upoznavanja savremenih svetskih dostignuća nauke ne može uspeti naveli su ga da **kao odličan učenik druge godine Liceja**, moli Ministarstvo prosvete i crkvenih dela da ga primi za svog pitomca i po alje u inostranstvo. Pošto se njegovom zahtevu izašlo u susret, on početkom septembra 1855. odlazi na dalje studije u Beč, tada poznati centar za prirodne i tehničke nauke a od 1858. do 1862. studirao u Karlsruheu na Politehnici.

PROFESOR NA LICEJU I VELIKOJ ŠKOLI

Knez Mihailo Obrenović je ukazom od 1.novembra 1862. postavio **Dimitrija Nešića** za suplenta na katedri za matematiku, a **Kostu Alkovića** za suplenta fizike na Liceju.

Tokom pedesetih i šezdesetih godina devetnaestog veka došlo je do opšte **konsolidacije Srbije** i razvoja visokoškolske nastave, kulture i obrazovanja. Mlada država je usvajala tekovine postignute na Zapadu. Tih godina u Srbiju se vraćaju državni pitomci, koji su presudno uticali na preobražaj prosvete, donoseći novu kulturu, nove ideje i običaje. Napori pojedinaca obrazovanih u kulturnim centrima Evrope koji su radili u otadžbini bili su osnova za dalji razvoj prosvete. To je bilo od uticaja, te je Zakonom od 24.septembra 1863. **Licej pretvoren u Veliku školu**.

Dimitrije Nešić je bio profesor matematike na Velikoj školi od njenog osnivanja do odlaska u penziju, 20. januara 1894. Dolaskom Dimitrija Nešića na Veliku školu **došlo je do kvalitativnog skoka u nastavi matematike**. Do dolaska **Bogdana Gavrilovića** 1887. višu matematiku u I i II godini predavao je i na Prirodno matematičkom odseku Filozofskog fakulteta i na Tehničkom fakultetu. Izvršio je izmene u korist savlađivanja stručne i **primenjene matematike** koja bi rešavala praktične probleme. Predavao je opštu euklidsku geometriju, trigonometriju, analitičku geometriju, kombinatoriku, algebru, diferencijalni i integralni račun. Modernu nastavu uveo je **upravo preko svojih udžbenika**, jer je smatrao za svoju najpreču dužnost snabdevanje svojih studenata dobrim udžbenicima. Bili su to prvi naši univerzitetski udžbenici matematike, delo profesora koji je ponikao

Sl. 94 - Obrazovanje je temelj svakog društva

³ Korišćen materijal Srpske akademije nauka i umetnosti

u ovoj sredini i namenio ih našim studentima, a bili su u upotrebi više decenija. Navedimo da je *Trigonometriju* objavio 1875. *Nauku o kombinacijama* 1883, a *Algebarsku analizu* 1883. Na njegovim knjigama i radovima učile su se i usavršavale brojne generacije.

Uzimajući u obzir uslove koji su vladali u tadašnjoj Srbiji i njenom školstvu, **pisanje udžbenika matematike bilo je ravno pravom podvigu**. Na visokoškolskoj nastavi začinju se i uobličavaju nauke koje su bile neposrednije vezane za još neispitanu prirodu skoro oslobođene zemlje. One se ugrađuju u osnovu za razvoj nacionalne ekonomije, a njihovi rezultati doprineli su prvoj prezentaciji naše nauke u svetu. Međutim, u tehnički veoma zaostaloj sredini tadašnje Srbije nisu se mogli naći veći podsticaji za dublji i svestraniji razvoj matematike, zbog čega se ona i dalje formira pretežno kao školska disciplina.

Sl.95 - Jedna od manifestacija u Narodnoj biblioteci Beograda

Kao profesor, i rektor, na Velikoj školi Dimitrije Nešić je proveo više od trideset godina. Povukao se u penziju da bi **katedru matematike predao svom obdarenom daku i tada već svetski priznatom naučniku Mihailu Petroviću-Alasu**.

Mihailo Petrović 1904. svom nekrologu za njega kaže: „U svim preobražajima kroz koje je prolazila Velika škola, Nešić je aktivno sudelovao, ostavljajući na svakom poslu otiske svoga velikog školskog iskustva i dajući svojim autoritetom pravac ovim preobražajima”. Profesori Velike škole, a među njima i Dimitrije Nešić, obeležili su epohu duhovnog uspona i progressa Srbije u drugoj polovini 19.veka.

Svojim delom **Nešić je stvorio neophodne uslove za uspon nastavnog i naučnog rada**, kao i za pripremu kadrova koji će u razvoju naše nauke značiti prekretnicu. Velika je njegova zasluga što je kroz naučno-pedagoški rad, prožet iskrenim entuzijazmom, razvio kod podmlatka osećanje ljubavi prema predmetima koje je predavao, uprkos brojnim teškoćama sa kojima se sretao.

Pored nabrojanih dužnosti, Nešić se bavio i raznim drugim stručnim, političkim i društvenim poslovima, od kojih ćemo navesti samo neke najvažnije.

JAVNI I DRUŠTVENI RAD

Uz svoj predani nastavni rad, Dimitrije Nešić je bio član kao i predsednik akademskog i disciplinskog suda na Velikoj školi. Bio je **rektor Velike škole** u dva mandata: od 1882 do 1884. i od 1893 do 1894.

Osamdesetih godina 19.veka, pod rukovodstvom **Stojana Novakovića** i uz podršku mnogih profesora Velike škole, izvršena je **reorganizacija nastave u gimnazijama**, kako bi se srpska gimnazija izjednačila po obrazovanju s drugim školama u Evropi. Godine 1880. Obrazovan je Prosvetni savet od nastavnika Velike škole i nastavnika srednjih škola, sa zadatkom da sačini moderne planove i programe svih predmeta. Delikatan posao predsednika Prosvetnog saveta u periodu od 1882 do 1886. poveren je Dimitriju Nešiću. Navedimo i to da je ukazom od 9.maja 1894. naimenovan za redovnog člana Državnog saveta. Na toj dužnosti ostaje do 24. januara 1900.

Антони Кумалис с потпредседником САНУ П. Хајдином и влад. Ђ. Злокићем приликом пријема планета и пописе иностраних чланова САНУ. 14. маја 1900, кат. бр. 19714

Sl.96- Aktivnosti Nikole Hajdina kao potpredsednika SANU-a

Pred kraj svoje profesorske karijere, Dimitrije Nešić je bio i **ministar prosvete i crkvenih dela**. Posle kratkog perioda progonstva, januara 1894.godine Milan Obrenović se vratio u Srbiju sa željom da se umeša u politički život.Svesni neprijatnih trzavica i krize, koje bi moglo da izazove Milanovo mešanje u prirodan tok razvoja političkih stranaka, političari oko kralja Aleksandra Obrenovića predlažu da se pod **predsedništvom Đorđa Simića** obrazuje neutralna vlada, koja bi svojim sastavom i odlukama dala sva potrebna jemstva za pošteno, uspešno i nepartijsko vođenje državnih poslova.

U vladu Đorđa Simića 20.januara ušao je, pored četiri profesora, i rektor Velike škole, Dimitrije Nešić, kao ministar prosvete i crkvenih dela. Predsednik vlade i ministar inostranih dela bio je Đorđe Simić.

Svetomiru Nikolajeviću redovnom članu Srpske kraljevske akademije (SKA), povereno je ministarstvo unutrašnjih poslova, Profesoru **Simi Lozaniću** redovnom članu SKA, povereno je ministarstvo narodne privrede, **Čedomiru Mijatoviću** redovnom članu SKA, ministarstvo finansija, a Andra Đorđević profesor Velike škole, bio je ministar pravde.

Za **Dimitrija Nešića ministra prosvete**, vezana je sledeća anegdota: kada je **kralj Aleksandar**, zatražio od njega da otpusti učitelja koji se pokazao politički nepouzdan, Nešić je odgovorio kralju kratko i jasno: **Non possumus**. Kralj se na to nasmeja i ostavi dobrog Nešića i njegova štićenika na miru, i reče jednome svome prijatelju, koji se tu desio: Nije badava moj otac govorio, **da zbog g. Nešića još sunce sija u ovoj zemlji**.

RAD NA UVOĐENJU METARSKOG SISTEMA MERA

Posebno treba istaći Nešićev rad koji se odnosi na uvođenje **metarskog sistema** mera u Srbiji.

Privredni razvoj u drugoj polovini XIX veka u Evropi i na Balkanskom poluostrvu diktirao je i sve brže **ulaženje Srbije u tokove nauke i tehnike** značajnih za modernizaciju Srbije. Privredno i trgovinsko povezivanje mlade zemlje koja je bila daleko od tehničkog razvoja i industrijalizacije, sa tržištem srednje i zapadne Evrope, bilo je nemoguće bez standardizacije –normiranja, bez zakonske metrologije i uvođenja reda u oblasti mera.

Glavna karakteristika mera u Srbiji sredinom XIX veka bilo je mnoštvo, raznovrsnost, nejednakost u nazivima. Mali gradovi, razvijena sela, nedovoljno razvijena putna mreža i s tim u vezi izolovanost pojedinih teritorija i grupa stanovništva doveli su do veoma velike raznovrsnosti u pogledu korišćenja mera. U varošima, skoro svaka ulica imala je svoj sistem mera za dužinu. Zato je tadašnja vlada 1872.godine odlučila da **pošalje Dimitrija Nešića u zemlje srednje Evrope**, da prouči zakonodavstvo koje treba Srbiji.

Na osnovu onoga što je saznao i iz razgovora sa belgijskim stručnjacima za mere i merila, Nešić je po povratku iz Belgije izradio precizno obrazložen **Predlog zakona o metarskim merama**. Za to doba to je bio savremeno napisan i naučno osmišljen zakonski tekst. Posle višednevnog pretresa u Skupštini, Zakon je izglasan 1. Decembra 1873. godine. Principi usvojenog Zakona nisu se bitno menjale ni u pravnim propisima koji su donošeni posle Prvog svetskog rata.

Osim teksta Zakona o metarskim merama, Dimitrije Nešić napisao je i knjigu »Metarske mere«. Ova knjiga odigrala je ogromnu prosvetiteljsku uslogu u oblasti merenja i mera u Srbiji toga vremena. Prvo izdanje štampano je 1874. a drugo, dopunjeno i popravljeno, tri godine kasnije, tj. 1877. godine.

Sl.97 - Direkcija za mere i dragocene metale, danas

Sl.98 - Desanka Maksimović, sjajni srpski pesnik, član SANU

Sa stručnog, praktičnog i didaktičkog stanovišta delo Dimitrija Nešića **Metarske mere** može se **smatrati jednom posebnom vrstom bukvara**, koji je pomogao i bio od presudnog značaja da se malobrojna inteligencija u Srbiji toga vremena i širi slojevi naroda prosvete i obuče korišćenju i primeni novih, jedinstvenih metarskih mera, te i na taj način uključe u savremena svetska kretanja i tokove. To posebno ističe i Mihailo Petrović u navedenom nekrologu: *„Među Nešićevim zaslugama za javni život u Srbiji naročito se ističe jedna od opštijeg značaja: usluge koje je on činio pri uvođenju metarske sisteme mera u Srbiji ...*

ČLANSTVO U NAUČNIM DRUŠTVIMA

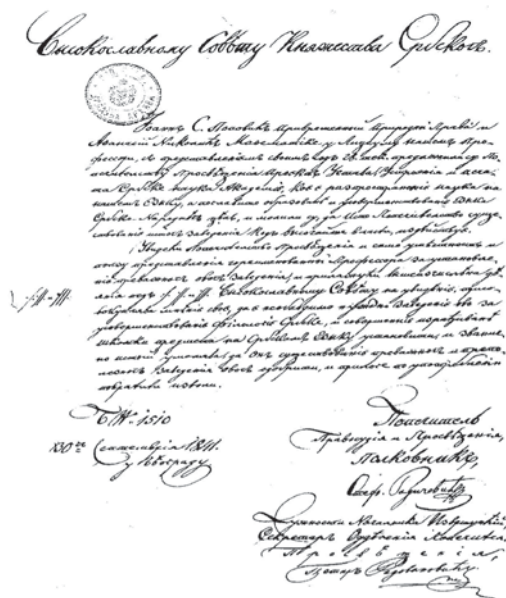
Dimitrije Nešić je bio član više naučnih društava. Za redovnog člana **Srbskog učenog društva** izabran je 25. Januara 1870. U radu Društva učestvovao je sve do njegovog spajanja sa Srpskom kraljevskom akademijom 1892.

U periodu od 1877. Do 1879. bio je sekretar Odseka za prirodne nauke, u kome je bilo samo nekoliko matematičara (Mihailo Panić, profesor Velike škole, Petar Živković, profesor gimnazije, Emilijan Josimović, profesor na Vojnoj akademiji). Razloge treba tražiti u sporoj evoluciji naše sredine i njene kulture, u kojoj je do razvijanja i produbljivanja egzaktnih nauka došlo znatno kasnije.

Matematika kao nauka nije se značajno razvijala u Srbiji sve do poslednje četvrtine XIX veka. Za njen razvoj nije bilo uslova ni u prosvetnim ni u naučnim ustanovama onog vremena. Mladog srpskoj državi bili su, pre svega, potrebni pravnici, vojni pitomci i bogoslovi, a nešto kasnije i stručnjaci za rudarstvo, agronomiju i šumarstvo, a najzad za inženjerske, medicinske i filozofske nauke. **Društvo srpske slovesnosti, osnovano 1841.**, bilo je naučno društvo u ograničenom smislu, bar što se tiče egzaktnih nauka. Njegov značaj je bio u rasprostriranju nauka na srpskom jeziku. U početku nije se ni pomišljalo na samostalno stvaranje u pojedinim naukama, već se pored glavnog zadatka društva - da radi na jeziku, radilo uglavnom na prikupljanju građe i pisanju srpske istorije. Ovakvo opredeljenje Društva uticalo je na to da se brže razvijaju filologija, književnost, pravo i nauke o srpskoj zemlji, ali ne i matematika.

Društvo srpske slovesnosti je 1864. preraslo u **Srbsko učeno društvo** čiji je zadatak bio zanimati se naukama i veštinama, ukoliko se ponajbliže tiču srbstva (37). Tek posle **ubistva kneza Mihaila Obrenovića** (1868.) i dolaskom na vlast **umerene Liberalne partije**, Srbsko učeno društvo (u daljem navođenju SUD) moglo je da se preuredi na novoj i široj osnovi. U januaru 1869. Namesništvo je na predlog SUD-a donelo novo Uređenje kojim je u znatnoj meri ojačan autonoman položaj SUD-a. Izbori za članove SUD-a više nije bio vezan samo za srpsko područje, **oslobođeni su svakog uticaja vlasti**. Predmet rada SUD-a sada je vezan za celokupno južno slovenstvo.

Pored toga, ostavljena je mogućnost bavljenja onšt看 naukama. Takođe, postavljeni su visoki

Предлог почетачила Правосудја за оснивање „Србске наука академије“ од 30. септембра 1881.

Sl.99 - Ovako je počelo sa osnivanjem SANU-a

zahtevi kako prilikom izbora novih članova SUD-a tako i prilikom ocenjivanja tekstova koji će se u organima SUD-a objavljivati. Srbsko učeno društvo obrađuje i **unapređuje nauke i umetnosti**, a osobito one koje se tiču srbstva i uopšte južnog slovenstva. No, tek 1878. u uređenju Srpskog učenog društva izvršene su suštinske izmene.

O Nešićevom radu u Srpskom učenom društvu ima malo podataka. To je, jednim delom, zato što arhivska grada iz tog perioda, uglavnom, nije sačuvana, ali i zbog samog zadatka Društva, u koji matematika nije mogla da se uklopi. Međutim, njegov rad u okviru Društva bio je značajan. Treba istaći rad **koji se odnosi na pisanje recenzija**. U Arhivu Srpske akademije nauka i umetnosti, u Fondu Srpskog učenog društva, nailazimo na podatak da je pisao recenzije za radove podnete za štampanje u Glasniku. Kao recenzent bio je strog. Od autora je tražio originalne rezultate. U knjizi Dimitrije Nešić: Zora srpske matematike, D. Trifunović navodi da je od autora tražio originalne rezultate, a odbijao je radove koji nisu imali taj kvalitet.

RAD U SRPSKOJ KRALJEVSKOJ AKADEMIJI

Kada je osnovana Srpska kraljevska akademija 1. novembra 1886. **prvih šesnaest akademika** postavljeno je **ukazom kralja Milana Obrenovića**, bez postupka u izboru. Među njima je i Dimitrije Nešić. Sledeće članove Akademije birali su sami akademici. Bili su to ljudi koji su zaista predstavljali i najveće naučne vrednosti u Srbiji toga doba. Od osnivanja Akademije, Nešić je postavljen za sekretara Akademije prirodnih nauka u dva mandata: od., 1887. do 1890. i od 1900. do 1901. Svoju akademsku besedu.,: Pogled na Lajbnicovu infinitezimalnu metodu pročitao je 7. februara 1888. Bio je treći po redu predsednik Srpske kraljevske akademije (izabran je 18. Novembra 1892.). Na tom položaju bio je do 31. decembra 1895.

Kao predsednik Akademije, Dimitrije Nešić je imao obaveze kako prema nauci, posebno matematici, tako i prema društvu i vremenu u kome je živio. Pokreće inicijativu za **prenos Vukovih zemnih ostataka** iz Beča, a godine 1894. odlučeno je da se to i uradi. Dimitrije Nešić, kao izaslanik Srpske kraljevske akademije, sa Stojanom Novakovićem i Petrom Đorđevićem, prisustvuje u Beču, u jesen 1897, prenosu posmrtnih ostataka. Bio je i **inicijator zidanja veće, nove zgrade** Srpske kraljevske akademije, u Knez-Mihailovoj ulici.

Kao matematičar, **znao je da nauka nema granica** i da matematičari u Beogradu nužno moraju da budu u stalnom dodiru sa stranim stvaraocima. Zato organizuje međunarodnu saradnju putem razmenjivanja publikacija prirodno-matematičkog sadržaja. Iz zapisnika sa sednice Srpske kraljevske akademije održane 28. novembra 1888. (koja je objavljena u Godišnjaku) saznajemo da je Dimitrije Nešić predlagao da se radovi Odeljenja prirodno-matematičkih nauka Srpske kraljevske akademije razmenjuje sa radovima prirodno-matematičkog sadržaja Kijevskog društva. U "Glasu., Odeljenja objavljivani su naučni radovi iz oblasti svih prirodnih i matematičkih nauka. Sam Dimitrije Nešić je objavio sedam naučnih radova. Takođe, pokreće razmenu publikacija i uzajamne posete sa matematičarima na Kazanskom univerzitetu.

D.Trifunović u pomenutoj knjizi navodi da: Nešić u prvim danima postojanja Srpske kraljevske akademije poziva u Beograd poznatog **matematičara iz Brna, Matijaša Lerxa**, da održi predavanje, da upozna našu naučnu sredinu i da razmeni želje i programe u budućem radu. Dimitrije Nešić je, kao predsednik Srpske kraljevske akademije i matematičar bio nekoliko godina član i **potpredsednik Međunarodne komisije za dodeljivanje nagrade Lobačevskog u Petrogradu**

U zapisnicima sa sednica Srpske kraljevske akademije stoji da su, na osnovu **referata Dimitrija Nešića**, za redovne članove Srpske kraljevske akademije izabrani: **Jovan Žujović** 1888, **Ljubomir Klerić** 1889. i **Mihailo Petrović** 1899.

Sl. 100 - Pupin sa dušom – izuzetni matematičar i svestrana ličnost kao i Nešić

LJUBODRAG ĐINĐIĆ

Veliko ime srpske i jugoslovenske privrede

*Ljubodrag Đinđić dr. Tehničkih nauka-pronalazač, istaknuti jugoslovenski i srpski privrednik stvorio je ugled Beogradskoj industriji piva BIP kao jednoj od najboljih evropskih kompanija. Rođen je u Prokuplju 8.11.1933. Magistar je ekonomskih nauka i diplomirani inženjer tehnologije. Doktorsku disertaciju je odbranio na patentima vezanim za proizvodnju zelenog slada u procesu proizvodnje piva. Bio je i ostao **uzdanica Inovacijskog pokreta u našoj zemlji** gde je kao privrednik izvanredno razumeo idejne principe Inovacijskog pokreta koje je definisala Skupština SFRJ u razvoju privrede. Redovno je pomagao Oktobarske susrete pronalazača.*

Ogromna energija dr Đinđića u stvaranju Beogradske industrije piva, najbolje se vide iz razgovora koje je imao 1999. sa predsednikom Saveza pronalazača Jugoslavije, Milanom Božićem

1. Ove godine navršava se 160 godina od početka proizvodnje piva u Beogradu. Šta biste označili kao osnovne karakteristike dosadašnjeg razvoja?

Nastavljajući tradiciju pivarske industrije na području grada Beograda, BIP u ovoj godini, obeležava zaista izuzetan jubilej: **160 godina postojanja**. Proizvodnja piva u Beogradu započela je daleke 1839.godine, kada je na molbu **kneza Miloša Obrenovića, mlinarski stručnjak Vajnhapl iz Sremske Mitrovice** otvorio malu radionicu za varenje piva, na prostoru između današnjih ulica Skadarske i Cetinjske. Iako mala, sa zastarelim uređajima, ova pivara je značajna po tome što je bila začetak, pre Vajfertove pivarske industrije u Beogradu. U protekloj bogatoj istoriji, BIP beleži neprekidni razvoj, kako u kvantitativnom, tako i u kvalitativnom smislu, koji se realizovao u dva osnovna pravca: razvoj i povećavanje produktivnosti rada i tehnološki razvoj.

Posledica intenzivnog razvoja preduzeća jeste njegova teritorijalna dislociranost proizvodnih, prodajnih i uslužnih kapaciteta **na celom prostoru bivše SFRJ** BIP objedinjava proizvodnju piva u pet fabrika: Dve u Beogradu, i po jedna u Čačku, Sremskoj Mitrovici i Leskovcu. Proizvodnja slada obavlja se u fabrikama u Čačku i Beogradu.

Program bezalkoholnih pića realizuje se u fabrikama u Beogradu i Čačku. Proizvodnja alkoholnog sirćeta odvija se u pogonu u Beogradu. Proizvodnja mineralne vode vrši se u fabrici u Beogradu.

2. Iz nekih naših ranijih razgovora poznato nam je da je BIP učestvovao sa preko 20% u ukupnoj pivarskoj industriji Jugoslavije. Kakva je situacija u tom pogledu danas?

U protekloj 1998.godini BIP je takođe imao **visoku stopu tržišnog učešća**, koja je nešto niža nego predhodne godine i iznosila je 16%. Osnovni razlog ovakvog stanja jeste iskakanje, na duži rok, ključnih proizvodnih agregata programa piva, što je dovelo do smanjene ponude i tržišnih poremećaja.

Sl.102 - Obeležavanje godišnjice rada fabrike

3. Svedoci smo sve oštrije konkurencije kako domaćih tako i brojnih inostranih proizvođača piva na našem tržištu. Kako se u ovim okolnostima BIP snalazi i koji su vaši aduti u borbi za potrošače?

Poslujemo u zaista složenim uslovima ekonomskog okruženja. Na prostoru SR Jugoslavije deluje trinaest pivara, kao i veliki broj manjih i mini pivara. Takođe, tržište je preplavljeno ogromnim brojem i količinom piva iz inostranstva. Potrošnja piva se na nivou zemlje

Sl. 101 - Generalni direktor BIP-a Ljubodrag Đinđić u svom kabinetu

umereno povećava, tako da apsorpciona moć tržišta raste. Konkurencija je veoma oštra i nemilosrdna. U takvim uslovima nije jednostavno zadržati postojeće i osvojiti nove potrošače. BIP se ovim uslovima dosta uspešno prilagođava uvek imajući u vidu osnovni postulat svakog uspešnog posla: **kvalitet proizvoda i usluga na dugi rok.**

4. Ukupna jugoslovenska privreda već skoro punu deceniju suočava se sa brojnim problemima, kao što su besparica i nelikvidnost. Da li su problemi ovog tipa značajnije uticali na razvoj BIP-a i u šta su bile usmerene Vaše najznačajnije investicije?

BIP je jedna od veoma retkih firmi koje su i u ovim najtežim vremenima investirale, odnosno **svu akumulaciju usmeravale u razvoj.** Pre svega mislimo na obnavljanje dela proizvodnih linija, kao i odgovarajuću saradnju sa inostranim partnerima u tom smislu. Investirana su značajna sredstva u kompletnu opremu za program mineralnih voda, suvog pivarskog kvasca, razvoja ugostiteljstva, turizma i sl.

5. Recite nam nešto o izvoznim rezultatima BIP-a. Ima li tu nekih značajnijih pomaka i da li ste uspeli da osvojite i neka nova tržišta?

Okruženje u kome već desetak godina živimo i poslujemo, ne obezbeđuje nam normalne uslove za aktivnije učešće na inostranim tržištima. S obzirom da je proizvodnja uslovljena određenim uvozom komponentima repromaterijala, sirovina i ambalaže, učinjeni su naponi da se obezbedi izvoz odgovarajućih gotovih proizvoda. I sada, u vrlo **otežanim uslovima rada i poslovanja**, značajan je izvoz piva u Republiku Srpsku i Nemačku, mineralne vode u Makedoniju, i sladne klice u Italiju. U toku je formiranje zajedničkog preduzeća sa inopartnerima za izvoz naših proizvoda na tržišta Bugarske, Rusije, Rumunije i Grčke.

Sl. 103 - Gradonačelnik Beograda dr Slobodanka Gruđen na otvaranju pivnice na Adi Ciganliji

6. Preduzete su određene aktivnosti na uvođenjem sistema kvaliteta i primene standarda serije ISO 9000. Dokle ste stigli u tom poslu i koliko to smatrate značajnim za dalji razvoj BIP-a?

Posebno napominjemo da sertifikat kvaliteta standarda serije ISO 9000 predstavlja ulaznicu naših proizvoda i usluga na Evropsko i Svetsko tržište. Možemo reći, da uvođenje ovih standarda kvaliteta predstavlja jedno od važnih oslonaca za buduci razvoj BIP-a.

7. BIP je bio poznat i kao preduzeće otvoreno za saradnju sa primenjenom naukom. Imali ste i Aktiv pronalazača. Da li je ta saradnja i danas izražena?

Sl. 104 Druženje sa jednog od mnogih Oktobarskih susreta pronalazača gde je doktor Đinđić bio domaćin

Razvoj i stalna primena najsavremenijih dostignuća je stalan zadatak svih zaposlenih u BIP-u. U tom cilju ostvaruje se saradnja sa drugim preduzećima iz zemlje i inostranstva, naučnim i visokostručnim ustanovama i Savezom pronalazača. Kao rezultat dugoročne poslovne saradnje sa **Institutom za opštu i fizičku hemiju** iz Beograda, na tržištu se nalazi visokokvalitetna porodica proizvoda iz palete "Bipin,,", kojem je baza pivski kvasac. Takode novi proizvod, "Suvi pivski kvasac,,", kao rezultat isključivo sopstvenog razvoja, brzim koracima zauzima sve značajnije mesto na tržištu.

Sl. 105 - Predsednik vlade Republike Srbije akademik Dragutin Zelenović i ministar poljoprivrede dr Nikola Stanić u poseti BIP-u

Saradnja sa **Medicinskim fakultetom** je pokazala svoje efekte na oceni i ispitivanju kvaliteta bezalkoholnih proizvoda **“Zelena jabuka,,** Takođe je vrlo aktivna saradnja sa Ekonomskim, Tehnološkim, Poljoprivrednim i drugim fakultetima i višim školama.

8.Snaga jedne Kompanije u mnogome se ogleda i u kadrovima i njihovom stalnom usavršavanju. Kako tu stvari stoje, kada je BIP u pitanju?

Sve ovo o čemu smo do sada govorili, kao i budući zadaci i vizije pretočene u Planove i Poslovnu politiku BIP-a, ne mogu se realizovati bez dobrih i kvalitetnih kadrova. Možemo reći i da raspolazemo sa **značajnim kadrovskim potencijalom** i po kvalitetu i po kvantitetu. Ono što posebno ističemo jeste činjenica da smo veliki broj ključnih kadrova na vreme usavršavali i prilagođavali vremenu koje dolazi putem odgovarajućih seminara, simpozijuma i kurseva. Drugi deo ovih aktivnosti se odnosio na stalno **„osvežavanje” postojećih znanja**, kao i prilagođavanje novonastalom vremenu u skoro svim oblastima rada i poslovanja, što se odvijalo po posebnim programima. BIP stipendira određen broj studenata i srednjoškolaca, i ako u tom smislu nismo ostvarili planirane efekte.

9.Pored proizvodnje, BIP je razvijao i neke druge delatnosti, kao što su trgovina, turizam i ugostiteljstvo. Da li ste zadovoljni dosadašnjim efektima rada na tim poljima?

Sl. 106 - Aleksandar Bakočević, predsednik Olimpijskog komiteta u BIP-u

Prilagođavajući se uslovima u okruženju, u proteklom periodu **BIP je pristupio razvoju sopstvene trgovačke mreže**. Kako je vreme odmicalo maloprodajna trgovačka mreža je svedena u realne i optimalne okvire, na nivou od **350 prodavnica**. One obezbeđuju kako gotovinski priliv sredstava, tako i direktan kontakt sa potrošačima. **Veleprodajna mreža** je pojačana sa nekoliko novih prodajnih centara širom zemlje, i određenim organizacionim promenama već postojećih. Možemo reći da se za sada ostvaruje realno poslovanje u ovim segmentima komercijalnog rada. Drugi deo maloprodaje predstavlja **ugostiteljska maloprodaja**, koja je razvijena prema programu „50 BIP pivnica”. Možemo reći daje ovo jedan od značajnijih **razvojnih programa BIP-a**, a istovremeno delatnost koja je na našim prostorima u povojima. Program se realizuje kroz sopstvene pivnice, zajedničkim ulaganjem, I iznajmljivanjem prostora i sl. Svugde gde se nade zajednički interes. Ovi objekti su atraktivni i već su postali „kultna” mesta okupljanja potrošača. Program je profitabilan, o čemu govori nagla pojava znatnog broja pivnica u celoj zemlji-posebno Beogradu.

10.Uvažavajući Vaše dugogodišnje iskustvo i znanje zamolili bismo Vas da prokomentarišete aktuelnu privrednu situaciju u Jugoslaviji.

U celini gledano, **aktuelna privredna situacija** u zemlji je veoma složena i teška po svim njenim elementima. Dugogodišnja izolacija i ekonomska blokada dovela je veliki broj privrednih sistema do granice izdržljivosti. Problemi se javljaju skoro u svakoj oblasti. Ono što bismo posebno istakli jeste što **manje mešanje države u privredu**. Država mora da stvara uslove kontroliše i sprovodi zakonitost i stabilnost, jednom rečju da utvrđuje „pravila igre” a preduzeća u konkurentskoj utakmici nalaze svoje mesto na tržištu. **Stabilnost cena i kursa domaće valute**,kao osnovni uslov poslovanja i sigurnost preduzeća mora da garantuje postavljene ciljeve. Vlasnička transformacija, koju treba izvršiti efikasno, **ali ne brzo**, kako bi se u najvećoj meri sačuvali kvalitetni sopstveni kapaciteti.

Sl. 107 - Ing Radoje Kontić predsednik Savezne vlade posetio BIP-ov štand 18.5.1996. na Novosadskom Sajmu

PREMINUO AKADEMIK ALEKSANDAR MARINČIĆ

Srbija izgubila jednog od najvećih akademika nauke i tehnike

Sl.108 - Akademik Aleksandar Marinčić, uvek veselog duha

Akademik **Aleksandar Marinčić** direktor Galerije nauke i tehnike Srpske akademije nauka i umetnosti, preminuo je 12.aprila u 78. godini života.

Akademik Aleksandar Marinčić rođen je 9. jula 1933. u Sinju. Doktorirao je tehničke nauke na Univerzitetu Šefild (University of Sheffield) 1963, a od **2000. je redovan član Odeljenja tehničkih nauka SANU**. Predavao je na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu, obavljao funkciju direktora Muzeja Nikola Tesle (1982 -1996), a kao izuzetni stručnjak u oblasti telekomunikacija angažovan je od strane UNESCO-a kao ekspert.

Bio je član brojnih nevladinih organizacija: Inženjerske akademije Jugoslavije, **Saveza pronalazača Jugoslavije**, Društva za širenje naučnih saznanja Nikola Tesla, Jugoslovenskog IEEE udruženja za mikrotalasnu tehniku i teoriju i drugih.

Tokom svoje naučne karijere bio je i glavni urednik časopisa „Elektrotehnika-Tehnika” i sedam tomova izdanja „Izabrana dela Nikole Tesle”, kao i urednik GLASILA SELAKOVE FONDACIJE koja obnavlja Pupinov fond.

Sl. 109 - I ako ozbiljno narušenog zdravlja poslednje dane života posvetio je radu na afirmaciji imena i dela Mihajla Pupina. Akademik Marinčić na Oktobarskim susretima u Idvoru 2010. na kojima je kao predsednik žirija za dodelu nagrada bio izuzetno aktivan. Inovacijski pokret je u njemu imao samoprekornog člana koga je posebno krasila tolerancija i stručnost.

Sl. 110 - Akademik Marinčić, kao naučnik bio je i majstor svog zanata

Sl. 110 - Akademik Marinčić, kao naučnik bio je i majstor svog zanata

Akademik Marinčić bio je jedan od najvećih stručnjaka Inovacijskog pokreta i veliki poznavalac imena i dela Mihajla Pupina i Nikole Tesle. Istaknuti je društveni radnik. Radio je puno za Savez pronalazača Jugoslavije gde je bio **PREDSEDNIK ŽIRIJA** za dodelu nagrada pronalazačima povodom **Dana novatora**. Tu je njegova stručnost posebno dolazila do izražaja.

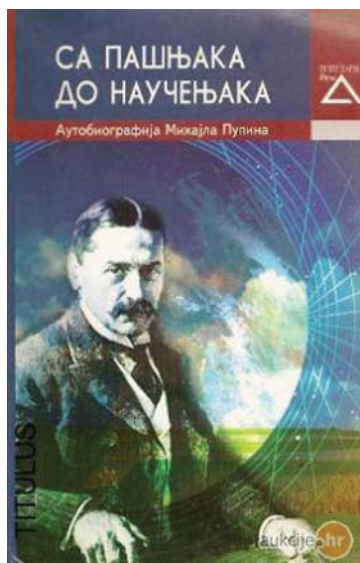
Imao je **izbalansiran odnos** u pogledu značaja Pupina i Tesle kao velikane nauke i tehnike. **Znao je koliko Pupin vredi**, ali kao da nije imao dovoljno snage da kaže istinu. Mnogi vide njegov veliki doprinos Teslinom imidžu u javnosti. Treba istaći i da je dobitnik velikog priznanja „**počasni građanin Idvora**” za sve ono što je učinio da se ne zaboravi Pupinovo delo, ne samo u nauci već i u društvenom radu. Po njegovim rečima to mu je bilo najdraže priznanje. Prevod sa engleskog **Pupinove autobiografije** „*Sa pašnjaka do naučenjaka*“, sa 121 sjajnom fus notom, najbolje govori koliko je Marinčić dobro poznao Pupina, kao i najveće naučnike sveta toga vremena.

Profesor Marinčić je od postanka Muzeja Nikole Tesle, 1956. (koji je te godine posetio i čuveni **fizičar Nils Bor**), bio njegov saradnik a kasnije četrnaest godina direktor. Napisao je uvod i komentare za srpsko i englesko izdanje *Dnevnika istraživanja iz Kolorado Springsa 1899.-1900.* (prevod V. Popovića), monografiju *Život i rad Nikole Tesle*, u Austrijskoj akademiji nauka držao predavanje o Teslinoj ulozi u razvoju radija. Autor je nekoliko izložbi o Teslinom i Pupinovom životu i delu. **Povodom 150-godišnjice Teslinog rođenja** pripremio je novu izložbu, sa velikim brojem novih eksponata.

Veličanstveni **Skup u Novom Sadu 1979.** povodom obeležavanja 125 godina od rođenja Mihajla Pupina kao i onaj drugi u **Idvoru 2004.** koji je obeležio 150 godina, bez akademika Marinčića, člana Jugoslovenskog odbora za obeležavanje imena i dela velikana iz Idvora, teško da se može zamisliti. Uz **Koču Jončića** bio je 1979. motorna snaga, pored organizacije i stručni autoritet, da dovede u našu zemlju **čuvene profesore sa Kolumbija univerziteta** i celog sveta koji su poštovali Pupinova dela.

Za veliku istoriju radija, čiji je glavni urednik profesor Tapan Sarkar sa univerziteta u Sirakuzi (SAD), akademik **Marinčić je napisao čitavo osmo poglavlje**: *Teslin doprinos radio tehnici. „Velika je nepravda ne svrstati Teslu među pionire radija, kao što je to o stogodišnjici radija, učinila Evropska radio unija. Tesla je toliko prisutan i značajan u prvim danima istorije radija da je prava nesreća što ga svet nije razumeo. Ovo je bila prava prilika da se otkloni ta velika nepravda”,* tvrdio je akademik Marinčić. Pored ostalog, **ukazivao je da ima preterivanja kada govorimo o Tesli** i da smo se kao narod ogrešili kada je u pitanju Mihajlo Idvorski Pupin, veliki naučnik, patriota i čovek.

Akademika Marinčića, kao čoveka, krasila je pored stručnosti, skromnost i prefinjeni osećaj za saradnju, sa željom da prenese svoje znanje i iskustvo na druge, posebno mlađe generacije.

Sl. 111 - Autobiografija Mihajla Pupina. Sjajan prevod sa engleskog jezika uvećao je akademik Marinčić sa fus notama gde je pokazao svoju stručnost

Sl.112 - Božin Jovanović

PREMINUO BOŽIN JOVANOVIĆ

Veliko ime srpske i jugoslovenske privrede

U Beogradu **8.maja 2011**, u devedeset prvoj godini, preminuo je **Božin Jovanović**, dugogodišnji generalni direktor Rudarsko-topioničarskog basena Bor i predsednik Privredne komore Jugoslavije.

Veliki srpski i jugoslovenski privrednik **Božin Jovanović** je uz **Petra Zečevića**, **Prvoslava Rakovića**, **Vladimira Jasića**, **Ljubodraga Đindića** i druge velikane privrede, **bio stožer Inovacijskog pokreta u Jugoslaviji**.

Razvoj sopstvenih modernih tehnologija filozofijom *masovnog inventivnog rada* gde su u stvaranju Tehnoloskih inovacija uključeni milioni radnika bila je osnovno opredeljenje ovih velikih ljudi. Njegov doprinos kao predsednika Privredne komore je namerljiv u definisanju osnovnih aktivnosti SFRJ da **Inovacijskim pokretom doprinese** borbi zemalja u razvoju, kroz sistem Ujedinjenih Nacija, da smanje tehnološki jaz bogatog **Severa** i siromašnog **Juga**. U RTB-u Bor stvorio je jedan od najmoćniji **Aktiv pronalazača u Jugoslaviji** koji je mogao da se meri sa onim kao što su Siemens, BMW, TOJOTA i druge najveće svetske kompanije.

Na mesto čelnog čoveka Basena Bor došao je 1965. u doba sprovođenja programa Druge faze izgradnje Kombinata bakra. Punih deset godina gospodin **Jovanović rukovodio je gigantom** i to u vreme njegove najveće ekspanzije. U okviru Druge faze razvoja, RTB Bor dosegao je godišnju proizvodnju 100.000 tona katodnog bakra iz sopstvenih sirovina i preradu 50 hiljada tona uvoznog koncentrata. U njegovom mandatu usledio je **snažan zaokret ka preradi bakra**, pa su u to vreme izgrađene Fabrika lake žice u Boru, Fabrika kablova u Zaječaru i Fabrika bakarnih cevi u Majdanpeku. Novi proizvodni programi znatno su uvećali dohodak Basena, naročito devizni priliv, a posao je dobilo **novih pet hiljada radnika**.

Božin Jovanović je bio i predsednik Poslovne zajednice „Jugobakar”, a kao član Predsedništva i **predsednik Privredne komore Jugoslavije**. Tada je puno uradio na privrednoj reformi. To je bilo vreme kad je privreda morala najžešće i pod vrlo nepovoljnim uslovima da izvozi kako bi se obezbedio **neophodan priliv deviza**. A to je značilo povećati onu proizvodnju koju traži svetsko tržište, posebno ono konvertibilno.

Sl. 113 - Neke od aktivnosti Božina Jovanovića. I kao penzioner bio je aktivni društveni radnik.

Objavio je više od **40 članaka iz oblasti privrede** u raznim časopisima i listovima, a autor je i četiri knjige o privrednom i društvenom razvoju Bora i Timočke krajine. Jedna od njih je i monografija „*Sto godina borskog rudarstva 1903-2003.*“, posvećena upravo jednovjekovnoj istoriji borskog rudnika.

Odlukom **Saveta Megatrend univerziteta**, istaknutom privredniku, naučnom i javnom radniku Božinu Jovanoviću, dodeljena je titula počasnog doktora nauka. Diploma o počasnom doktoratu gospodinu Jovanoviću uručena je na **svečanosti u Atrijumu Narodnog muzeja** 25. januara 2005.

Sl.114 - . Božin Jovanović i u poodmaklim godinama aktivan, Novo Korito-Knjažac

GRUPA 77 zemalja u razvoju bila je vrlo uticajna u Ujedinjenim Nacijama gde je **Jugoslavija** igrala vrlo značajnu ulogu. Inovacijski pokreti trebalo je da pomognu siromašnim zemljama da ubrzaju svoj privredni razvoj. **Predsednik SFRJ Josip Broz Tito** na čelo Inovacijskog pokreta stavlja svog bliskog saradnika **Miku Špiljaka**. Time pokazuje koliko veruje da Inovacijski pokret može da utiče na prosperitet zemlje. Nosioci POSLA su bili pored resornih ministarstava i Privredna komora Jugoslavije, gde je Božin Jovanović odigrao značajnu ulogu. Ovde posebno ističemo predsednike Komore koji su bili stubovi Pokreta: **Ilija Vakić, Jon Srbovan, Božin Jovanović, Milan Pavić** i drugi. Predsednik Tito prima delegaciju Saveta pronalazača Jugoslavije 27.4 1979. na Brdu kod Kranja. Delegaciju su vodili **Mika Špiljak i Ahmed Sirčo**, predsednik Saveza, koji su predsednika Tita upoznali sa rezultatima Inovacijskog pokreta u ekonomskom jačanju zemlje. Delegat iz Srbije bio je iz Aktiva pronalazača RTB Bor, pronalazač **Milan Veljković Šura**.

Sl.115 - Tito i Božin Jovanović u Boru 1975. Božin Jovanović je bio jedan od najvećih jugoslovenskih privrednika iz Srbije u koga je Tito imao veliko poverenje. To je vreme kada je naša država maksimalno vodila računa o proizvodnji i radnicima stvarajući kult kreativnog radnika. Snaga ovih radnika je bila u masovnom inventivnom radu čime su doprinosili napretku zemlje.

OBELEŽEN DAN NAUKE

Širom Srbije danas je po prvi put obeležen **Dan nauke** proglašen u našoj zemlji. Organizacije koje se bave promocijom i popularizacijom nauke su iskoristile priliku da predstave dostignuća nauke u svim disciplinama.

Centralnu manifestaciju je u Beogradu realizovao **novοformirani Centar za promociju nauke**, republička ustanova koja se u skladu sa Zakonom o naučno-istraživačkoj delatnosti bavi promocijom i popularizacijom nauke. Povodom Dana nauke, organizovana je plovidba oko Velikog ratnog ostrva, kao i naučno eko-safari a planirane su i aktivnosti na Kolarčevom narodnom univerzitetu. Planirane su i arheološka radionica o Starom Rimu, **izložba „500 godina nauke”**, projekcije u pokretnom planetarijumu, kao i fizički eksperimenti uživo.

Istraživačka stanica Petnica je obeležavanje Dana nauke započela još prethodne večeri organizacijom astronomske posmatranja teleskopom. Posmatrane su dvojne zvezde, ekstrasolarne planete, objekti, a fotoaparatom je fotografisano zvezdano nebo.

Dan nauke je iskoristila i ekipa koja je pokrenula **sajt www.teslacenje.rs** koja želi da objavljivanjem naučnih izvratnih vesti ukaže na greške u predstavljanju nauke u našim medijima, ali i da **ukaže na preterivanje u pripisivanju** svih zasluga za velika otkrića našim naučnicima. Pored ovoga razne druge aktivnosti organizovale su i druge institucije koje se bave približavanjem nauke široj javnosti, kao što su Muzej nauke i tehnike, Muzej Nikole Tesle, Društvo za promociju i popularizaciju nauke, Astronomske magazin i drugi.

Sl. 116 – Božidar Đelić - Znatna sredstva izdvojena za izgradnju Centra za promociju nauke

CENTAR ZA PROMOCIJU NAUKE GOTOV DO KRAJA 2012?

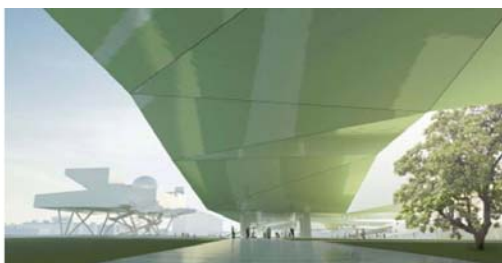
Kakav nam centar treba?

Sl. 117 – Eksperimenti mladih naučnika na Danu nauke

Nova zgrada Centra za promociju nauke u novobeogradskom Bloku 39 biće izgrađena do kraja 2012., a njen dizajn će omogućiti građanima neposredniji kontakt sa naukom i umetnošću. Centar za promociju nauke lebdeće iznad zemlje. Prema zvaničnim podacima, realizacija tog projekta koštaće 20 miliona evra, a autor pobedničkog rada, na međunarodnom konkursu za tu zgradu, Wolfgang Apeler kazao je da arhitektonsko rešenje budućeg izgleda „Centra predstavlja” posrednika između nauke i građana.

- *Projekat je rađen u optimističnom tonu, kako bi budući centar upravo takve poruke i slao. Naše rešenje je odgovor na zahtev da novobeogradski Blok 39 postane mesto za nauku, umetnost i edukaciju* - kazao je Apeler na Kalemegdanu, prilikom otvaranja izložbe 232 rada pristigla na konkurs.

Sl. 118 – Izgled nove zgrade Centra za promociju nauke

- Apelerov projekat predviđa da budući Centar za promociju nauke bude uzdignut 18 metara iznad tla i da prozirnom osnovom ostvari neposredan kontakt prolaznika sa zbivanjima unutar Centra.

- *Dugo smo razmatrali budući izgled centra i način na koji ćemo njegovim izgledom izazvati fascinaciju građana. Tako smo dobili na ideju da projektujemo zgradu koja će „lebdeti iznad zemlje, kao oblak”, rekao je Apeler.*

Nauka je suviše ozbiljna stvar da bi se sa njom bavili samo naučnici. Ovo je tačno pod uslovom da politika shvati smisao ovih reči. **Dobra politika i te kako ima sluha za nauku**, a nauka se ne može razvijati bez podrške politike. Nažalost, kod nas to uglavnom nije tako. Preterana dominacija politike, često ignoriše i parališe stručne i intelektualne snage u zemlji.

Zbog situacije u kojoj se trenutno nalazimo, gde privreda uglavnom ne radi, velika je nezaposlenost, a mnogi ljudi veoma teško žive, moramo sami nešto preduzeti da bi se zaustavio ovaj neugodni proces. Za naše loše stanje ne možemo kriviti samo svetsku ekonomsku krizu. Moramo se svi više baviti proizvodnjom, izgrađivati Kult kreativnog radnika i novih proizvoda, a ne putovati po raznim izložbama, gde nemamo često šta da pokažemo. **Treba nam više primenjene nauke**, Tehnoloških inovacija koje će nam stvoriti konkurentne proizvode, a manje centri za promociju nauke, i “lebdeće zgrade” koje će navodno da fasciniraju građane. Zgrada imamo dosta, pa skromna sredstva sa kojima raspolazemo, treba pre ulagati u **inovacione projekte** koji će zapošljavati nove ljude. Tada bi građani bili „fascinirani“, ali i zadovoljni jer bi imali više posla, a manje manifestacija od kojih praktično nemaju nikakvu korist. Mislimo da bi za ovu zemlju daleko bolje bilo, da je Ministarstvo za nauku zajedno sa Privrednom komorom sve svoje snage usmerilo na primenu **Zakona o inovacionoj delatnosti**, nego što je potrošilo značajna sredstva za “lebdeće zgrade”.

Sl. 119 – Prof. dr Radovan Kovačević i mr Đura Borak. Da je prof. Kovačević ostao u Privrednoj komori Srbije verujemo da bi se brže rešavali problemi o kojima govorimo, a da do mnogih ne bi ni došlo.

BEOGRADSKA IZLOŽBA INOVACIJA

Otvorena 23. maja 2011.

Beseda pri otvaranju izložbe

Mr.Đuro Borak, predsednik Saveza pronalazača Beograda

Poštovani pronalazači, dragi gosti, kao što tradicija nalaže **maj mesec** u Beogradu je određen za okupljanje pronalazača, inovatora i kreativnih ljudi. Kruna ovih okupljanja je ova manifestacija „**Pronalazaštvo Beograd**” **2011**, 31. manifestacija u kontinuitetu od 2000-te godine s Međunarodnim učešćem, a od 2006. pod pokroviteljstvom Međunarodne organizacije pronalazača (IFIA). Ove godine, takođe, podsećamo na jubilej 55 godina savremene organizacije Saveza pronalazača Beograda.

Kako je to nekad davno počelo dobro nam odslikava naš poznati aktivista **Borivoje Panić**. Iz sećanja gospodina Panića⁴, za period (1956-1958) dolazimo do dole navedenih podataka.

Na martovskom sastanku 1956. **kod Borisa Kidriča** u Skupštini FNRJ bili su prisutni: inženjer **Branko Žeželj** akademik, **Antonije Mutavdžić** tehnički dir. Instituta Mihailo Pupin iz Beograda, **Borivoje Panić** aktivni pripadnik JNA.

Tada je predloženo da se osnuje organizacija, koja će pripremiti **Prvi kongres** Udruženja pronalazača Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Prvo je formiran **Inicijativni odbor** za pripremu Skupštine udruženja pronalazača Beograd koji su činili sledeći članovi: **Antonije Mutavdžić** predsednik odbora, **Božidar-Boža Davidović** član, **Borivoj Panić** član.

Sl. 121 – Mladi pronalazači na izložbi

Skupština je pripremljena i održana je **aprilskih dana 1956.** u jednoj prostoriji pozorišta „BOŠKO BUHA” iznad bioskopa i restorana „JADRAN”, na kojoj su prisustvovali i članovi Jugoslovenskog inicijativnog odbora: **Božidar-Boža Davidović**, predsedavajući, **Antonije Mutavdžić**, **Branko Žeželj**, **Borivoje Panić**, **Andrija-Andra Bogdanović**.

Po održanoj Skupštini udruženja pronalazača Beograda usledilo je učlanjenje pronalazača u aktiv Beograda. Uz članove Upravnog odbora prvi se učlanio **Josip Šperac** iz Splita, zatim **Božidar-Boža Radosavljević**, **Isidor Rakić**, **Bogdan Matović**, **Radivoj Obradović**, **Dragiša Kraković**, **Kristifor Pavlović**, **Milutin Jerotijević**, **Mile Rašula**, **Raka Beraka**, **Petar Đoinčević**, **Krsta Tačević**, **Mihailo-Mika Obradović**, **Bogojević Loto**, i dr.

Udruženje pronalazača Beograda brzo se povećavalo, pa je usledilo proširenje Upravnog odbora posebno zbog povećanja obima aktivnosti na pripremi **Prvog Kongresa pronalazača FNRJ**. Posle Kongresa pronalazača FNRJ, pronalazači Beograda, započeli su aktivnosti, na pripremi osnivačke skupštine Udruženja pronalazača FNRJ, koja je održana 1957. gde je za **prvog predsednika** Saveza pronalazača Jugoslavije izabran, čuveni konstruktor mostova, akademik **Branko Žeželj**. Sa aktivom Beograda na pripremi Skupštine sarađivali su pronalazači NR Slovenije i drugih republika.

Koliko je DRŽAVA davala značaj organizovanju pronalazača najbolje se vidi po tome što su ministar za privredu vlade FNRJ **Borisa Kidrič** i ministar **Franc Leskošek - Luka**, zatim predsednik Privredne komore Jugoslavije **Todor Vujasinović**, uz republičke funkcionere Slovenije, bili angažovani da se što bolje održi osnivačka Skupština jugoslovenskih pronalazača.

Sl. 120 - Mr. Đuro Borak uručuje nagradu novatoru Žarku Kolundžiji

⁴ Sećanje **Borivoja Panića** opširnije se mogu naći u knjizi **Milana Bižića** „Tehnologija i patentni sredstvo dominacije”

Potpisan Protokol o saradnji SANU i PKS

Sl. 122 – Akademik Nikola Hajdin i predsednik Komore Miloš Bugarin. Hajdin je puno uradio da primenjena nauka nađe mesto u privredi

U Privrednoj komori Srbije, akademik Nikola Hajdin, predsednik SANU i Miloš Bugarin, predsednik PKS, potpisali su 28. juni 2011. Protokol o saradnji SANU i PKS, kao korak koji doprinosi čvršćoj povezanosti privrede i naučno-istraživačke delatnosti.

Potpisivanje Protokola o saradnji SANU i PKS podrazumeva jačanje međusobne kooperacije ove dve ugledne institucije i pomaganje članova Srpske akademije nauka i umetnosti članicama Privredne komore Srbije u naučnim ekspertizama i projektima od zajedničkog interesa. U potpisanom Protokolu obuhvaćen je veliki broj različitih delatnosti, za koje je neophodno u narednom periodu pronaći više prostora za dalji razvoj.

Akademik Nikola Hajdin rekao je posle potpisivanja ovog dokumenta, da SANU i nauka kao takva ne postoje sami za sebe, već bi trebalo da posluže **razvoju ekonomije** i cele države. Saradnja SANU i PKS mora da doprinese većem uticaju na privredu u celini i povećanju životnog standarda građana. Uloga SANU i PKS je **da fundamentalnim i primenjenim istraživanjima** olakšaju i ubrzaju put, do praktične primene u praksi.

Naučno - tehnološka revolucija koja je utkana u sve pore savremene civilizacije razvija se fantastičnom brzinom. To je jedina revolucija u istoriji čovečanstva koju priznaju sve zemlje sveta. Njeni

Sl.123. - Predsednik Milosavljević je posebno uvažavao SANU i okupljao u Komori naučnike i kreativne ljude: Akademik Kojički, magistar Borak, akademik Hajdin, pat. ing. Božić, ing. Selak, akademik Despić, ing. Stojković, akademik Miljanić, akademik Marinčić i ing. Stojišić

nosio su: naučnici, pronalazači, kreativni radnici u svim oblastima rada a od institucija u prvom redu Akademija nauka i privreda. Za našu zemlju prirodno je da SANU i Privredna komora kao asocijacija privrede, najtešnje sarađuju. **Komorski sistem je godinama bio kičma Inovacijskom pokretu**, prvo jugoslovenska Komora, a po raspadu SFRJ Privredna komora Srbije.

Sumirajući rezultate Inovacijskog pokreta svake godine na takozvanim **Oktobarskim susretima pronalazača** - Dan novatora, u Komori okupljamo: naučnike, pronalazače, privrednike, kulturne i javne radnike. Cilj ovog okupljanja, koji je uvek bio masovno posećen, je da se **kreativni duh našeg naroda** i pored svih teškoća kroz koje smo prošli,

Sl. 124 – Predsednik Republike Srbije Boris Tadić sa Mladenom Selakom i Nikolom Hajdinom ,kao rezultat dobre saradnje PKS i SANU više puta je bio u Komori na Oktobarskim susretima pronalazača

Sl. 125 - Ružica Đinđić i predsjednik PKS Slobodan Milosavljević u Idvoru 2004.

tada imala šansu da Tehnološkim inovacijama kao moćnim sredstvom oživi i pokrene proizvodnju. Komora je izgurala u Skupštini Srbije **Zakon o inovacijskoj delatnosti**. Počela je primena Zakona „Ni jedno malo i srednje preduzeće bez patenata“ i reforma inovacijskih projekata. Razvila se živa aktivnost u Regionalnim komorama i u privredi. Dodeljivane su nagrade najboljim pronalazačima na OS u Komori. Započet je proces obnove Pupinovog fonda preko Selakove fondacije koja je čak dobila prostor u Komori. Predsednik Republike Srbije sa ministrima više puta prisustvuje Oktobarskim susretima, a predsednik SANU sa saradnicima svake godine aktivno učestvuje u organizaciji Susreta, ističući naše velikane nauke kao putokaz napretku zemlje. Posebno je značajno bilo obeležavanje 150 godina od rođenja Mihajla Pupina 2004. gde je pokrovitelj bio **Predsednik Srbije Boris Tadić**.

Nažalost, **odlaskom gospodina Milosavljevića sa mesta predsednika Komore**, ove aktivnosti počinju da slabe zbog poznatih događaja o kojima je već pisano, a Oktobarski susreti se više ne održavaju u Komori.

Nadamo se, da će Protokol o saradnji SANU i PKS celu ovu priču i **Oktobarske susrete vratiti u Komoru**, gde joj je i mesto.

Sl. 126. - Dobra saradnja Komore, SANU i naše Dijaspore, stvorila je Selakovu fondaciju, a u PKS dovela ugledne ljude iz rasejanja, ministre, članove akademije i Predsednika Republike Srbije Na slici gore levo:

Ministar za nauku i tehnologiju u Vladi Republike Srbije prof. dr. Dragan Domazet, predsednik Komore Radoslav Veselinović i Mladen Selak, slušaju izlaganje Milana Božića oko potrebe obnove Pupinovog fonda. Dole desno: predsednik Boris Tadić stiže u Komoru na Oktobarske susrete 2005. godine.

DON KIHOT MODERNE SRBIJE

Svi oni koje se danas bore za ekonomski prosperitet Srbije su Don Kihot

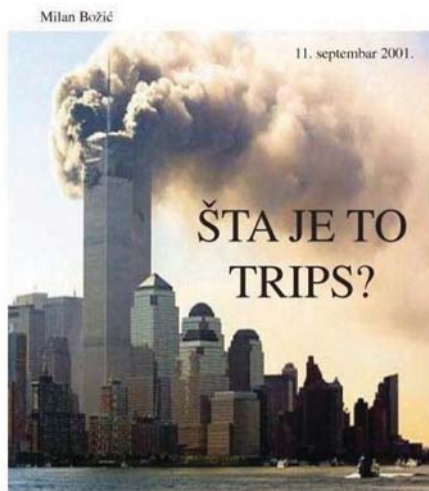
Sl. 127 - Milomir Marić, poznati novinar koji dobro razume i međunarodne ekonomske probleme

U drugoj polovini dvadesetog veka u našoj zemlji je delovao snažan **Inovacijski pokret** kada su najviši organi vlasti na čelu sa Skupštinom SFRJ proglasili **1975., Godinom tehnoloških inovacija**. To je vreme kada se Generalna skuština Ujedinjenih Nacija preko svoje dve rezolucije **1713 (XVI)** iz 1961. i **3362 (S-VII)** iz 1975. na globalnom nivou zalagala za pravedniji međunarodni transfer tehnologije kao pomoć zemljama u razvoju, da brže rešavaju svoje ekonomske probleme. U centru pažnje obe rezolucije bio je **patentni sistem**, koji je srce svake tehnologije, označen kao glavni krivac za postojeće nejednakosti u svetu.

Razvijene zemlje ga koriste kao **moćno sredstvo dominacije** i njegovom zloupotrebom bogati postaju sve bogatiji, a siromašni sve siromašniji. Jugoslavija ispred **Grupe 77** zemalja u razvoju, izradila je **tipski Zakon**

o patentima koji se efikasno suprostavljao raznim zloupotrebama patentnog monopola štiteći nacionalne i interese siromašnih zemalja. Ovo je sve urađeno **kroz sistem Ujedinjenih Nacija** preko UNCTAD-a (trgovina-razvoj) i WIPO-a (intelektualna svojina). Kada se očekivalo da će Svet na osnovu ovih dokumenata krenuti u poštenije međunarodne ekonomske odnose došlo je do naglog zaokreta. Razvijene zemlje na čelu sa SAD-om, tada moćnim državnim sekretarom **Henri Kisindžerom**, u Najrobiju 1975. blokiraju sve ono za šta su se siromašne zemlje kroz 30 godina izborile kroz sistem UN. Ubrzo se za 180 stepeni menja politika razvijenih zemalja prema siromašnim zemljama. Ta je politika narednu deceniju donela tzv. »Vašingtonski konsenzus« neoliberalni koncept ekonomske politike na globalnom nivou. Takođe, na silu jedan međunarodni ugovor tzv. **TRIPS** (Trgovački aspekti intelektualne svojine) koji kada su u pitanju pregovori siromašnog **Juga** i bogatog **Severa**, uglavnom priznaju silu u međunarodnim ekonomskim odnosima.

O ovim međunarodnim problemima i ulozi naše zemlje da se izgrade pošteniji međunarodni ekonomski odnosi, da bi mi lakše rešavali naše ekonomske probleme, bilo je reči **u emisiji Ćirilica** TV Košava. Imajući u vidu savremenu realnost, urednik emisije **Milomir Marić** je **Milana Božića**, pošto se upoznao sa njegovim višedecenijskim radom, nazvao **Don Kihotom moderne Srbije**. Sjajno poređenje, govori da je Marić sve razumeo i da je naša zemlja napustila na globalnom nivou borbu za interese siromašnih zemalja. Još gore od toga je, što se kod nas od raspada zemlje, **ne cene znanje i prave vrednosti**. Odluke često donose stručno nekompetentne ličnosti gde često u svojim nastupima pored toga što brukaju sebe, loše predstavljaju i celu naciju.

Borba protiv siromaštva - najbolja borba protiv terorizma

Sl. 128 - Nelson Mandela je preko rezolucije VIII 2000. u potkomitetu UN za unapređenje i zaštitu ljudskih prava oštro kritikovao TRIPS

ОБРАЗАЦ ЗА ПРИЈАВУ
КАНДИДАТА ЗА ДОДЕЛУ НАГРАДЕ
ИЗ ФОНДАЦИЈЕ «МЛАДЕН СЕТАК»

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име и презиме
2. Датум и место рођења
3. Звање и степен образовања
4. Адреса организације у којој је запослен
5. Назив организације у којој је запослен
6. Адреса становања кандидата и телефон

II КРАТКА РАДНА БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
(дати у прилогу овог образаца, највише до једне кулне стране)

III ДОСАДАШЊА ДРУШТВЕНА ПРИЗНАЊА И НАГРАДЕ КАНДИДАТА

IV ОПИС ИНОВАЦИЈЕ СА КОЈОМ КАНДИДАТ КОНКУРИШЕ ЗА
НАГРАДУ (дати у прилогу овог образаца, највише до једне кулне стране)

V ПРЕПОРУКЕ (у прилогу дати писмене препоруке, највише до једне илустрације
листа неких организација које дају подршку)

«На многучедните родителі -
Цара и Љубе од с. Вишини,
како и на загинаиот брат Момчило
во устието на Дунав и Сава.
Проф. д-р Павле Митрески

Организацији - ПРЕДЛАГАЧУ

1. Назив организације која предлага кандидата
2. Адреса организације
3. Име и презиме одговорног лица
4. Телефон Факс
5. Датум упућивања предлога

VII ДЕТАЉНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ РЕЗУЛТАТА ЗБОГ КОГА СЕ
КАНДИДАТ ПРЕДЛАЖЕ ЗА ДОДЕЛУ НАГРАДЕ (дати у посебном
прилогу уз овај образац, највише до једне кулне стране)

VIII ПРИЛОЗИ КОЈИ СЕ ДОСТАВЉАЈУ УЗ ОВАЈ ОБРАЗАЦ

- техничко-технолошка и економска документација којом се докажуу технички и економски ефекти постигнати применом иновације
- потврда надлежног органа организације у којој је решење примењено
- пријаве патента, модела, узорка или жига Савезног завода за интелектуалну својину из 2001., 2002. или 2003. године
- потврда издата од надлежног органа организације којом се потврђује да је решење реализовано и примењено (када су у питању техничка унапређења)

Датум
Место

Потпис
кандидата/предлагача

Проф. Митрески
Борислав
са особитом задовољношћу
и пажњом, донесе одлуку
да се кандидату
Момчило
даје награда
за
11.05.2001
О. Митрески

Бранко Грбић
Стефан Шушњар
Дарко Мијатов

Sve više mladih posećuje Idvor

Sl. 129. - Naš aktivista **inženjer Henc** je u okviru "Četrdeset dana Pupina" zaprosio svoju **buduću suprugu Sanju** u Idvoru 06.08.2011. U knjizi utisaka ostao je trag njihove ljubavi, a mi im želimo puno sreće u zajedničkom životu i da još dugo rade na afirmaciji Pupinovog lika

Nauka hrani i dušu i telo

Crkva u Gornjem Statovcu, pejzaž

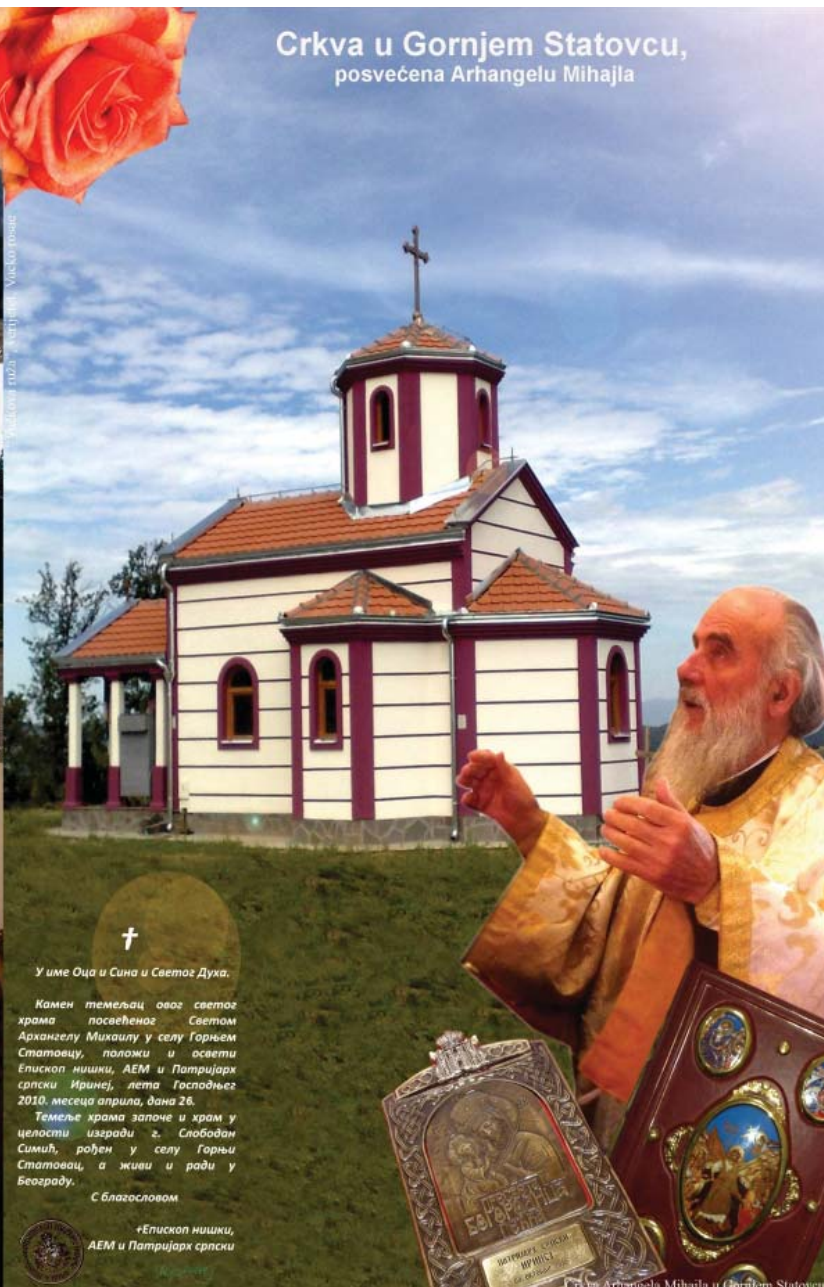

Crkva i zvonik u Gornjem Statovcu, pejzaž

Oltar u crkvi u Gornjem Statovcu

Crkva u Gornjem Statovcu,
posvećena Arhangelu Mihajla

У име Оца и Сина и Светог Духа.

Камен темељац овог светог храма посвећеног Светом Архангелу Михаилу у селу Горњем Статовцу, положи и освети Епископ нишки, АЕМ и Патријарх српски Иринеј, лета Господњег 2010. месеца априла, дана 26.

Темеље храма започе и храм у целости изгради г. Слободан Симић, рођен у селу Горњи Статовац, а живи и ради у Београду.

С благословом

†Епископ нишки,
АЕМ и Патријарх српски

А. М. М. М.

Crkva Arhangelu Mihaila u Gornjem Statovcu

*Crkvu je izgradio veliki dobrotvor
i donator Slobodan Simić*

UNIVERZITETSKA BIBLIOTEKA

